

**บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลระโนด
อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา**

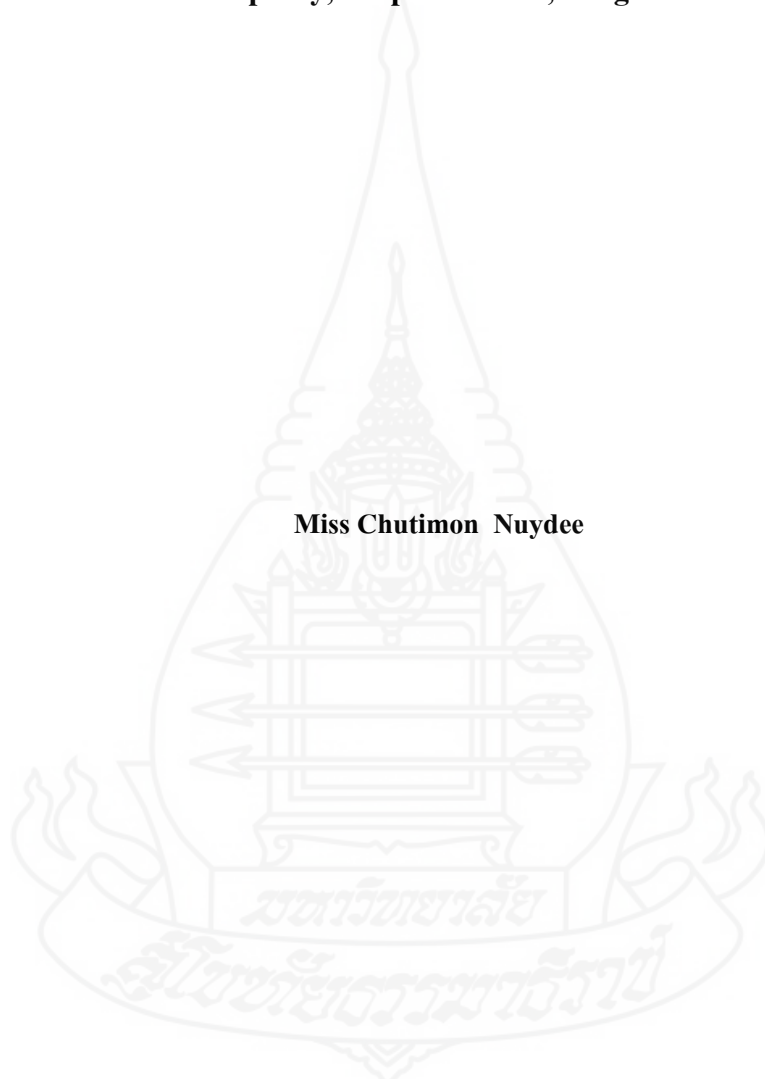
นางสาวชุติมณฑน์ น้อยดี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2558

**The Role and Participation of Women in Local Politics for
Ranot Municipality, Amphoe Ranot, Songkhla Province**

Miss Chutimon Nuydee

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirath Open University

2015

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ   บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาล
ตำบลระโนด อำเภอรະโนด จังหวัดสงขลา
ชื่อและนามสกุล   นางสาวชุติมณฑน์ น้อยดี
แขนงวิชา   การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา   รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล

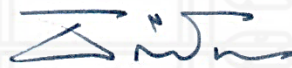
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมปฤณ นิยมไทย)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา **คั่นคว้ออิสระ** บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลระโนด
อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

ผู้ศึกษา นางสาวชุตินฉัตร น้อยดี รหัสนักศึกษา 2528001593 ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ (1) ศึกษาบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น (2) ศึกษาปัญหาอุปสรรคของสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น (3) เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์กับกลุ่มในชุมชนในเขตเทศบาลตำบลระโนด จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน (อสม.) จำนวน 5 คน กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 5 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1. การแสดงบทบาทของสตรีในเขตเทศบาลตำบลระโนด ได้แก่ การลงสมัครรับเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเป็นหัวคะแนน การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การร่วมกิจกรรมของชุมชน 2. ปัญหาและอุปสรรคของสตรีในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ได้แก่ ความพร้อมทางการเมืองของสตรี การวางตัวบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้ง การซื้อสิทธิขายเสียง 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทสตรีทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เช่น การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมเสริมสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง การปรับเปลี่ยนค่านิยม การให้ความรู้ กระบวนการให้ความรู้โดยส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสตรีมีความกล้าแสดงออกทางการเมืองในทุกภาคส่วนและทุกเวทีของทางการเมือง

คำสำคัญ บทบาท สตรี การมีส่วนร่วม เทศบาลตำบลระโนด สงขลา

Independent Study title : The Role and Participation of Women in Local Politics for Ranot Municipality, Amphoe Ranot, Songkhla Province

Author : Miss Chutimon Nuydee; ID : 2528001593; **Degree:** Master of Political Science;

Independent Study advisor : Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor;

Academic year : 2558

Abstract

The objective of this study is threefold: (1) to review the participation of women in local politics; (2) to examine challenges faced by women relating to such participation in local politics; and, (3) to recommend approaches to enhancing women participation in local politics.

This study employed qualitative methods through which various related documents were reviewed and interviews were conducted with field observations in three communities of the Ranot Municipality area. Five participants from each from Village Health Volunteers (VHV), elder groups, and housewives were selected for interviews.

Women in Ranot Municipality have demonstrated their political role by contesting a previous election, campaigning for elections, and working as election canvassers in addition to voting and participating in community activities. The obstacles faced by women in political involvement were their lack of good preparedness and, ineffectiveness of recruiting competent candidates, and vote buying. The recommendations on good approaches to enhancing women's participation in local politics include promoting cultural shift to support gender equality in conjunction with changes in values and education administered by both the central and local governments as well as a greater encouragement of women's voices in all spheres.

Keywords: Role of women, Political participation, Ranot Municipality of Songkhla province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ได้กรุณาให้คำแนะนำและในการตรวจสอบ ให้คำแนะนำและการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ
และติดตามการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา นับแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุด
และสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำค้นคว้าอิสระครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลา
ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้กำลังใจตลอดมาสุดท้ายนี้ขอให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นเครื่องมือ
บูชาพระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ชุตินันท์ น้อยดี

มิถุนายน 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	11
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	32
แนวคิดเกี่ยวกับสตรี	33
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	50
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	50
ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลระโนด	51
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	63
ตอนที่ 1 บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	63
ตอนที่ 2 ปัญหา อุปสรรคของสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่น	79
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีทางการเมือง ในระดับท้องถิ่น	81
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
สรุปผลการวิจัย	82
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	94
ก แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล	95
ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	100
ค ประกาศคณะกรรมการรับคะแนนเลือกตั้ง ตำบลระโนด (เทศบาลตำบลระโนด) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เรื่อง รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีตำบลระโนด	102
ง ประกาศคณะกรรมการรับคะแนนเลือกตั้ง ตำบลระโนด (เทศบาลตำบลระโนด) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เรื่อง รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เขตเลือกตั้งที่ 1	104
จ ประกาศคณะกรรมการรับคะแนนเลือกตั้ง ตำบลระโนด (เทศบาลตำบลระโนด) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เรื่อง รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เขตเลือกตั้งที่ 3	107
ประวัติผู้ศึกษา	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ Almond และ Powell.....	18
ตารางที่ 2.2 ข้อมูลจำนวนประเทศที่มีการกำหนดสัดส่วนเพศโดยใช้โควตาแบบต่างๆ	42

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาล ตำบลระโนด	5
ภาพที่ 2.1 เส้นใยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ Milbrath & Goel ...	49
ภาพที่ 2.2 การจัดโครงสร้างส่วนราชการของเทศบาลตำบลระโนด	55

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นเป้าหมายสำคัญในสังคมสมัยใหม่ (Lemer 1963:432) ในสังคมการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมือง และมีความจำเป็นของทุกระบบการเมือง (Easton 1971:202) ระบบประชาธิปไตยของประเทศไทย ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจประชาธิปไตยและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน การใช้อำนาจทางการเมืองโดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และเป็นผลในการที่จะผลักดันนโยบายของรัฐบาลนำไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ประเทศไทย เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงการเมืองของไทยจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เข้าสู่การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยคณะราษฎรผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นในฝรั่งเศส โดยหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) และ ร้อยโทประยูร ภมรมนตรี เป็นผู้ริเริ่มมีการประชุมครั้งแรกในเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2470 ที่หอพักแห่งหนึ่งในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส สมาชิกเริ่มแรกที่เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย บุคคล จำนวน 7 คน คือ ร้อยโทประยูร ภมรมนตรี ร้อยโทแปลก จิตตะสังคะ (หลวงพิบูลสงคราม) ร้อยตรีทัศนีย์ มิตรภักดี นายตัว ลพานุกรม นายจรูญ สิงหนเสนี (หลวงศิริราชไมตรี) นายเนบ พหลโยธิน หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) ถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2558 ระบอบประชาธิปไตยระยะเวลาการพัฒนานาน 80 กว่าปี จากความเหลื่อมล้ำในเรื่องสิทธิต่าง ๆ ทั้งเรื่องของการศึกษา และภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศ เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก การตื่นตัวทางการเมืองที่มีการคาดหวังทางการเมืองสูง ที่ต้องการการเมืองเป็นระบอบประชาธิปไตยตามแบบอย่างตะวันตก

ทิศทางการพัฒนาทางการเมืองที่นักการเมืองมาจากการเลือกตั้งที่ผู้นำมักจะเพิกเฉย ทั้งทางด้านที่จะพัฒนาทางด้านความคิดและความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน และการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมืองที่เป็นการปลูกฝังระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงให้กับ

ประชาชนก็ไม่ได้รับการส่งเสริมและการถูกชักจูงโดยคนที่หวังเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน และที่มีความคิดเห็นแก่ตัวและหวังแต่จะกอบโกยเอาผลประโยชน์ของชาติเพื่อเป็นของตนเองโดยไม่ได้สนใจในผลกระทบที่จะตามมา เนื่องจากการที่ประชาชนถูกชักจูงได้ง่ายเกิดจากการเชื่อฟังผู้นำและความเกรงกลัวและความเกรงใจ การทดแทนบุญคุณแต่ไม่ได้มองให้ก้าวไกลไปในอนาคตว่า ผลที่เกิดมาประชาชนและประเทศชาติจะล้มละลายหรือประชาชนล้มตายก็ไม่ได้ทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองเป็นผู้กระทำ ดังคำกล่าวที่ว่าสังคมไม่สามารถจะถูกจับให้อยู่นิ่งด้วยการคุมอำนาจรัฐโดยคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ผลสุดท้ายพลังทางสังคมก็จะออกมาเรียกร้องให้มีการเปิดระบบการเมืองให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อนาคตของตนเอง (ลิจิต ชีรเวทิน 2546:278) ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยจึงมั่นใจได้ว่า ภายใต้กระบวนการในการใช้เสรีภาพทางการเมืองของประชาชน ยิ่งประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้นเพียงใด โอกาสที่จะถ่วงถ่วงและควบคุมกำกับให้ผู้นำทางการเมืองที่ดียิ่งมากขึ้นเท่านั้น (สมบัติ ธำรงศรีธัญวงศ์ 2546: 264)

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสังคมไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญของระบบการเมืองเป็นสำคัญถ้าเป็นการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ดีและเปิดกว้างให้กับประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั่วไปทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะกำหนดอนาคตของนักการเมืองและการก้าวผ่านสังคมแบบเดิมที่อุปถัมภ์พรรคพวกของตน เพื่อการพัฒนาอนาคตทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ต้องการให้นักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติเป็นแบบอย่างที่ได้ ที่เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนของประชาชนในระดับท้องถิ่นและระดับชาติเข้ามาทำหน้าที่ตัวแทนประชาชนเข้ามาบริหารประเทศ และบริหารท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะต่าง ๆ กัน จะส่งผลให้เกิดพัฒนาการทางด้านการเมืองไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้น เช่น การพูดคุยกันทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นผ่านทางสื่อสารของเทคโนโลยี การร่วมชุมนุมของประชาชนเพื่อต่อรองกับอำนาจรัฐและผู้บริหาร การแสดงทัศนคติทางการเมืองโดยการแสดงความคิดเห็นผ่านการออกแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นรายบุคคลในการดำเนินการบริหารตามนโยบายของรัฐและของผู้นำท้องถิ่น

ตามรัฐธรรมนูญ ปี 2540 ที่ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2540 ที่มีมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศ โดยรัฐต้องจัดการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในการบริหารท้องถิ่น ทั้งในด้านการกิจการของท้องถิ่นเอง โดยต้องคำนึงถึงความเป็นอยู่บนพื้นฐานและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจะต้องมีสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งการบริหารงานองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในเขตของท้องถิ่น การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนในท้องถิ่น และให้สิทธิของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่น ตลอดจนการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ประชาชนสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ โดยเข้าชื่อเรียกร้องต่อประธานสภา จากข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้ส่งผลให้ประชาชนโดยทั่วไป และเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม เทศบาลตำบลละโนด อำเภอละโนด จังหวัดสงขลา ได้รับการยกฐานะตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลละโนดเป็นเทศบาลตำบลละโนด มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2542 ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นต้องปรับเปลี่ยนและมีการเปลี่ยนแปลงทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมที่มุ่งมั่นก้าวเข้าสู่การพัฒนาทั้งแหล่งการค้า ส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาเส้นทางเมืองให้ประชาชนได้ก้าวเข้ามาสู่การเมืองระดับท้องถิ่น

ปัจจุบันการเมืองการปกครองของเทศบาลตำบลละโนด ผู้บริหารและผู้นำท้องถิ่นไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการเมืองจากไปจากเดิมที่ได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองระดับชาติที่มีอิทธิพลในพื้นที่ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลละโนด ทั้งด้านนามธรรมและรูปธรรม การอบรมกล่อมเกลากองการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น ที่ไม่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ยังคงเป็นที่นิยมสำหรับการเมืองในระบบอุปถัมภ์ ที่การแสดงออกถึงความเกรงอกเกรงใจ ทำให้การเมืองท้องถิ่นมีกลุ่มการเมืองเพียงกลุ่มเดียวที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งการสนับสนุนจากนักการเมืองระดับชาติที่มีอิทธิพลและเป็นที่ยอมรับของประชาชนสำหรับการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ สำหรับการเมืองเทศบาลตำบลละโนด ซึ่งเป็นการเมืองท้องถิ่นยังคงจำกัดอยู่ในวงแคบเพราะการปลูกฝังค่านิยมที่มองคน ด้วยฐานะทางด้านการเงิน การประกอบธุรกิจ การนับหน้าถือตาเป็นอันดับแรกของการทะเลาะแค้นเสี่ยงให้กับนักการเมืองท้องถิ่นลักษณะการสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นที่ยังคงได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองระดับชาติประกอบคูปินิสัยของประชาชนในท้องถิ่นแม้ระยะเวลาจะผ่านไปนานเท่าใดแต่นิสัยของประชาชนยังคงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งการหย่อนระเบียบวินัย การยอมรับผู้มีฐานะทางสังคม การเงิน การขาดเหตุและผลในการตัดสินใจทางการเมือง การต่อต้านการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น การไม่เข้าร่วมทางการเมืองเมื่อมีโอกาสหรือโอกาสมาถึง มีวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้าผู้บริหารหรือผู้นำของเทศบาลตำบลละโนดจะให้ความสนใจในทางด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งปลูกสร้างที่เป็นไปเพื่อสาธารณะมากกว่าที่จะพัฒนาทางการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยอีกอย่างที่ได้รับอิทธิพลของกลุ่มการเมืองระดับชาติที่ทรงอิทธิพล ทำให้มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและอาจจะเป็นตัวชี้้นำของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นในทุกครั้งที่ผ่านมา การเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลละโนด

ถ้าหากจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางของการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะสุภาพสตรีที่จะเข้ามาสู่เส้นทางการเมืองต้องเข้าใจการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีได้นั้น จะต้องเป็นคนที่มีความกล้าแสดงออกและเข้าใจในระบบการเมืองประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ของนักการเมือง การวางนโยบาย อำนาจหน้าที่การเพิ่มศักยภาพของการเมืองให้แก่กลุ่มสุภาพสตรีเพื่อเปิดโอกาสการก้าวมาสู่เส้นทางการเรียนรู้ในระบบประชาธิปไตยที่ต้องการวางรากฐานทางการเมืองในระดับท้องถิ่นให้เปิดกว้าง พร้อมทั้งจะยอมรับในสิ่งที่มีผลกระทบต่อนักการเมืองท้องถิ่นได้ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเมืองท้องถิ่นต่อไป

ดังนั้นนักรัฐศาสตร์ได้กล่าวไว้ว่า การเมืองท้องถิ่นเป็นเสมือนเครื่องวัดอุณหภูมิทางการเมืองได้ระดับหนึ่ง เพราะการเมืองท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตย จะเป็นช่องทางให้ประชาชนได้แสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองได้ระดับหนึ่งทั้งในเชิงสนับสนุนคัดค้าน ต่อระบบการเมือง เพื่อให้ผู้ใช้อำนาจรัฐได้รู้ถึงความคิดเห็นของประชาชน ความต้องการของประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังนั้น หากประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการเมืองมากก็สามารถจะเรียกร้องกดดันต่อระบบการเมืองระดับชาติได้มาก ในขณะที่สังคมที่มีวัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า ซึ่งประชาชนจะมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองแต่ก็ไม่สนใจเข้าร่วมทางการเมือง การเมืองท้องถิ่นในสังคมเช่นนี้ก็อาจจะเป็นการเมืองของคนกลุ่มน้อยที่เข้ามาจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือกลุ่มของตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนร่วมของท้องถิ่น และจะทำให้การเมืองระดับชาติเป็นเช่นนี้ด้วย (ปธาน สุวรรณมงคล 2547 : 337)

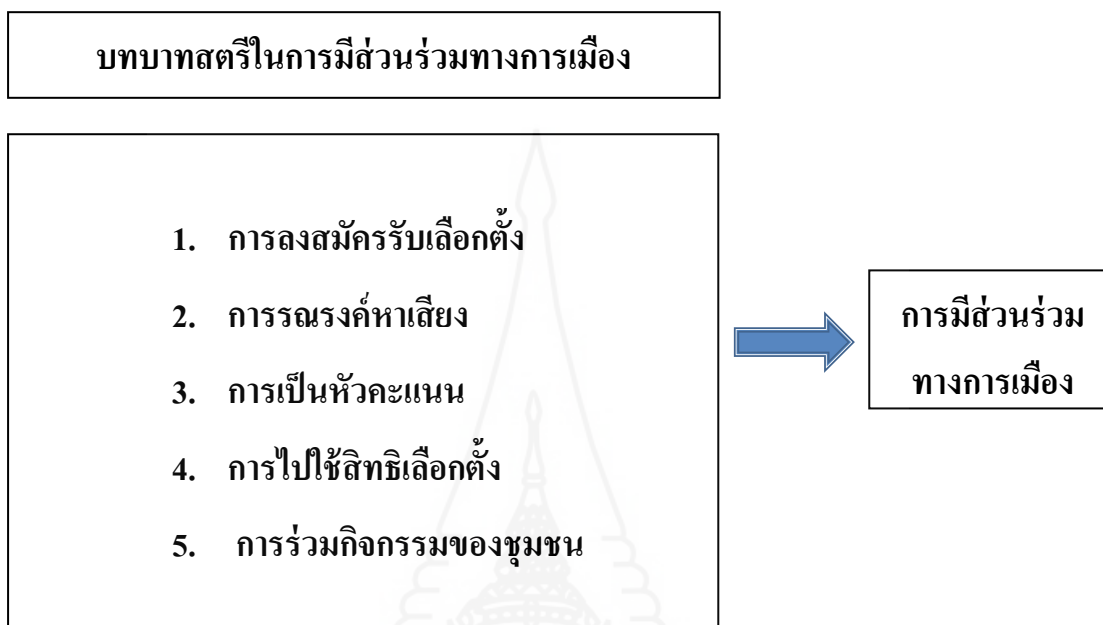
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น
- 2.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น
- 2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กระบวนการที่บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล แก้ไขปัญหาร่วมกับ

การใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรครองส่วนท้องถิ่น ซึ่ง เป็นรากฐานแห่งการเรียนรู้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้นำเสนอดังภาพ ต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลระโนด

4. ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลระโนด อำเภอระโนดจังหวัดสงขลา

การเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากกลุ่มสตรีในเขตเทศบาลตำบลระโนดซึ่งเลือกกลุ่มสตรีที่มีบทบาทอย่างไม่เป็นทางการและเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรม และเพื่อต้องการที่จะรับรู้ว่ากลุ่มสตรีนั้นเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นทั้ง 8 ชุมชน มีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่ต้องการรับรู้และการเสนอแนะแนวทางบทบาทของสตรีในการเข้าร่วมทางการเมืองที่ต้องการแสดงออกถึงสิ่งที่สตรีสามารถที่จะดำเนินการทางการเมืองได้เหมือนกับบุรุษ โดยทั่ว เช่น การลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิก การเข้าร่วมรณรงค์ในการหาเสียง การเป็นหัวคะแนน

4.1 ประชากร พื้นที่ภายในเขตเทศบาลตำบลระโนด จำนวน 8 ชุมชน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) จำนวน 5 คน กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 5 คนกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทำให้ได้เรียนรู้สตรีบทบาทของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

5.2 ทำให้ได้ทราบวาทะบทบาทของสตรีในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาอุปสรรคของสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และมีความสามารถในการแสดงออกถึงความต้องการในการได้รับการแก้ไขหรือการพัฒนาตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

5.3 ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาและก่อให้เกิดการเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทสตรี ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ในแนวทางการเมืองที่สตรีไทยได้ก้าวเข้ามาสู่ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนาสตรีต่อการมีบทบาทในการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา มีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่จะนำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
- 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับสตรี
- 1.5 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
  - 1.5.1 หมวดที่ 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.6 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
  - 1.6.1 หมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.7 ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลระโนด

2. ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

1.1.1 ความหมายของบทบาท

บทบาทนั้นเป็นความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติ มีผู้ให้ความสนใจเกี่ยวกับแนวคิดบทบาทมากมาย จนทำให้แนวคิดนี้กลายเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้านสังคมศาสตร์มากขึ้น และมีผู้กล่าวถึงความหมายของบทบาทไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

“บทบาท” (role) เป็นคำที่มีความสำคัญมากทั้งทางด้านจิตวิทยา พฤติกรรม และสังคม ซึ่งมีความหมายหลายประการ ดังนี้

กู๊ด (Good 1973 : 502 อ้างถึงใน ดรุณี กุลวงศ์ 2549 : 39) ได้อธิบายความหมายของบทบาทไว้ 2 ลักษณะด้วยกันคือ

1. ลักษณะแสดงออกของบุคคลภายในกลุ่ม
2. รูปแบบของพฤติกรรมที่คาดหวังตามตำแหน่ง หน้าที่ หรือการแสดงออกของแต่ละบุคคลตามความมุ่งหวังของสังคม

บรูม และ เซลนิก (Broom and Selznick, 1963 : 16 อ้างถึงในธราธร ราชคำสุข 2553 : 30) ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท บางครั้งเรียกว่า บทบาททางสังคม เป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งเฉพาะทางสังคม เช่น การเป็นพ่อ เป็นครู ความหมายของบทบาทเป็นการกล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ที่ต้องแสดงพฤติกรรมตามบทบาทนั้น ๆ และเขาสามารถเรียกร้องหรืออ้างถึงสิทธินี้ได้ ซึ่งการที่บุคคลดำรงตำแหน่งใด สิ่งที่ติดตามมากับตำแหน่ง ก็คือ การที่เขาจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับตำแหน่งอื่น ๆ ทั้งที่สูงกว่า หรือต่ำกว่าภายในกลุ่ม สิ่งที่ตามมากับตำแหน่งอันเป็นเครื่องกำหนดสำหรับการดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เรียกว่าบทบาท

เลวินสัน (Levinson, 1964 : 113 - 115 อ้างถึงใน ธราธร ราชคำสุข 2553 : 30) สรุปความหมายของคำว่า บทบาทไว้ 3 ประการคือ

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน (norm) ความมุ่งหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่น ๆ ที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน ซึ่งผูกพันกับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดไว้ตามความหมายนี้ คำนี้ถึงบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งชี้ถึงหน้าที่อันควรกระทำ
2. บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น ๆ
3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละบุคคลที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กัน โครงสร้างทางสังคม หรืออาจกล่าวอีกอันหนึ่งคือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อตนได้ดำรงตำแหน่งนั้น

ฟินเนแกน (Finnegan 1975 : 832 อ้างถึงใน ดรุณี กุลวงศ์ 2549 : 39) ได้ให้คำจำกัดความของบทบาทไว้ในพจนานุกรมของเว็บสเตอร์ (Webster's Dictionary) 2 ประการคือ

1. บทบาทที่ได้รับมอบหมายให้แสดง เช่น บทบาทของตัวพระเอก นางเอก บทบาทของตัวผู้ร้าย และตัวแสดงประกอบอื่น ๆ
2. หน้าที่ ซึ่งความหมายของหน้าที่ก็คือ การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือ อีกนัยหนึ่งตามลักษณะงานที่กำหนดไว้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 453) ให้ความหมายไว้ว่า “บาทบาท” หมายถึง การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บาทบาทพ่อแม่ บาทบาทครู หรือหน้าที่ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ(2532 : 45) อธิบายว่าบาทบาทเป็นสิ่งที่คู่กับสถานภาพเป็นโครงสร้างของสังคม เป็นนามธรรมที่อยู่ในความคิดความเข้าใจร่วมกันของสังคม ส่วนบาทบาทเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้เป็นการกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่

จุมพล หนิมพานิช (2541 : 116) ได้ให้ความหมายไว้ว่าบาทบาทหมายถึง พฤติกรรมหรือการประพฤติปฏิบัติของคนที่เป็นเจ้าของสถานภาพพิเศษนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง บาทบาทหมายถึงการประพฤติปฏิบัติตามสถานภาพ

สราวุธ วัลย์ชอุภักย์ (2543 : 33) ได้ให้ความหมายของบาทบาทไว้ว่า บาทบาท คือ การปฏิบัติตามสถานภาพหรือตำแหน่งของบุคคล ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไป หรือตามข้อกำหนดขององค์การ

สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม (25220 : 241) กล่าวว่าบาทบาทคือ หน้าที่หรือความรับผิดชอบที่ถูกกำหนดขึ้นไว้ให้บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งบาทบาทของบุคคลจะแตกต่างกันไปตามตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่

สุพัตรา สุภาพ (2522 : 201) ให้ความหมายบาทบาทสั้น ๆ ว่า คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) เช่น ตำแหน่งพ่อ บาทบาทคือเลี้ยงลูก ตำแหน่งครู บาทบาทคือสั่งสอนศิษย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังกล่าวว่าบาทบาทจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพและบาทบาทจะกำหนดความรับผิดชอบของงานต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติ

จากความหมายของบาทบาทดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บาทบาทหมายถึงแบบแผนหรือรูปแบบของพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ(status) ที่เกิดจากโครงสร้างของสังคมหรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะเกี่ยวข้องกับปทัสถาน (norm) ขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคม(Social tradition) และเกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ตามสถานภาพหรือตำแหน่งทางสังคม ในบุคคลเดียวกันอาจมีได้หมายบาทบาทและหน้าที่ เช่น บาทบาทของผู้บังคับบัญชาหรือบาทบาทของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น บาทบาทและหน้าที่จึงมีความสัมพันธ์กัน

1.1.2 แนวคิดการปฏิบัติงานตามบาทบาท

การที่บุคคลจะปฏิบัติหน้าที่ตามบาทบาทได้ดีเพียงใด ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะของบาทบาทที่เกิดขึ้น ซึ่ง อัลพอร์ต (Allport, 1973 : 186 - 188) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบาทบาทของบุคคลว่าขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ ดังนี้

1. ความคาดหวังในบทบาท (role ionexpectation) เป็นบทบาทตามความคาดหวังของผู้อื่น หรือเป็นบทบาทที่สถาบัน องค์กร หรือกลุ่มสังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ที่บุคคลนั้นครองตำแหน่ง

2. การรับรู้บทบาท (role perception) เป็นการรับรู้ในบทบาทของตนว่าควรจะมีบทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ (perceived role) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความต้องการของบุคคลนั่นเอง ทั้งนี้ การรับรู้ในบทบาทและความต้องการของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ตลอดจนเป้าหมายในชีวิตและค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

3. การยอมรับบทบาทของบุคคล (role acceptance) ซึ่งเกิดขึ้นได้เมื่อมีความสอดคล้องกับของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม และบทบาทหน้าที่ที่ตนเองรับรู้อยู่ การยอมรับบทบาทนี้เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในบทบาท และการสื่อสารระหว่างสังคม และบุคคลนั้น ทั้งนี้เพราะว่าบุคคลไม่ได้ยินดียอมรับบทบาททุกบทบาทเสมอไป แม้ว่า จะได้รับการคัดเลือกหรือถึงแรงผลักดันจากสังคมให้รับตำแหน่ง และมีบทบาทหน้าที่ปฏิบัติก็ตาม เพราะถ้าหากว่าบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้รับผลเสียหาย หรือเสียผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความต้องการ หรือค่านิยมของบุคคลนั้น ครองตำแหน่งอยู่ก็พยายามหลีกเลี่ยงบทบาทนั้น ไม่ยอมรับบทบาทนั้น ๆ

4. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (role performance) เป็นบทบาทหน้าที่เข้าของสถานภาพแสดงจริง (actual role) ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคมคาดหวังหรือเป็นการแสดงบทบาทตามการรับรู้ และตามความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทนั้น ๆ ของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่ ซึ่งเนื่องจากความสอดคล้องกันของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม และการรับรู้บทบาทของตนเอง

ชม ภูมิภาค (2516 : 13) กล่าวว่าบุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทั้งสติปัญญา สมรรถภาพทางร่างกายที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมจากยีน โครโมโซม และด้านสิ่งแวดล้อมจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น พฤติกรรมการทำงานจึงแตกต่างกันไป และทำให้ประสบความสำเร็จแตกต่างกัน

ทัศน บุญทอง (2525 : 95) ได้ให้แนวคิดในเรื่องของมโนทัศน์ของทฤษฎีบทบาทว่าบทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งใดตำแหน่งนั้น ได้ถูกคาดหวังจากสังคมรอบด้าน เช่น จากผู้ที่อยู่ในตำแหน่งอื่น ๆ รอบตัว (ผู้ร่วมงาน) รวมทั้งตัวเราด้วย สิ่งเหล่านี้จากกระบวนการซึ่งเรียกว่า “กระบวนการสังคม” (socialization) ถ้าความคาดหวังจากทุกฝ่ายไม่ตรงกัน และผู้ดำรงบทบาทไม่สามารถปรับตัวให้มีความพอดี ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่อความขัดแย้งในบทบาท หรือความล้มเหลวใน

บทบาทได้ และผลที่ตามมา ก็คือความล้มเหลวของงาน ดังนั้น การแสดงบทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่จะเป็นไปได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างและที่สำคัญได้แก่

1. ความเข้าใจบทบาทที่ตนแสดง หรือต้องปฏิบัติ
2. ประสบการณ์ของผู้ที่แสดงบทบาท
3. บุคลิกภาพของผู้แสดงบทบาทนั้น

เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529 : 71) กล่าวว่า พฤติกรรมบทบาท (role behavior) เป็นการตอบสนองหน้าที่งานต่อบทบาท หรือภาวะการณ์ของงาน และมีอิทธิพลต่อความหมายของผู้กำหนดบทบาท พฤติกรรมบทบาทที่บุคคลกระทำจริง อาจจะไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของบุคคลนั้น และของผู้กำหนดบทบาท หรือองค์ประกอบอื่น ๆ กระบวนการของอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีบทบาทหรือพฤติกรรมในการทำงาน

ฮาร์ด และคอนเวย์ (Hardy and Conway) อ้างใน ครุณี กุลวงศ์ 2549: 42) ได้กล่าวไว้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่สอดคล้องกับตำแหน่งที่ได้รับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทจะไม่อาจดำเนินไปด้วยดี เมื่อบุคคลผู้ดำรงบทบาทประสบกับภาวะของความเครียดในบทบาท ความรู้สึกยากลำบากในการดำรงบทบาท จะถูกขจัดให้หมดไปด้วยการพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและความเข้าใจในบทบาทร่วมกันของผู้ดำรงและผู้ที่เกี่ยวข้อง เขาได้นั้นถึงความสำคัญของการรับรู้บทบาท กับความสามารถในบทบาทว่ามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทว่าจะดำเนินได้ดีเพียงใด สมรรถนะหรือความสามารถที่เป็นสิ่งที่จะช่วยให้บุคคลสามารถบทบาท ตามที่ได้รับการคาดหวังได้ ความสามารถในบทบาทที่มีแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. ความสามารถจะเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการทางสังคม
2. ความสามารถเป็นสิ่งที่จำเป็นในการกระทำบทบาท
3. ความสามารถทำให้เกิดความก้าวหน้าของบุคคลและสังคม

ซึ่งทักษะพื้นฐานในการแสดงความสามารถในการทำงานส่วนหนึ่งมาจากความรู้ ค่านิยม ประสบการณ์ และแรงจูงใจของบุคคล นั่นคือ การที่บุคคลจะสามารถผสมผสานการปฏิบัติตามบทบาทได้ดีเพียงใด สิ่งสำคัญคือ การรับรู้บทบาท และความสามารถของบุคคลในการผสมผสานการปฏิบัติบทบาทตามบทบาทที่รับรู้

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่สำคัญของกระบวนการทางการเมือง และมีความจำเป็นสำหรับการเมืองทุกระบบ เนื่องจากรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยเฉพาะการเสนอข้อเรียกร้อง(Demand) และการสนับสนุน(Support)ของประชาชนจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของระบบการเมือง หรือทำให้ระบบการเมืองอยู่ในภาวะดุลยภาพได้ ซึ่งหากระบบการเมืองปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้วก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ (Easton, 1971, p. 202) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยนั้นจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐและผู้บริหารหรือรัฐบาลได้ตามที่ประชาชนต้องการและการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งที่แสดงออกซึ่งการเปิดโอกาสสู่เส้นทางการเมืองของประชาชนโดยทั่วไป

Aristotle บิดาแห่งรัฐศาสตร์ (อ้างใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2538 : 151) ได้กล่าวไว้ว่า “คนก็คือสัตว์การเมือง” คนจำเป็นจะต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองไม่ว่าทางใดทางหนึ่งไม่ว่าเขาจะปรารถนาหรือไม่ก็ตาม ถ้ามองว่าการเมืองก็คือเรื่องของอำนาจในการแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม Outputs ของระบบการเมือง ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของนโยบาย กฎ ระเบียบ ฯลฯ ย่อมที่จะต้องกระทบต่อบุคคลแต่ละคนในสังคมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่งไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้

ฉะนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองเกือบทุกระบบ เนื่องจากเป็นเครื่องสนับสนุนความชอบธรรมทางการเมืองในการเข้ามาครอบอำนาจอรัฐ การใช้อำนาจอรัฐและการรักษาอำนาจอรัฐ อีกทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จะเป็นการเสนอถึงความต้องการและการสนับสนุน เพื่อการดำรงอยู่ของระบบการเมือง หรือทำให้ระบบการเมืองอยู่ในภาวะดุลยภาพได้ หากระบบการเมืองปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้วก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ (Easton, 1965 : 112 – 117)

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยปัจจุบัน หลักการที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งเสริมรูปแบบการปกครองแบบนี้ก็คือ หลักการที่จะทำให้เกิดระบบที่ส่งเสริมให้ประชาชนธรรมดาเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด(Brich , 2001 : 104) การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง การแสดงออกของประชาชนธรรมดาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีหลากหลายรูปแบบ การเลือกตั้งก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ก็มีการออกเสียงประชามติ และการทำประชามติก็เป็นส่วนร่วมทางการเมือง และการที่สตรีมีบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้นในสังคมไทย ทั้งเป็นการรับสมัครเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเป็นหัวหน้าพรรค และการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

1.2.1 กระบวนการเกิดขึ้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ธีรยุทธ บุญมี(2536, หน้า 192-196)ได้เสนอขั้นตอนการก่อตัวของCivil Society หรือที่เรียกว่า สังคมเข้มแข็ง หรือประชาสังคม โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การเกิดจิตสำนึกสังคม เป็นขั้นต้นสุดของการก่อตัวของ Civil Society โดยจิตสำนึกระดับสังคมนี้ เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2500 เศษ ๆ เมื่อได้ทำการพัฒนาเศรษฐกิจไปช่วงหนึ่งและเกิดปัญหาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ตามมา เช่น ปัญหาความยากจน แรงงานเด็ก สลัม สภาพแวดล้อม และเริ่มเรียกปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ว่า “ปัญหาสังคม” ซึ่งถือว่าเป็นการเกิดจิตสำนึกร่วมกันครั้งแรกว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตสังคมซึ่งทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะต้องแก้ไขปัญหา และทุกคนมีสิทธิเรียกร้องเพื่อให้ส่วนรวมดีขึ้น

ขั้นที่ 2 การเกิดกลุ่ม องค์กรทางเศรษฐกิจ สังคมต่าง ๆ ที่มีจิตสำนึกในการดูแลผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เกิดจากการเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจไม่นาน โดยเริ่มจากการเกิด

(1) กลุ่มลักษณะสังคมสงเคราะห์ เช่น สถาสตร์ กลุ่มอาสาสมัครสตรี สมาคม สิทธิ เสรีภาพ ฯลฯ และช่วงหลังก็ได้มีองค์กรพัฒนาเอกชนเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง สนใจดูแลปัญหาสังคมต่างๆคือเด็กสตรีสภาพแวดล้อม ฯลฯ

(2) กลุ่มวิชาชีพ ซึ่งก็เกิดขึ้นในช่วงแรก ๆ เช่น นักวิชาการ สถาปนิก ความสถาปนิก วิศวกร และขยายตัวกว้างขึ้นอยู่ในภูมิภาคมากขึ้น เช่น แพทย์ชนบท เป็นต้น

(3) ภาคเอกชน เช่น สมาคมธนาคาร อุตสาหกรรม หอการค้า ฯลฯ ถึงแม้ในช่วงต้นจะมีลักษณะอยู่ใต้อำนาจราชการ แต่ช่วงหลังได้สะท้อนความเป็นอิสระความตั้งใจที่จะมีส่วนต่อสังคม ต่อการเมืองมากขึ้น เช่น ตาวิเศษ Think Earth ฯลฯ

ขั้นที่ 3 อยู่ในช่วงปัจจุบัน คือ การก่อรูปของอุดมการณ์ร่วมของสังคม เมื่อจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้น กลุ่มต่าง ๆ มีมากขึ้น และเกิดอุดมการณ์ที่ยึดเหนี่ยวผูกพันกับสังคมให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณธรรม

ขั้นที่ 4 การที่อุดมการณ์แห่งสังคมเข้มแข็งตกผลึก เป็นเสมือนสถาบันที่ทุกคนยอมรับเป็นกฎเกณฑ์แห่งวิถีชีวิต ซึ่งในขั้นนี้ยังเป็นเหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งหาก Civil Society สามารถก่อตัวจนถึงขั้นนี้ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้การเมืองมีความสมดุล

1.2.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลากหลายแตกต่างกันไปตามทรรศนะของแต่ละคนดังนี้

Huntington และ Nelson (1976, p.4) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมที่พลเมืองกระทำเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยเขากำหนดขอบเขตไว้ว่า เป็นการกระทำกิจกรรมทางการเมืองของคนธรรมดา ซึ่งอาจจะมึลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง และอาจเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น นอกจากนั้นยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่า

อย่างจำกัดในสังคม ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเอง หรือถูกชักจูงให้เข้าร่วมก็ได้

Verba, Nie และ Kim (1978, p.46) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งประชาชนพลเมืองกระทำโดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หรือภารกิจต่าง ๆ ที่รัฐบาลจะกระทำ

Weiner (ใน *Binder* และคณะ 1971, pp.161-164) รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีขอบเขตรอบคลุมไว้ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่เป็นการสนับสนุนหรือการกระทำเพื่อเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล

(2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ความพยายามเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการสร้างผลกระทบต่อการดำเนินของของรัฐ หรือการเลือกผู้นำรัฐบาล เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยของบุคคลหรือกลุ่ม

(3) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของพลเมืองที่มีความถูกต้องตามตัวบทกฎหมาย

(4) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่มีตัวแทนทางการเมือง ซึ่งตามความหมายนี้ ผู้ที่เห็นก็คือพวกที่เชื่อในระบอบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน พวกที่ไม่เห็นด้วยก็คือ พวกที่นิยมแบบประชาธิปไตยโดยตรง

(5) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง สภาพที่บุคคลเกิดความรู้สึกแปลกแยก (Alienation) ไม่อยากเข้าร่วมทางการเมือง ด้วยความรู้สึกนี้ ทำให้บุคคลขาดความสนใจ และขาดการกระทำได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลตามมา แต่ปัญหาที่มิให้คิดว่า จะยึดถือปฏิบัติอย่างไรในการที่จะถือว่าการไม่กระทำอันเนื่องมาจากความรู้สึกแปลกแยกเป็นการมีส่วนร่วม แต่การไม่กระทำในกรณีอื่น ๆ ไม่เป็นการมีส่วนร่วม

(6) ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองจะหมายความรวมถึง ผู้ที่มีความกระตือรือร้นหรือตื่นตัวทางการเมืองอย่างมาก เช่น ผู้ที่สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง และการใช้เวลาสนใจต่อปัญหาส่วนรวม นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต้น ๆ ด้วย เช่นการไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การพูดคุยปัญหาทางการเมืองกับเพื่อนบ้าน การแสดงทัศนะทางการเมือง และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน

(7) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่มีความต่อเนื่องตลอดเวลา กิจกรรมซึ่งอยู่ในสภาพซึ่งสามารถวัดได้และมีลำดับ จะเห็นได้จากสถาบันซึ่งมีลักษณะ

ต่อเนื่องและเป็นระบบ หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันและมีระดับความรุนแรง เช่น การรวมกลุ่มยกพวกทำร้ายกัน หรือการลอบสังหารทางการเมือง

(8) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่มีจุดมุ่งหมายในการเลือกผู้นำและกำกับนโยบายสาธารณะ รวมถึงความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อระบบราชการ

(9) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่มีอิทธิพลต่อการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(10) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำทางการเมืองซึ่งแต่ละสังคม จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ในสังคมหนึ่งอาจจะถือว่าการกระทำทางการเมือง แต่อีกสังคมหนึ่งอาจจะเกี่ยวอาจจะถือได้ว่าไม่เป็นก็ได้ หรือในช่วงเวลาหนึ่งถือว่าเป็นก็ได้ หรือในช่วงเวลาหนึ่งถือว่าการกระทำทางการเมือง แต่อีกช่วงเวลาอาจไม่ถือว่าการกระทำทางการเมืองก็ได้

ในที่นี้ Weiner ได้สรุปความหมายหรือนิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้กว้าง ๆ ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ได้ มีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกันจะใช้วิธีถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกต้อง เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ ตลอดจนการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น

ในความหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่กล่าวมานี้ สามารถสังเกตได้ว่าจะเน้นการเมืองที่อยู่ในระบอบประชาธิปไตยผ่านระบบตัวแทน ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่การเลือกผู้นำเพื่อเป็นตัวแทนของเจ้าของอำนาจตลอดจนการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในของรัฐบาล ซึ่งประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนใหญ่ก็ผ่านกลไกหรือรูปแบบที่หน่วยงานรัฐกำหนดขึ้น ทั้งนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายเหล่านี้จึงมี “รัฐ” เป็น “ศูนย์กลาง”

ธีรยุทธ บุญมี (2536, หน้า 189 - 190) ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิด “สังคมเข้มแข็ง” (Civil Society) ให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาสังคมนั้น ควรให้ความสำคัญกับ “พลังที่สาม” หรือ พลังของสังคม หากสังคมโดยรวมมีความเข้มแข็ง นักธุรกิจ นักวิชาชีพ นักศึกษา ปัญญาชน และชาวบ้าน สามารถรวมแรงร่วมใจกันผลักดันสังคม ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาพื้นฐานก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ “สังคมเข้มแข็ง” หรือ Civil society ในที่นี้ จะเน้นลักษณะที่กระจัดกระจาย (Diffuse) พลังที่มาจากทุกส่วน ทุกวิชาชีพ ทุกระดับรายได้ ทุกภูมิภาคของประเทศ โดยไม่จำเป็นต้องมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเป้าหมายทางการเมืองที่เหมือนกัน

ชัยอนันต์ สมุทวนิช (2540, หน้า 39-52) ให้ความหมาย Civil Society หมายถึงทุก ๆ ส่วนของสังคม โดยรวมถึงภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ถือว่าทั้งหมดเป็น Civil Society โดยทุกฝ่ายมาร่วมกันทำ (Partnership) เป็นการมีส่วนร่วม (Participation) ไม่ใช่เป็นเรื่องของตัวแทน (Representation)

อนุก เหล่าธรรมทัศน์ (2540, หน้า 73 – 89) ได้ให้ความหมายของ “ประชาสังคม” หรือ “อารยสังคม” ที่ครอบคลุมทุกชั้นของสังคม โดยเน้นความสมานฉันท์ ความกลมเกลียว ความกลมกลืนในภาคประชาสังคมมากกว่าการดูความแตกต่างหรือแตกแยกภายใน และให้ความสนใจพิเศษกับ “ชนชั้นกลาง” “การมีส่วนร่วม” “ความผูกพัน” และ “สำนึกของความเป็นพลเมือง” กล่าวคือ “ประชาสังคม” โดยนัยนี้ มิได้หมายถึงความเป็นชุมชนของสังคมชนบทเท่านั้น แต่รวมถึงคนชั้นกลางภาคเมืองที่ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นเครือญาติหรือเป็นแบบคุ่นหน้า (Face to Face Relationship) แต่เป็นความผูกพัน (Bond) ของผู้ที่หลากหลายบนฐานแห่งความร่วมมือ และการแสวงหาการมีส่วนร่วม และด้วยสำนึกที่มีต่อความเป็นพลเมือง (Citizenship)

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละท่านแตกต่างกัน กล่าวคือ ธีรยุทธ บุญมี ให้ความสำคัญกับพลังของสังคมที่สร้างความเข้มแข็ง ชัยอนันต์สมุทวนิชทุก ๆ ส่วนของสังคม ภาครัฐและภาคเอกชน ภาคประชาชน มีส่วนร่วมไม่ใช่เป็นเรื่องของตัวแทน อนุก เหล่าธรรมทัศน์ ความสนใจเป็นพิเศษ กับชนชั้นกลาง การมีส่วนร่วม ความผูกพัน สำนึกของความเป็นพลเมือง

ในการศึกษานี้ การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความหมายครอบคลุม ถึงภาคประชาชนที่เข้าร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม และทุกชนชั้นในสังคมไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นเครือญาติหรือเป็นแบบคุ่นหน้า หลากหลายแห่งความร่วมมือ และการแสดงหาการมีส่วนร่วม

1.2.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีมากมายหลายรูปแบบ โดยบุคคลอาจจะเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งนักวิชาการแต่ละท่านได้จัดแบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับการให้คำจำกัดความนิยาม นั้น

Verba&Kim (1978, pp.53 – 54) ได้จำแนกลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 รูปแบบ

1. การใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) เป็นกิจกรรมของบุคคลแต่ละคนในการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในทางการเมือง และนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมรัฐบาล แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งจะแตกต่างไปจากกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ ที่ต้องการ

ความริเริ่มเพียงเล็กน้อย และสังคมเป็นผู้กำหนดโอกาสให้ เช่น 4 ปี ต่อครั้ง ถือเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด

2. *การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง* (Campaign Activity) เป็นกิจกรรมที่ยากขึ้น และต้องการความคิดริเริ่มมากกว่าการเลือกตั้ง ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่สามารถสื่อสารหรือชี้ให้เห็นถึงความนิยมของประชาชน เพราะผู้ร่วมรณรงค์จะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น

3. *การร่วมกิจกรรมของชุมชน* (Communal Activity) เป็นกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรทางสังคมที่พลเมืองร่วมกันดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในกรณีนี้ประชาชนจะร่วมมือกันเพื่อใช้อิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐ กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นอย่างมีเป้าหมายแน่นอนและมีอิทธิพลมาก

4. *การติดต่อเป็นการเฉพาะ* (Particularized Contacts) เป็นรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นรายบุคคล ผู้ซึ่งไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เฉพาะตัวหรือของครอบครัว กิจกรรมรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก

ลักษณะการมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ Verba และคณะดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของกิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่านั้น

ส่วน Huntington & Nelson (1982, pp 12 - 13) ก็ได้จัดแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่คล้ายคลึงกับที่ Verba & Kim เสนอไว้ แต่ได้เพิ่มเติมรูปแบบขึ้นอีกเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหายิ่งขึ้น โดยจัดแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบดังนี้

1. *กิจกรรมการเลือกตั้ง* (Electoral Activity) หมายถึง กิจกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งทุกรูปแบบ

2. *การล็อบบี้* (Lobby) หมายถึง ความพยายามของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะเข้ามาเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมือง เพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายโดยให้ข้อมูลต่าง เพื่อประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3. *กิจกรรมเชิงองค์การ* (Organizational Activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนร่วม ซึ่งการมีบุคคลเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือองค์กรประเภทนี้ แม้บุคคลนั้นจะไม่ได้กระทำการเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลด้วยตนเอง ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่ง

4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ (Contacting) หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นส่วนตัว โดยมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัวหรือหมู่คณะของตนเอง

5. การใช้กำลังรุนแรง (Violence) หมายถึง กิจกรรที่ประชาชนบางคนหรือบางกลุ่มพยายามที่จะสร้างขึ้นให้มีผลกระทบต่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยการทำผู้นำทางการเมือง เช่น ลอบสังหารผู้นำทางการเมืองและรัฐประหาร หรืออาจจะมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง เช่น ปฏิวัติ เป็นต้น

Almond & Powell (1976, pp 145 – 148) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ คือ แบบที่ทำกันทั่วไป (Conventional) และแบบแตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป (unconventional) และในแต่ละรูปแบบได้แบ่งแยกออกเป็นแบบย่อยดังนี้

ตารางที่ 2.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ Almond และ Powell

แบบที่ทำกันทั่วไป	แบบแตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป
1. การใช้สิทธิเลือกตั้ง	1. การยื่นข้อเรียกร้อง
2. การพูดคุยถกเถียงทางการเมือง	2. การเดินขบวนประท้วง
3. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	3. การเผชิญหน้าต่อสู้
4. การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ	4. การละเมิดกฎหมายระเบียบของสังคม
5. การติดต่อเป็นการส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่	5. การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
	5.1 การประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน
	5.2 การประทุษร้ายต่อบุคคล
	6. สงครามกองโจรและปฏิวัติรัฐประหาร

สำหรับนักวิชาการของไทย บุญเรือง บูรภัคคี (2529, หน้า 56-70) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นทางการและการมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการ คล้ายคลึงกับของ Almond และ Powell โดยยึดหลักการยอมรับของสังคมทั่วไป ๆ หรือประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นเกณฑ์

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบที่เป็นทางการ

เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นที่ยอมรับ และนำมาใช้กันโดยทั่วไปในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่

1) การใช้สิทธิและเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน การเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนด

นโยบายของชุมชน สังคม และประเทศชาติ การแสดงออกซึ่งความต้องการของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจจะทำได้หลายทาง เช่น การอภิปราย การเขียน และการพิมพ์ เป็นต้น ถือได้ว่าเป็นรูปแบบที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการบริหารงานของรัฐบาลในสมัยปัจจุบัน

2) *การรวมกลุ่ม* อาจเป็นการรวมกลุ่มของผู้ที่มีผลประโยชน์อย่างเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ บางกลุ่มอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของสาธารณชนทั่วไป ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตนเองทั้งสิ้น

3) *การจัดตั้งและการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง* เป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความต้องการจะจัดให้มีการบริหารประเทศให้เป็นไปตามอุดมการณ์และแนวทางปฏิบัติที่กำหนดได้ ระบบพรรคการเมืองถือว่าเป็นองค์กรทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะ และเป็นองค์กรที่ประชาชนสามารถร่วมจัดตั้งขึ้นได้โดยตรง เพื่อความมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองอย่างแท้จริง

4) *การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง* ถือเป็นหน้าที่ของประชาชนในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึงประชาชนต้องการให้ผู้ใดเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตน หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการรักษาผลประโยชน์ของปวงชน

5) *การช่วยรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง* เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งมักมีขึ้นเฉพาะในระบอบที่มีการเลือกตั้ง เพราะประชาชนผู้ใดก็ตามที่เป็นสมาชิกหรือให้การสนับสนุนพรรคการเมืองใด ก็ย่อมช่วยรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคนั้น ๆ เพราะต้องการให้พรรคได้รับเสียงข้างมากจะได้จัดตั้งรัฐบาล เพื่อนำนโยบายพรรคมาใช้เป็นนโยบายในการบริหารประเทศ

6) *การลอบบี้ นักการเมือง* การที่ประชาชนพูดชักชวนและพูดจูงใจนักการเมืองให้กระทำหรือไม่กระทำสิ่งทีตนต้องการจะให้บังเกิดขึ้น ซึ่งส่วนมากจะเป็นวิธีที่ประชาชนกระทำเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

เป็นรูปแบบที่ไม่เป็นที่ยอมรับในบางสังคม และไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยตรง แต่ก็มีความสำคัญไม่น้อยในการพัฒนาระบบการเมืองการปกครอง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 แบบ คือ

1) *การเดินขบวนประท้วง* เป็นการรวมตัวของประชาชนเพื่อเดินขบวนประท้วงเพื่อแสดงออกถึงการไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของรัฐบาล ถือเป็น

การแสดงออกซึ่งพลังของประชาชน และมีบทบาทต่อการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของ ประเทศไม่น้อยไปกว่าการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ

2) การก่อความวุ่นวายทางการเมือง การก่อความวุ่นวายทางการเมือง ส่วนมากมักจะเกิดเพราะมีการปลุกระดมกลุ่มพลังงานต่าง ๆ เช่น กลุ่มนิสิตนักศึกษา กลุ่มสหภาพ แรงงาน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น โดยส่วนมากจะยกเอาข้อบกพร่องของรัฐบาลขึ้นมาเป็นสาเหตุ ซึ่งเมื่อมีการปลุกระดมก็ย่อมมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการต่อต้านการกระทำของรัฐบาลขึ้นมาเป็น สาเหตุ ซึ่งเมื่อมีการกลุ่มก็ย่อมมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการต่อต้านการกระทำของรัฐบาลในรูปแบบ ต่าง ๆ เช่น การประท้วงนัดหยุดงาน การงดการให้ความร่วมมือกับรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งจะมีผลเสีย หายต่อต้านเศรษฐกิจและอื่น ๆ จึงจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องหามาตรการการมาแก้ไขปัญหา เพื่อให้ สามารถบริหารประเทศไปได้

3) การใช้ความรุนแรงทำร้ายร่างกายและทรัพย์สิน วิธีการแบบนี้เป็นการ ก่อวินาศกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลอบวางระเบิดสถานที่สำคัญ การข่มขู่เพื่อให้ประชาชน เกิดความหวาดกลัว เป็นวิธีการที่คนส่วนใหญ่ของประเทศไม่เห็นด้วย แต่เป็นผลกระทบต่อรัฐบาล ที่จะต้องดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ หรืออย่างน้อยก็ห้กมาสนใจปัญหาและหาทางแก้ไข

4) การปฏิวัติ เป็นวิธีการรุนแรงและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบ การปกครองและโครงสร้างของสังคมอย่างรวดเร็ว การมีส่วนร่วมประเทศนี้ถือว่ามีความรุนแรง มากกว่าการมีส่วนร่วมใด ๆ ทั้งหมด

การอธิบายถึงรูปแบบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังที่กล่าว มาทั้งหมดนี้ ก็เพื่อแสดงให้เห็นความหลากหลายของรูปแบบที่ประชาชนจะเข้าร่วมได้ ซึ่งมีทั้งใน ลักษณะที่ได้รับการยอมรับและไม่ยอมรับในสังคมทั่วไป ซึ่งจากรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าว จะ สังเกตได้ว่าเป็นรูปแบบที่อยู่ในการเมืองในระบบรัฐสภาเป็นส่วนใหญ่

จีโอฟฟรี โรเบิร์ต (Geoffrey Robert) ได้แบ่งกิจกรรมทางการเมืองออกเป็น 2 แบบแบบแรกเป็นกิจกรรมโดยสมัครใจและเป็นทางการ ซึ่งประกอบด้วยการลงคะแนนเสียง เลือกตั้งการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น ขบวนการต่าง ๆ พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ เป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันทางการเมือง เป็นต้น ส่วนแบบที่สอง เป็นกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งได้แก่ การอภิปรายทางการเมือง หรือเข้าร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกลุ่มทางการเมือง (John Robinson, 1968 : 433)

1.2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยอันเป็นสาเหตุของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงนักวิชาการผู้สนใจทางพฤติกรรมศาสตร์และการพัฒนาทางการเมือง เป็นการพยายามหาคำตอบว่าเหตุใดในสังคมหนึ่งจึงมีการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรวดเร็ว หน้าที่ในอีกสังคมหนึ่ง ยังมีลักษณะที่เกือบไม่มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเลย เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักวิชาการที่สนใจจะพิจารณาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยส่วนบุคคล ว่าเหตุใดบุคคลหนึ่งจึงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากอีกบุคคลหนึ่ง ดังนี้คือ

1. *ปัจจัยส่วนบุคคล* ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง คือ พันธุกรรม แรงขับ บุคลิกภาพ ความต้องการทางจิตใจและร่างกาย ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง (Lester W.Miberath,1977 : 30 –42)

2. *ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง* ซึ่งเป็นส่วนของสภาพแวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง มีปัจจัยที่สำคัญดังนี้คือ

1) *ระดับการศึกษา* เป็นลักษณะของกระบวนการสร้างความเป็นทันสมัย (modernization) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างสังคมดั้งเดิมกับสังคมทันสมัย กระบวนการนี้จะเป็นผลให้สังคมดั้งเดิมแปรเปลี่ยนไป urbanization (การขยายตัวของเมืองสร้างความเป็นเมือง) industrialization (การสร้างความเป็นอุตสาหกรรมภายในประเทศ) ระดับการศึกษาของคนสูงขึ้น ความคาดหวัง ความทะเยอทะยานของคนเพิ่มสูงขึ้นอันเป็นผลจากการเปลี่ยนทัศนคติทางสังคม (social mobilization) ในขณะเดียวกันในสังคมที่ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่า กระบวนการ social mobilization (การเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคม) แล้วความคับข้องใจจะเกิดขึ้น และถ้าความคับข้องใจเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขแล้ว ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างข้อเรียกร้อง (demand) เข้าสู่ระบบการเมืองมากยิ่งขึ้น (Samuel P. Huntington, 1971: 33 – 34)

2) *กฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการเมือง* เช่น กฎเกี่ยวกับผู้มีสิทธิออกเสียง เลือกตั้งบุคคลที่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีแนวโน้มที่จะไม่เข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ และผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ได้หมายความว่า จะเข้าร่วมทางการเมืองเสมอไป ผู้ที่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเพราะไม่มีคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น อ่านหนังสือไม่ได้ เพศหญิง อายุไม่ถึงเป็น

ต้น นอกจากนี้ยังมีสิ่งกีดขวางการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามกฎหมาย เช่น ความต้องการหลักแหล่งที่อยู่อาศัย ภาษี การลงคะแนน หรือการดำเนินการเลือกตั้ง เป็นต้น

3. *สถาบันทางการเมือง* โดยเฉพาะระบบพรรคการเมืองยังมีการแข่งขันระหว่างพรรคการเมืองมากเท่าไร อัตราการมีส่วนร่วมทางการเมืองยิ่งสูงขึ้น เพราะพรรคการเมืองจะพยายามใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจเป็นที่ประทับใจแก่ผู้เลือกตั้ง โดยการตอบสนองผลประโยชน์ต่อประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และให้ผลประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ เพื่อให้ฐานพรรคการเมืองกว้าง อันจะเป็นประโยชน์ต่อพรรคการเมืองในการลงคะแนนเสียงให้พรรค นอกจากนี้กลุ่มผลประโยชน์ก็เป็นสถาบันการเมืองหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล เนื่องจากบุคคลที่มีผลประโยชน์คล้ายคลึงจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อผลักดันให้พรรคการเมืองที่กลุ่มตนสนับสนุนดำเนินนโยบายทางการเมืองที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มตนให้มากที่สุดจึงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง การไปเลือกตั้งให้พรรคการเมืองอื่น ๆ

4. *ลักษณะการเลือกตั้ง* ปัจจัยสำคัญที่มีต่อพฤติกรรมการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คือ ความรู้สึกที่มีต่อการเลือกตั้ง บุคคลมีแนวโน้มที่จะไปเลือกตั้ง เพราะเขารู้สึกว่าเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ความเข้าใจในการเลือกผู้สมัคร การโฆษณา สื่อสาร ตลอดจนเขตเลือกตั้งที่ชัดเจน เป็นต้น

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลขึ้นอยู่กับระบบการเมืองและสถาบันรัฐธรรมนูญของประเทศนั้นเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงไร วิธีใดและโดยใครบ้างที่จะก่อให้เกิดสังคมที่มั่นคง ซึ่งประชาชนสามารถดำรงชีวิตที่ดีได้

5. *การได้รับข่าวสารทางการเมือง* (Norman H. Nie, 1969: 361 – 378) ทำให้มีการสื่อสารทางการเมือง จะมีผลต่อความรู้สึกถึงผลกระทบจากการปฏิบัติงานของรัฐบาล ความรู้สึกในด้านความสามารถทางการเมืองและความสนใจ โดยกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (Norman H. Nie 1969 : 808 – 832) โดยการได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน (วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์) หรือจากการสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การเจรจาจากการประชุม (Milbrath and Goel : 35 -42)

โดยหากบุคคลที่สนใจการเมือง จะมีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและมีการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการมากขึ้น มีแนวโน้ม มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้บุคคลที่สนใจการเมืองจะมีการหาข่าวสารทางการเมืองมากขึ้นตามไปด้วย และเป็นข่าวสารทางการเมืองที่บุคคลนั้นสนใจ นอกจากนี้สื่อมวลชนยังมีบทบาทสำคัญในการให้ข่าวสารทางการเมือง จากการศึกษาการปฏิวัติเทคโนโลยีการสื่อสารมวลชน จึงเป็นสิ่งเร้าทางด้านการเมืองที่

มีต่อประชาชนในประเทศอุตสาหกรรมสมัยใหม่ และในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายไม่ว่าจะเป็น สื่อ (ช่องทาง) วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสิ่งเร้าทางการเมืองไม่ได้มีผลทำให้แตกต่างกันทั้งในประเทศอุตสาหกรรมสมัยใหม่และในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย ยกเว้นในกรณี ที่ประเทศต่าง ๆ นั้น มีอัตราการรู้หนังสือสูง (ระดับการศึกษาสูง) จะมีความแตกต่างกันในด้านการเมือง สื่อมวลชนเหล่านี้ทำหน้าที่ให้ประชาชนได้รับข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งผลต่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอาศัยมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดทางเลือกใน การตัดสินใจทางการเมืองมากกว่าที่จะกำหนดการตัดสินใจ ทั้งนี้เพราะประชาชนจะเป็นผู้กระทำใน สิ่งซึ่งเขาตัดสินใจทางการเมืองมากกว่าที่จะกำหนดการตัดสินใจ ทั้งนี้เพราะประชาชนจะเป็น ผู้กระทำในสิ่งซึ่งเขาตัดสินใจแล้วว่าเป็นการกระทำซึ่งผ่านการเลือกสรรแล้ว (selective exposure) และการกระทำซึ่งฝ่ายการไตร่ตรองอย่างเข้มงวด (selective attention) ดังนั้น สิ่งที่ประชาชนตั้งใจ กระทำเมื่อเขาได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คือ จะต้องพิจารณาว่าข่าวสารนั้น ก่อให้เกิดความคิดความอ่านทางการเมืองบ้างหรือไม่ (อภิชาติ การิภาณูจน์, 2534:30-31) (Berhman,1983 : 3) ก็ตาม ในบางสังคมจะใช้สื่อมวลชนเหล่านี้เพื่อการโฆษณาชวนเชื่อหรือเพื่อให้อ การอบรมทางการเมือง (political socialization) แก่สมาชิกในสังคม และที่สำคัญก็คือสื่อมวลชน เหล่านี้ เป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง แน่แน่นอนว่าถ้าผู้ปกครองไร้ความ ประณีประนอม ไม่สนองตอบต่อความต้องการของสมาชิกในสังคม ก็จะเป็นผลให้มีข้อเรียกร้อง ต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นด้วย (สิทธิพันธ์ พุทธหุน : 163)

1) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นตัวแปร เป็นรูปธรรมและมองเห็นได้ชัดเจนมากที่สุด นอกจากนี้ตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมยังเป็นตัวแปรต้น (independent variable) ของ ตัวแปร (ที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอื่น ๆ อีกด้วย) เช่น ความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกภาพ ทางการเมืองทัศนคติทางการเมือง เป็นต้น (Mibrath and Goel: 86)

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น สถานะทางเศรษฐกิจ และ สังคมของบุคคลที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกองค์การ อายุของบุคคล ความแตกต่างทางเพศ ศาสนา เป็นต้น (Herbert McClosky : 56) ปัจจัยเหล่านี้มีสหสัมพันธ์สูงกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดัง มีรายละเอียดดังนี้

1. สถานะทางเศรษฐกิจ และสังคม

สถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของบุคคลพิจารณาจากระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ การพิจารณาบุคคลใดมีสถานะภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมสูงหรือต่ำนั้น พิจารณาจากระดับความสูงต่ำของปัจจัยทั้ง 3 ดังกล่าวเป็นสำคัญจากการศึกษาวิจัยหลายครั้งใน

สหรัฐอเมริกาพบว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมสูงจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ผู้ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ (Norman H. Nie : 68) และความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับกิจกรรมทางการเมืองใกล้เคียงอย่างมาก

1) *ระดับการศึกษามิลแบรท และโกเอล(Milbrath and Goel)* พบว่าในระหว่างตัวแปรทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (social and economic) ที่ใช้อธิบายการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น การศึกษาเป็นปัจจัยที่ได้รับความใส่ใจมากที่สุด จากการวิจัยของนักวิชาการต่างประเทศหลายท่าน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า เช่น การศึกษาวิจัยของอัลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba) ปี 1995 ใน The civic culture (Gabriel A.Almond,1965) เวอร์บา ไนซ์และคิม (Sidney Verba,1971)เพาเวลล์และพรีวิทท์ (Norman H.Nie,G.Bingham Powell and Kenneth Prewitt) ในปี 1969 (NormanH.Nie : 361 – 378) งานวิจัยของ Goelในปี 1975 (Goel,1975 : 333 – 346) และงานวิจัยของอเล็กซ์ อินเคเลส (Alekinkelese) (Alekinkeleses,1969 : 1120 – 1141) ในปี 1969 เป็นต้น นอกจากนี้ตัวแปรการศึกษายังเป็นปัจจัยที่มีอำนาจมากที่สุดในการกระตุ้นบุคคลทุกฐานะ อาชีพ วัฒนธรรมและเชื้อชาติ เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกรูปแบบมากขึ้น

เหตุที่การศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในทุกวัฒนธรรมอย่างเข้มข้นนั้น เพราะระดับการศึกษาของบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณสมบัติทางด้านบุคลิกภาพทางสังคมและจิตวิทยาของบุคคลด้วย กล่าวคือ บุคคลซึ่งมีการศึกษาสูง มีรายได้สูงกว่า ได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากกว่า มีอาชีพที่มีสถานะสูงกว่า ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐบาลและการเมืองมากกว่า และรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมากกว่าด้วย มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและมีความสนใจและรับผิดชอบ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาเป็นตัวทำนายเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองที่แข็งแกร่งที่สุด (Milbrath and Gole : 98 – 102) ดังนี้

การศึกษาวิจัยของอัลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba ใน The Civic Culture) เกี่ยวกับผลกระทบของการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองมีดังนี้คือ

1. มีความระมัดระวังต่ออิทธิพลของรัฐบาลที่มีต่อปัจเจกชนมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า
2. ติดตามการเมืองและให้ความสนใจต่อกิจกรรมการณรงค์หาเสียงมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า
3. มีข่าวสารทางการเมืองมากกว่า
4. มีความคิดเห็นทางการเมืองกว้างขวางกว่า
5. มักจะเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองมากกว่า

6. มีความรู้สึกอิสระที่จะอภิปรายทางการเมืองกับบุคคลทั่วไปมากกว่า
7. มีความรู้สึกว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลต่อรัฐบาล
8. มีความเชื่อมั่นต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม มีความเชื่อว่าบุคคลทั่วไปนั้นไว้วางใจได้ และมีประโยชน์

9. มักเป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์การ

สำหรับกรณีศึกษาในประเทศไทยเกี่ยวกับตัวแปรด้านการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการเมือง จากการศึกษาวิจัยของ วิภากรณ์ ปราโมช ณ อยุธยา พบว่า ระดับการศึกษาของประชาชนมีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเมือง ทักษะคิดต่อการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย และทักษะคิดต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีสิ่งเหล่านี้ดีกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ (วิภากรณ์ ปราโมช ณ อยุธยา, 2511 : 105 – 106, 120 - 121, 127)

2. รายได้ ผลงานการวิจัยหลายชิ้น เช่น โรเบิร์ต อี เลน (Robert E.Lane) ใน Political Life : 1959 ; ลีฟเซ็ท (Lipset) ใน Political Man และเวอร์บา (Verba) ในปี 1972 รวมทั้งของมิลแบรท (Milbrath) และโกเอล (Goel) ได้พบว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า (Mibrath : 96 -98) จากการศึกษาในภาคใต้ของอเมริกาพบว่า ในระหว่างพวกนิโกรด้วยกันนั้น รายได้มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของพวกเขามากกว่าตัวแปรการศึกษาและอาชีพ

รายได้สัมพันธ์กับความแตกต่างของระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างชัดเจน และมีอิทธิพลอย่างมากที่สุดต่อกิจกรรมที่ต้องการความนิยมนับถือหรือกิจกรรมที่ต้องการเงินทุนที่ดี จากการศึกษาของเวอร์บา และ ไนซ์ (Verba and Nie : 1972) ในสหรัฐอเมริกา “รายได้” มีอิทธิพลต่อกิจกรรมบางประเภท การสื่อข่าวสารทางการเมือง และกิจกรรมประเภทการเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองมากกว่ามีกิจกรรมประเภทการเลือกตั้ง และกิจกรรมประเภทการติดต่อเฉพาะ (Verba and Nie, 1972 : 90) เหตุผลที่รายได้มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น มิลแบรท และโกเอล (Milbrath and Goel) อธิบายว่าเป็นเพราะความแตกต่างของรายได้ มีความเกี่ยวข้องกับความแตกต่างของสถานะทางเศรษฐกิจ สังคมและทักษะคิด กล่าวคือ ผู้ที่มีความมั่งคั่งมากกว่ามักจะมียกระดับการศึกษาสูงกว่าปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเศรษฐกิจและการเมืองต่าง ๆ มากกว่า จึงทำให้มีการพัฒนาทักษะคิดและความเชื่อต่าง ๆ ของตน ซึ่งเอื้อต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า (Verba and Nie, 1960 : 90 -97)

3. อาชีพ ผลงานการวิจัยของนักวิชาการชาวตะวันตกหลายท่านพบว่า บุคคลที่มีสถานะทางอาชีพสูง มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าจากการศึกษาของเจนเสน (Jensen) (Jack Jansen, 1960 : 104) ได้พบว่า พวกประกอบวิชาชีพ (professionals) มี

แนวโน้มที่จะมีความกระตือรือร้นทางการเมืองมากที่สุด รองลงมาได้แก่ นักธุรกิจ เสมียน ช่างฝีมือ และกรรมกร ตามลำดับ นอกจากนี้ผลงานวิจัยจำนวนมากได้ค้นพบตรงกันว่า กรรมกร เป็นพวกไม่อย่างเข้าเกี่ยวข้อง (อย่างกระตือรือร้น) กับการเมืองมากที่สุด ยกเว้นแต่ในประเทศที่มีขบวนการและพรรคการเมืองของกรรมกรเข้มแข็ง เช่น ในนอร์เวย์และอังกฤษ เป็นต้น ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากงานของกรรมกร(laboring man) ทำให้กรรมกรไม่สามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีความกระตือรือร้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมเกี่ยวกับการณรงค์ต่าง ๆ เนื่องจากเวลาการทำงานถูกกำหนดตายตัว ไม่สามารถหาเวลาที่จะประชุมกับกลุ่มต่าง ๆ ได้ และโดยตักตวงของกรรมกรก็ไม่มีค่าสำคัญเพียงพอที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงเป็นการกระทำทางการเมืองได้ประการสุดท้ายความสัมพันธ์ระหว่างผลิตผลของการเมือง (political outcomes) กับความพึงพอใจในรายได้และงานของพวกเขาที่ไม่ชัดเจนมากนัก

4. *ที่อยู่อาศัย* ที่อยู่อาศัยเป็นตัวแปรอิสระที่สำคัญในการอธิบายการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองจะมีความรู้สึกใกล้ชิดกับสมาคมต่าง ๆ มากกว่าชนบท จากการศึกษาหลายหลายครั้งในสังคมตะวันตก พบว่าชานานกระตือรือร้นทางการเมืองน้อยกว่าคนในเมือง เช่น งานวิจัยของเบอร์เรสสัน (Berelson) ในปี 1954 และแคมป์เบล (Campbell) ในปี 1962 ความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทที่ชัดเจน คือ ระดับกิจกรรมทางการเมืองของผู้หญิงในเมืองกับชนบท และประเพณีตะวันออกที่ว่า “การเมืองเป็นงานของผู้ชาย” Milbrath ย้ำว่า อันที่จริงแล้วมิใช่ขนาดชุมชนแต่เป็น “แบบ” ของชุมชนมากกว่าที่จะมีอิทธิพลต่อระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง (Milbrath : 106 – 110)

5. *ผลการศึกษาหลายชิ้นพบว่า* การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตามอายุจนกระทั่งถึงจุดสูงสุดในวัยกลางคน ต่อจากนั้นจะค่อย ๆ ลดลงตามอายุที่มากขึ้น เช่น จากการศึกษาของเวอร์บา และไนซ์ Verba and Nie ในปี 1972 (Verber and Nie : 90)

ไนซ์เวอร์บา และคิม (Nie, Verba and Kim) ในปี 1974 (Norman H. Nie 1974: 319 - 340) จากการศึกษาดังกล่าวได้ค้นพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกรูปแบบอย่างเสมอภาค

มิลเบรท และโกเอล (Milbrath and Goel) ได้ค้นพบว่า มีปัจจัยแทรกอยู่ 3 ปัจจัย ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ 1. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชน 2. มีเวลาว่างสำหรับการเมือง และ 3. มีสุขภาพดีโดยอธิบายว่า การเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชนนั้นพัฒนามาทีละเล็กทีละน้อยจากการมีคู่ การมีความรับผิดชอบในการทำงาน และการต้องการมีครอบครัว ด้วยวิธีการเดียวกันนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เริ่มขึ้นและเพิ่มทีละเล็กทีละน้อยตามการเพิ่มขึ้นของอายุระดับสูงสุดอยู่ที่อายุ 35 ถึง 40 ปี

สำหรับพวกเด็กหนุ่มสาวที่ยังโสดนั้นมักจะปลีกตนเองออกมาจากการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชนของตน และเมื่อขาดโอกาสในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้ พวกคนแก่ พวกทุพพลภาพ ก็มักจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองลดน้อยลง (Milbrath and Goel : 114 – 116) แต่ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองนอกระบบ เช่น การประท้วง การเดินขบวน และการก่อการจลาจล ผู้เข้าร่วมมากที่สุดได้แก่ คนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว มิลแบรท และ โกล (Milbrath and Goel) ได้อธิบายว่า เหตุที่เป็นดังนี้อาจจะเป็นเพราะคนหนุ่มสาวมักใช้เวลาว่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกนักศึกษาและคนตกงาน มีความรู้สึกปฏิเสธรรทัดฐานของชุมชนมีความคิดที่จะแก้แค้นต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่างสม่ำเสมอ และต้องการปฏิรูประบบเพื่อให้พวกได้มีโอกาสเข้ามีส่วนร่วม

Expressive participation

แนวทางนี้อธิบายว่า ในบางกรณี ประชาชนอาจจะไม่ได้เข้าร่วมโดยคาดหวังถึงการบรรลุเป้าหมายโดยตรง หรือไม่ได้คำนึงถึงชุมชนของเขาเลย หากแต่เขาจะแสดงออกถึงความรู้สึกซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นยังแสดงถึง Political Identity ของเขาด้วย ที่กว้างที่สุด อาจจะเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Participation) ตัวอย่างกิจกรรมในเชิงสัญลักษณ์ของคนอเมริกา อาจประกอบด้วยการร้องเพลงชาติ เคารพธงชาติ คำปฏิญาณถึงความจงรักภักดี (Conway, 1985, pp.8 -11)

ส่วนที่มีความเป็นสัญลักษณ์ลดลง ก็จะเข้าร่วมโดยเดินขบวนหรือร่วมชุมนุมเพื่อแสดงถึงความเป็นปึกแผ่น (Solidarity) ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ หรือความคิด ดังที่ประชาชนปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์สำคัญ เช่น การเรียกร้องสิทธิของพลเมือง (The Civil Right Marchs) ในสหรัฐอเมริกา การเปิดกำแพงเบอร์ลินในปี 1989 หรือการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการแสดงถึงความรู้สึกของความเป็พลเมือง (Sense of Cityzenship) คือในฐานะที่เป็นหน้าที่ของพลเมือง แต่เมื่อรวม ๆ แล้ว การไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและทำให้เกิดความแตกต่างบางอย่างได้ ซึ่งในกรณีเหล่านี้ก็ยากที่จะแบ่งได้ว่าเป็น Expressive หรือ Instrumental หรืออาจจะเป็นทั้งสองอย่างในเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ตามจำนวนของกิจกรรมที่แสดงออกซึ่งความรู้สึกนี้ยากที่กำหนดให้แน่ชัดได้ อีกทั้งการวัดการมีส่วนร่วมในมิตินี้ในการศึกษาปัจจุบันก็ไม่สามารถที่จะตรวจสอบได้

นอกจากแนวคิดทั้ง 4 แบบที่ Parry และคณะ กล่าวถึงข้างต้นแล้ว นักวิชาการอีก 3 ท่าน คือ Herbert McCosky และ Lester Mibrath & M.L. Goel ยังได้นำเสนอกรอบแนวคิดที่ใช้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

McCosky (1968,p.256, อ้างถึงใน สถิต นิยมญาติ 2524 ,หน้า 33-39) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อน และขึ้นอยู่กับตัวแปรต่างๆ มากมายอีกทั้งน้ำหนักหรือความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวก็มากน้อยต่างกัน แต่ก็ได้ไม่ได้หมายความว่าไม่มีตัวแบบของกรอบแนวคิดของ McCosky ได้แบ่งชุดของตัวแปรต่าง ๆ ออกเป็น 3 ปัจจัย คือ

1. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม (the social environment)

สิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ การเคลื่อนฐานะทางสังคม (mobility) และถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งผลงานวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ พบว่า ตัวแปรต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่บ้าง โดยทั่วไป บุคคลที่มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงคือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาดี ผู้มีสถานภาพทางอาชีพและรายได้ดี ผู้ที่มีอายุอยู่ในวัยกลางคน อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาที่เด่นกว่า เพศชาย ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง อยู่อาศัยในเขตเมือง และเป็นสมาชิกของสมาคมอาสาสมัคร อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมือง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบการเลือกตั้ง) กับตัวแปรบางตัวนั้นอยู่ในระดับต่ำและไม่คงที่ ขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

2. ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา (Psychological Variables)

ในแง่นี้ การเข้าร่วมทางการเมืองจะดำรงอยู่ได้ ขึ้นอยู่กับว่าได้ให้รางวัลหรือผลตอบแทนแก่ผู้เข้าร่วมอย่างไรบ้าง โดยเชื่อกันว่ามนุษย์เข้าร่วมทางการเมืองเพื่อสนองตามความต้องการต่าง ๆ ของเขา เช่น อำนาจ การแข่งขัน ความสำเร็จ ความวิตกกังวล ความก้าวร้าว รุนแรง เงินทอง ศักดิ์ศรี สถานภาพทางสังคม การยอมรับจากสังคม ฯลฯ กล่าวโดยสรุปคือ ความต้องการต่าง ๆ เป็นแรงผลักดันให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

นอกจากนี้ในแง่ของคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ (Personality Traits) ซึ่งส่วนมากเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับการเรียนรู้ พบว่า มีคุณลักษณะทางบุคลิกภาพบางอย่าง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงบวก เช่น ลักษณะความเป็นคนชอบเด่น หรือชอบเป็นผู้นำลักษณะความเป็นผู้ที่รู้จักรับผิดชอบต่อสังคมและมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง ซึ่งผู้ที่มีคุณลักษณะเหล่านี้ มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่ขาดคุณลักษณะดังกล่าว

3. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (The Political Environment)

เป็นที่กล่าวกันเสมอว่า สิ่งแวดล้อมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อาทิ ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง แต่สถานการณ์บางอย่างส่งผลให้การมีส่วนร่วมน้อยลง นอกจากนี้ยังได้แก่

1) *ระบบพรรคการเมือง (The Party System)* โดยพรรคการเมืองเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในบรรดาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปของการเลือกตั้งซึ่งพรรคการเมืองจะแสดงบทบาทที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก จะแสดงบทบาทในลักษณะของการแสดงออกซึ่งความรู้สึก (Expressive) โดยจะทำให้สมาชิกของพรรคมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (The Feeling of Belonging) และมีความรู้สึกที่จะต่อต้านผู้ที่อยู่ตรงข้ามหรือต่างพรรคอีกประการหนึ่งคือ เป็นเครื่องมือ (Instrumental) เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์บางอย่าง ซึ่งในบทบาทที่พรรคการเมืองต้องทำหน้าที่หลายอย่าง เช่น ติดต่อและช่วยในการลงทะเบียนให้แก่ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง (Voter) จัดการในเรื่องการรณรงค์หาเสียง เป็นต้น

2) *การรณรงค์หาเสียง (The Campaign)* กล่าวคือ พรรคการเมืองจะพยายามชักจูงให้ประชาชนไปเลือกพรรคของตน โดยใช้วิธีการรณรงค์หาเสียงแบบต่าง ๆ

3) *ประเด็นและอุดมการณ์ทางการเมือง (Issues and Ideology)* ผลการวิจัยจำนวนมากระบุว่า การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความเอาใจใส่ทางการเมือง (Political Awareness) ซึ่งทำให้บุคคลมีความรู้ทางการเมืองอย่างแท้จริง และมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง โดยการที่บุคคลจะมีความเอาใจใส่ต่อการเมืองได้นั้น เขาจะต้องมีความสนใจทางการเมืองด้วย ถ้าบุคคลไม่มีความสนใจทางการเมือง ก็ยากที่จะทำให้ติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เรื่อย ๆ ความเอาใจใส่ทางการเมืองสูงสามารถที่จะเอาค่านิยมทางสังคมของเขาไปเกี่ยวพันกับความคิดเห็นทางการเมืองสูงสามารถที่จะเอาค่านิยมทางสังคมของเขาไปเกี่ยวพันความคิดเห็นทางการเมืองของเขาได้ดีกว่า มีระบบความเชื่อหรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่มั่นคง ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญอย่างถูกต้อง

ประเด็น (Issue) ทางการเมือง เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถึงแม้ประชาชนอาจจะไม่รู้ในทุกประเด็นที่ถูกนำมากล่าวถึงในการเลือกตั้ง แต่บางประเด็นโดยเฉพาะประเด็นที่เด่น ๆ ที่ประชาชนรู้จักและเกี่ยวข้อง จะเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากขึ้น

ในหลักการแล้ว ประเด็นทางการเมืองเกือบทุกประเด็น สามารถช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมทางการเมืองได้ แต่ในทางปฏิบัติ ประเด็นทางการเมืองที่แคบ หรือเป็นวิชาการจะไม่สามารถเรียกร้องความสนใจจากการสาธารณชนได้นัก ซึ่งประเด็นทางการเมืองนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ Position Issues และ Style Issues โดย Position Issue เป็นประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น สวัสดิการสังคม ค่าจ้างขั้นต่ำ เป็นต้น ซึ่งเป็นประเด็นที่ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่าย และอาจจะเป็นผลได้ชัดเจน ส่วน Style Issues เป็นประเด็นทางการเมืองที่เกี่ยวกับโวหาร หรือสไตล์ เช่น ลิทธิเสรีภาพ ปัญหาเกี่ยวกับนโยบาย

ต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งมีความซับซ้อนและเป็นนามธรรมมากกว่า ดังนั้นจึงเป็นที่ดึงดูดในประชาชนน้อยกว่าประเด็นแรก

นักวิชาการอีก 2 ท่าน คือ Mibrath&Goel (1977, p.5) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจมองได้ทั้งในระดับมหภาค (Macro Level) และระดับจุลภาค (Micro Level) กล่าวคือ ในระดับมหภาคจะเป็นหน่วยทางสังคมขนาดใหญ่ เช่น ชาติ (Nation) เป็นหน่วยวิเคราะห์ ส่วนระดับจุลภาคเน้นปัจเจกบุคคลและพฤติกรรมด้านการเมืองของเขาเป็นหน่วยวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่า ทำไมปัจเจกชนหรือกลุ่มชนจึงเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมทางการเมือง เข้าร่วมเพื่ออะไรและอย่างไร โดยทั้งสองท่านจะเน้นการศึกษาในระดับจุลภาคมากกว่าระดับมหภาค ตามแนวความคิดของ Mibrath และ Goel (1977, p.35-143) ได้แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. สิ่งเร้าทางการเมือง (Political Stimuli)

Mibrath และ Goel อธิบายว่า ก่อนที่การกระทำทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้ นั้นบุคคลจะต้องค่อย ๆ ได้รับสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม สิ่งเร้าทางการเมืองนี้ เช่น การพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง การได้รับข่าวสารข้อมูลได้ง่าย หรืออยู่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองบางรูปแบบ เป็นต้น ซึ่งทั้งสองได้รวบรวมผลศึกษาของนักวิชาการหลายคนและในหลายประเทศพบว่า

- 1) ยิ่งบุคคลที่ได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากเท่าใด เขายังมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และจะเข้าในลักษณะที่ “ลึก” มากขึ้นเท่านั้น
- 2) บุคคลที่เข้ามีส่วนร่วมในการพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ จะมีแนวโน้มจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ มากกว่าพวกที่ไม่มี การพูดคุยเรื่องการเมือง
- 3) ชนชั้นกลางมักจะได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าชนชั้นกรรมกร
- 4) โดยเหตุที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่มีระดับการศึกษาเท่าเทียมกัน และโดยเหตุที่บุคคลที่มีการศึกษาสูงจะเข้าไปเกี่ยวข้องและพูดคุยในเรื่องการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาสูงจึงมักพบกับสิ่งเร้าเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาต่ำ
- 5) บุคคลยิ่งพึงพอใจในพรรคการเมืองหรือผู้สมัครใด ๆ มักจะมีสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้จะเลือกพรรคใดหรือผู้สมัครคนใด

2. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors)

Mibrath และ Goel ได้แยกปัจจัยว่าส่วนบุคคลออกเป็น 5 ปัจจัย ได้แก่ ทักษะ (Attitudes) ความเชื่อ (Beliefs) ลักษณะทางบุคลิกภาพ (Personality Traits) การสืบลักษณะนิสัยมาจากบิดามารดา (Heredity) และความต้องการในเชิงจิตวิทยา (Psychological Needs) อย่างไรก็ตามในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง ได้มีการนำปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมาทำการศึกษาเพียง 3 ปัจจัยแรกเท่านั้น ส่วนปัจจัยที่เหลือนั้นยังไม่เคยนำมาศึกษาเพราะการวัดเป็นไปได้ยาก ทักษะและความเชื่อนี้มักจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับพฤติกรรมส่วนบุคคลจะถูกประกอบขึ้นด้วยปัจจัยภูมิหลังหรือป้อนข้อกำหนดต่าง ๆ ให้เข้าสู่กรอบการรับรู้ และแสดงออกมาเป็นความเชื่อหรือทัศนคติ ทั้งสองได้รวบรวมข้อค้นพบจากการวิจัยหลายผลงาน พบว่า

1. บุคคลยิ่งมีความสนใจและห่วงใยเรื่องการเมือง มีแนวโน้มจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น
2. บุคคลที่รู้สึกในความสามารถของตน มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้สึกเช่นนี้
3. บุคคลที่สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง โดยเฉพาะมีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มทางจิตวิทยาว่าจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองมาก
4. บุคคลที่มีความผูกพัน หรือพึงพอใจในพรรคการเมือง หรือกลุ่มทางการเมืองใด ๆ มีแนวโน้มว่าจะกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง
5. บุคคลที่มีความรู้สึกตระหนักในหน้าที่ของพลเมือง จะมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้สึกเช่นนี้
6. บุคคลที่มีบุคลิกภาพชอบออกสังคม จะมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่การเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่มีบุคลิกภาพชอบออกสังคม

3. สิ่งแวดล้อมทางการเมือง (Political Setting)

1) "Rules of the Game" เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง ความถี่ของการเลือกตั้ง หรือจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะมีผลกระทบต่อแนวโน้มของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

2) สถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะระบบพรรคการเมือง กล่าวคือ ระบบพรรคการเมืองจะมีผลกระทบต่อแบบแผน และอัตราของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งงานวิจัยหลายงาน พบว่า ยิ่งพรรคการเมืองมีการแข่งขันกันมาก อัตราของการมีส่วนร่วมก็จะยิ่งสูงขึ้น กล่าวคือ การแข่งขันของพรรคการเมืองน่าจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วม โดยการกระตุ้นความสนใจในการที่จะมีผลกระทบถึงผลที่จะออกมา ซึ่งถ้าการแข่งขันของพรรคการเมืองไม่ทำให้

ประชาชนเกิดความสนใจและไม่เกิดความรู้สึกถึงความมีประสิทธิภาพ การแข่งขันก็อาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3) *ลักษณะของการรณรงค์หาเสียง* อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์ ปัจจัย 3 ส่วนนี้มีความสัมพันธ์กันไม่สามารถแบ่งแยกกันได้อย่างชัดเจน เช่นการพิจารณา Rules of the Game ไม่สามารถแยกออกจากสถาบันทางการเมืองได้ และสถาบันการเมืองก็จะเป็นส่วนจัดกิจกรรมในการรณรงค์ต่าง ๆ เป็นต้น

4) *ตำแหน่งทางสังคม (Social Position)* ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ ถิ่นที่อยู่อาศัย เพศ อายุ ศาสนา เชื้อชาติ ฯลฯ ปัจจัยต่าง ๆ นี้เป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในเชิงปริมาณ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่สามารถเป็นได้ชัด และวัดได้ง่ายอย่างไรก็ตาม ตำแหน่งทางสังคมไม่ได้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง แต่จะเป็นตัวแปรที่สนับสนุนตัวแปรทางด้านทัศนคติและบุคลิกภาพทั้งสองได้รวบรวมข้อค้นพบจากการวิจัยหลายผลงาน พบว่า

(1) บุคคลที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางของสังคม มีแนวโน้มว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่อยู่ห่างไกล

(2) บุคคลยังอยู่ในชนชั้นสูงขึ้นไป มีแนวโน้มจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาที่ต่ำกว่า

(3) บุคคลยังมีการศึกษาสูง มีแนวโน้มว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาน้อยกว่า

(4) บุคคลที่มีฐานะดี มีแนวโน้มว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีฐานะด้อยกว่า

(5) ชาวชนบทมักจะมีความตื่นตัวทางการเมืองน้อยกว่าชาวเมือง

(6) บุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กร มักจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง

(7) ยิ่งบุคคลอาศัยอยู่ในชุมชนใดเป็นเวลานาน เขาก็มีแนวโน้มว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

1.3 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government)

เดเนียล วิท (Daniel wit, 1967 : 14 – 21 อ้างจาก ชวงศ์ ฉายบุตร 2539 :

11) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการ

ปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงแต่บางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นเขตอำนาจตน

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway, 1951 : 101-103 อ้างจาก ชวงส์ ชาญบุต 2539 : 11) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่น ที่มีสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

แฮร์ริส จี. มอนตาญ (Haris G. Montagu, 1984 : 574 อ้างจาก ชวงส์ ชาญบุต 2539 : 12) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบที่ตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคแต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

วิลเลียม เอ ร็อบสัน (William A Robson, 1953 : 574 อ้างจาก ชวงส์ ชาญบุต 2539 :12) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Regal Rights) และต้องมีองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับสตรี

การเปลี่ยนแปลงของบทบาทสตรีตามสังคมสมัยใหม่ (modernization) ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมากมายในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของบุคคล โครงสร้างหน้าที่ทางสังคม ระบบการเมือง รวมทั้งพฤติกรรมของสมาชิกสังคม กลุ่มต่าง ๆ ด้วยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้กระตุ้นให้สมาชิกของสังคมไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง ได้มีการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม บทบาท และพัฒนาเศรษฐกิจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามไปด้วย กลุ่มสตรีจึงกลายเป็นสมาชิกสังคมกลุ่มหนึ่งที่พยายามปรับเปลี่ยน และพัฒนาบทบาทของตนท่ามกลางปัญหาและอุปสรรคมากมาย เพราะได้เรียนรู้และตระหนักดีถึงความชอบธรรมในทางการเมืองการปกครอง ที่จำต้องจัดให้มีการแบ่งอำนาจทางการเมืองให้กับกลุ่มสังคมต่าง ๆ อย่างมีความเสมอภาคกัน

1.4.1 แนวคิดสตรีนิยม

แนวคิดลัทธิสตรีและนักสิทธิหรือนักสตรีนิยม (Feminism and Feminist) หมายถึง แนวคิดที่ให้ความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย แนวคิดสตรีนิยมนั้นเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วย โครงสร้างค่านิยม อำนาจ และระบบความเชื่อ เป็นการสร้างทางเลือกให้กับคนในสังคม สตรีนิยมเป็นเรื่องเกี่ยวกับเพศหญิง ผู้หญิง ความเป็นผู้หญิง (กรวิภา บุญชื้อ 2538 : 18 - 19) ได้ให้ความหมายของแนวคิดสตรี (Feminsim) เดิมเป็นภาษาฝรั่งเศส หมายถึง การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 (ชาร์ค อ่างใน กรวิภา บุญชื้อ 2538) ในสังคมปัจจุบันนักสิทธิสตรี (Feminist) มักหมายถึง กลุ่มบุคคลที่พยายามที่จะแก้ปัญหาการตกเป็นเบี้ยล่างของผู้หญิง (ราดา ชาญนอกกุล2533)อ้างใน กรวิภา บุญชื้อ 2538 : 18) อธิบายสาเหตุของการกดขี่สตรีในสังคม การเคลื่อนไหวของนักสิทธิสตรีเป็นพลังทางสังคมที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เชิงอำนาจหญิงชาย นักสิทธิสตรีแนวมาร์กซิสต์ นักสิทธิแนวสังคมนิยม และนักสิทธิสตรีแนวสุดขั้ว เนื่องจากแนวคิดสตรีมุ่งเพื่อจะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในเชิงตรรก คือ ความมีเหตุและผลจึงมีนัยของการปฏิบัติทางการเมืองด้วย

1. สตรีไทย : ปัจจุบันและอนาคต

เมื่อก้าวถึงปัจจุบันและอนาคตของสตรีไทย ออกจะเป็นการกล่าวถึงแนวความคิดที่กว้างเป็นการตั้งคำถามหลายคำถามที่ยังหาคำตอบแน่นอนไม่ได้ คำถามเหล่านั้นอาจจำแนกได้ดังนี้ สตรีไทยมีความคิดเกี่ยวกับ “ความเป็นหญิง” ของตนอย่างไรบ้าง สตรีไทยต้องการมีบทบาทซึ่งเป็นไปตามเพศของตน (sex role) อย่างไรบ้าง สตรีไทยต้องการจะมีสถานภาพทางกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างไรบ้าง และที่สำคัญที่สุด ก็คือ ในเมื่อทุกสังคมย่อมจะต้องประกอบด้วยเพศตรงข้ามเป็นจำนวนครั้งต่อครั้ง เท่าที่ผ่านมาในอดีตหญิงไทยมีบทบาทเป็นรองชายตลอดมา ดังนั้น ในปัจจุบันและอนาคต บทบาทการมีส่วนร่วมในสังคม เมื่อเปรียบเทียบกับชายแล้วควรเป็นอย่างไร ฯลฯ

ในปัจจุบันนี้ สังคมได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนไปจากเดิมมากมาายสภาพแวดล้อมไม่มีความลำบากจนทำให้ชายต้องมีบทบาทเป็นผู้คุ้มครองหญิง หรือเป็นผู้สร้างสรรค์ชีวิตที่มั่นคงปลอดภัยแก่หญิง หญิงมีโอกาสได้เล่าเรียนเท่าเทียมกับชาย จนมีความสามารถในงานอาชีพทุกชนิด ทั้งทางด้านใช้สติปัญญาและใช้ฝีมือ แต่แนวคิดและวิธีการดำเนินชีวิตที่ยังรากลึกเป็นเวลาช้านานยังไม่สลายตัวไปได้ง่าย ๆ ดังนั้น แม้ว่าในทางความเป็นจริง หญิงจะมีความสามารถเท่าเทียมชาย หรือมีความสามารถ “มากกว่า” ชายในบางกรณี แต่การ “ยอมรับ” สถานะเช่นนั้นยังไม่แพร่หลายในทุกวงการ ด้วยเหตุนี้ในหลายประเทศจึงได้เกิดขบวนการรวมตัวระหว่างสตรีเพื่อเรียกร้องให้ได้มาซึ่งความเสมอภาคระหว่างชายและหญิงในเรื่อง

ต่าง ๆ เช่นสถานะทางการเมืองและกฎหมายการมีบทบาทในสังคม และโอกาสในการอาชีพ ตลอดจนการได้ค่าแรงงานเท่าเทียมกับชาย

ในเรื่องนี้ เพลโตได้แสดงความคิดไว้อีกว่า

“นอกไปจากข้อแตกต่างในร่างกายแล้ว ชายกับหญิงแตกต่างกันไม่มากนัก นั่นสตรีจึงไม่ควรแต่เพียงได้รับอนุญาต เท่านั้น หากควรถูกบังคับให้ต้องปฏิบัติหน้าที่บทบาทของราษฎรอย่างเต็มกำลังความสามารถด้วย ในรัฐ สตรีพึงมีส่วนร่วมในหน้าที่ทางทหารและการปกครองโดยทัดเทียมชาย..... การทอดทิ้งให้สตรี...คงมีแต่บทบาทในการให้บุตร และดูแลบ้านเรือน จากจากงานในหน้าที่ของพลเมืองโดยสิ้นเชิงนั้น เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรมีค่าอนันต์มากกว่าจะเห็นเป็นการละเมิดสิทธิของสตรี”(สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2518 : 200 - 203)

2. ยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสิทธิสตรี

ยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มหันมาเชิดชูคุณค่าสตรีได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังในสมัยพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงเห็นด้วยพระปัญญาและจิตใจที่เที่ยงธรรมทรงดำริว่า “เวลานี้ถึงเวลาแล้วที่ชายไทยเราจะรู้สึกว่ามีเมียมาก และกักขังหญิงไว้อย่างปศุสัตว์นั้น ล่วงเลยเสียแล้ว จะคงยึดถือประเพณีอันพื้นสมัยเช่นนี้ไว้ต่อไปอีกไม่ได้ .....การที่จะแก้ไขให้สภาพของสตรีดีขึ้นข้าพเจ้าเห็นว่าต้องแก้ทั้งประเพณีและกฎหมายแผ่นดินถ้า ตราบไดยังได้หญิงไปเป็นภรรยาง่าย ๆ และโล่หรือทิ้งเสียง่าย ๆ อย่างเช่นที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้แล้ว ยากที่จะหวังได้เห็นหญิงไทยรับความเสมอหน้ากับชายในต่างประเทศที่รุ่งเรืองแท้จริง” พระองค์ได้ทรงปรารถนามาว่า การเลี้ยงเมียไว้พร้อม ๆ กันหลายคนเป็นการสิ้นเปลือง ดังนั้นเมื่ออยู่กับคนหนึ่งจนเบื่อแล้วพอจะมีเมียใหม่ก็ไล่คนเก่าเสียโดยเหตุผลเพียงเล็กน้อยหรือแม้ไม่มีเหตุผลเลยก็ได้โดยใช้วิธีประกาศแจ้งความเป็นหนังสือพิมพ์แทนการหย่าแบบเก่า ซึ่งสะดวกดีสำหรับผู้ชาย สิ่งที่ตามมาคือความเดือดร้อนอันยิ่งใหญ่แก่ผู้หญิง เพราะหญิงที่ผัวหย่าแล้วจะเที่ยวหาผัวใหม่ไม่ได้ง่าย ๆ อย่างกรณีหย่าเมียใหม่เป็นที่น่าเวทนาสำหรับหญิงยิ่งนัก

การเริ่มต้นในยุคสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงรณรงค์ให้มีการแก้ไขทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีและทรงเรียกให้มีการแก้ไขกฎหมายนั้นก็ยังใช้เวลาอยู่นานกว่าที่จะได้เริ่มใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ที่ประกาศใช้ใน พ.ศ. 2478 นับว่าเป็นโชคดียิ่งของหญิงไทยที่องค์พระมหากษัตริย์ประมุขของประเทศเป็นผู้ทรงมีพระปรีชาญาณริเริ่มความคิดที่ทวนกระแสอย่างยั้งนี้เสียเอง หากเป็นความคิดของคนระดับสามัญชนเห็นทีหญิงไทยคงยังจะต้องได้รับการปฏิบัติเยี่ยงปศุสัตว์ไปยาวนานกว่าที่เป็นอยู่

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2478 ได้เปลี่ยนแปลงลักษณะที่สำคัญของกฎหมายลักษณะฟัวเมียหรือพระไอยการลักษณะฟัวเมียในหลาย ๆ ลักษณะเช่น การสมรสต้องจดทะเบียน เดิมการสมรสตามกฎหมายกระทำได้ 2 แบบ คือ การสมรสโดยมีพิธีและการสมรสโดยการอยู่กินร่วมกัน วิธีการสมรสของภรรยาแต่ละคนมีส่วนกำหนดสถานะของตนในครอบครัวและบ่งบอกให้ทราบว่าตนเป็นภรรยาประเภทไหน ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว การสมรสทั้งแบบมีพิธีและการอยู่กินร่วมกันเป็นเรื่องส่วนตัวที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่บ้านเมืองมาบันทึกหลักฐานแต่อย่างใด และไม่มีระบบทะเบียนสมรสการพิสูจน์การสมรสทำได้โดยพยานบอกเล่า

3. วิวัฒนาการกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิสตรียุคใหม่

โดยเหตุที่องค์การสหประชาชาติประกาศให้ พ.ศ. 2518 เป็นปีสตรีสากล และขอร้องให้ประเทศสมาชิกแก้ไขกฎหมายเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง และประเทศไทยเห็นด้วยในหลักการนี้ จึงได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 มาตรา 28 วรรคสองว่า “ชายและหญิงนี้สิทธิเท่าเทียมกัน” ดังนั้นในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2517 ได้บัญญัติเป็นบทเฉพาะกาลให้แก้ไขกฎหมายที่ขัดกับหลักการรับรองสิทธิของสตรีให้มีสิทธิเสมอภาคกับบุรุษให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี โดยเหตุนี้รัฐบาลจึงจำเป็นต้องตรวจชำระประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ให้เป็นกฎหมายที่รับรองสิทธิของสตรี และยกเลิกบทบัญญัติที่ไม่เป็นธรรมแก่หญิงหรือที่ไม่ได้ให้สิทธิเสมอภาคแก่หญิงเสีย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ฉบับใหม่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) ยกเลิกบทบัญญัติที่ให้ชายเป็นหัวหน้าในครอบครัวเป็นผู้เลือกที่อยู่และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในเรื่องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดู ให้ต่างฝ่ายอนุเคราะห์เกื้อกูลกัน และมีสิทธิมีเสียงตัดสินใจได้เท่าเทียมกัน

2) สามี ภรรยา ต่างต้องการขอความยินยอมจากกันและกันในการทำนิติกรรมทุกชนิด มิใช่ให้ฝ่ายภรรยาขอความยินยอมจากสามีแต่เพียงฝ่ายเดียว

3) เพื่อเหตุหย่าให้หญิงมีสิทธิฟ้องหย่าได้ถ้าสามีอุปการะหรือยกย่องหญิงอื่นฉันทภรรยา ซึ่งเดิมกฎหมายให้ชายฟ้องหญิงได้ข้างเดียวเมื่อภรรยา มีชู้

4) ให้สิทธิสามีและภรรยาฟ้องเรียกค่าทดแทนจากคู่หย่าและชายหรือหญิงอันที่มาแย่งคู่สมรสของตน และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ชำระเงินค่าตอบแทนครั้งเดียวหรือแบ่งชำระเป็นงวด ๆ ได้

5) บิดามารดามีสิทธิและอำนาจปกครองบุตรเท่าเทียมกัน

6) กำหนดทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาให้มีเพียง 2 ชนิดคือ สินส่วนตัวและสินสมรส ตามกฎหมายเดิมทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสมีสินส่วนตัวและสินบริคณห์

ประกอบด้วยสินเดิมและสินสมรส ซึ่งมีปัญหายุ่งยากในการวินิจฉัยว่าทรัพย์สินนั้น ๆ เป็นสินชนิดใด และสามมีเป็นผู้จัดการสินบริคณฑ์ เว้นแต่จะตกลงให้ภรรยาจัดการร่วมกันได้แต่ตามกฎหมายใหม่แบ่งทรัพย์สินเป็นเพียง 2 ประเภท คือ สินส่วนตัวและสินสมรสเท่านั้น และการแบ่งสินสมรสให้ชายหญิงได้คนละเท่า ๆ กัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าฝ่ายใดมีสินเดิมมาหรือไม่

4. พระราชสัถยบันสารอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางการเมืองของสตรี

ใน พ.ศ. 2496 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชโดยอัครราชทูตรองผู้แทนประเทศไทยประจำสหประชาชาติได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิสตรีทางการเมืองของสตรีที่องค์การสหประชาชาติได้เปิดให้ลงนามตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2496 โดยรัฐบาลได้ลงนามให้สัตยาบันอนุสัญญานี้ทำให้ประเทศไทยรับรองสิทธิทางการเมืองของสตรีไทยโดยยึดหลักการเคารพในสิทธิเสมอภาคของบุรุษและสตรี ซึ่งมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อมโดยผู้แทนซึ่งเลือกได้โดยสตรี มีสิทธิทำงานโดยเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ และสตรีมีสิทธิได้รับเลือกตั้งทำงานในองค์การทุกแห่งซึ่งพึงเลือกตั้งโดยสาธารณชน อันก่อตั้งโดยกฎหมายของชาติเท่าเทียมกับบุรุษ สตรีจะต้องมีสิทธิที่จะดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เท่าเทียมกับบุรุษ

โดยผลของอนุสัญญานี้ สตรีไทยจึงสามารถมีสิทธิในการทำงานและดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ที่เคยสงวนไว้เฉพาะชาย เช่น เป็นอัยการ และตำแหน่งอื่น ๆ ที่เคยเชื่อว่าทำได้เฉพาะชาย เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ เป็นต้น ปัจจุบันสตรีมีบทบาทและสิทธิเท่าเทียมกับชายมากขึ้น และมีสตรีจำนวนมากดำรงตำแหน่งที่สำคัญทั้งทางการเมือง ตำแหน่งข้าราชการประจำ ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่ง ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ ได้อย่างเสมอภาคกับบุรุษแล้ว แม้จะยังมีจำนวนไม่มากก็ตาม

สาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติ ได้รับรองสิทธิของสตรีให้เท่าเทียมกับบุรุษและมีความเสมอภาคในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ความเสมอภาคทางด้านการเมือง
- 2) ความเสมอภาคทางด้านกฎหมาย
- 3) ความเสมอภาคทางด้านการศึกษา
- 4) ความเสมอภาคทางด้านครอบครัว เศรษฐกิจ และสังคม
- 5) ส่งเสริมสถานะและบทบาทสตรีในชนบท

แม้ประเทศไทยได้ลงนามในสัตยาบันสารผูกพันตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women) แล้ว แต่ในสมัยแรก ๆ (จนกระทั่งถึงปี 2533 ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม บรรพ 5

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) ประเทศไทยก็ยังมีข้อสงวนต่ออนุสัญญาฉบับนี้ถึง 7 ข้อ จากพันธกรณีที่กำหนดไว้เพียง 16 ข้อ ซึ่งเท่ากับประเทศไทยไม่สามารถปฏิบัติตามอนุสัญญาเกือบครึ่งหนึ่งทีเดียว ข้อสงวนทั้ง 7 คือ

- 1) สิทธิโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน
- 2) สัญญาและเอกสารใด ๆ ที่มีผลตามกฎหมาย ซึ่งมุ่งจำกัดความสามารถ

ทางกฎหมายของสตรีถือเป็นโมฆะ

- 3) เรื่องโอกาสที่จะเข้ารับราชการได้ทุกระดับตำแหน่ง
- 4) เรื่องโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการศึกษา
- 5) เรื่องการได้สัญชาติของบุตรตามแม่
- 6) ความเสมอภาคในด้านครอบครัวและการสมรส
- 7) การให้อำนาจศาลโลกในการตัดสินกรณีพิพาท

ซึ่งต่อมาไทยได้เพิกถอนข้อสงวน ข้อ 1 และ 2 ซึ่งสืบเนื่องจากการที่

ประเทศไทยต้องรายงานผลการอนุวัติตามอนุสัญญาฉบับนี้ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ณ องค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ซึ่งมีการประชุมระหว่างวันที่ 22 มกราคม ถึง กุมภาพันธ์ 2533 และได้มีการตั้งข้อสังเกตซักถามถึงการที่ประเทศไทยมีการตั้งข้อสงวนถึง 7 ข้อ จาก 16 ข้อ ซึ่งนับว่าขัดต่อวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาที่พยายามสร้างกลไกระหว่างประเทศเพื่อความก้าวหน้าของสตรี โดยตระหนักว่าการเลือกปฏิบัติต่อสตรีเป็นการขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และเป็นอุปสรรคต่อสตรีในการมีความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรี และในการไปมีส่วนร่วมทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจโดยหวังว่าประเทศต่าง ๆ เมื่ออนุวัติตามอนุสัญญานี้และจะแก้ไขกฎหมายและปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง และคณะกรรมการได้ขอให้ประเทศไทยถอนข้อสงวนออกไปให้มากที่สุด

หลังจากนั้นหลายปีประเทศไทยได้ถอนข้อสงวนออกไปอีก 3 ข้อรวมเป็น 5 ข้อ คงเหลือข้อสงวนในมาตราข้อ 16 เกี่ยวกับความเท่าเทียมกันในครอบครัวและการสมรส อีกกรณีหนึ่งคือข้อสงวนต่อมาตรา 29 การผูกพันให้ยุติข้อพิพาทโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพราะในข้อ 2 นี้ ประเทศไทยพิจารณาว่าเป็นไปได้ยากในขณะนี้ที่จะอนุวัติตาม เพราะกล่าวกันว่าในหลาย ๆ ลักษณะเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว และคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรมอาจจะเป็นการที่ไทยจะเปลี่ยนแปลงสิ่งเหล่านี้ทั้งทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่ายังคงมีความไม่เท่าเทียมกัน และเหลื่อมล้ำระหว่างบุรุษกับสตรีโดยทั่วไป ส่วนการที่ประเทศไทยจะผูกพันยินยอมให้มีการยุติข้อพิพาทโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศนั้นยังเป็นการยากมาก ทั้งนี้เช่นเดียวกับชาติอื่น ๆ ที่เกรงจะทำให้ประเทศสูญเสียอำนาจอธิปไตยของตนไป

ขณะนี้ยังมีบทบัญญัติกฎหมายในหลายกรณีที่ชายและหญิงยังไม่เท่าเทียมกันทางกฎหมาย เช่น ชายไทยสมรสกับหญิงต่างด้าว ภรรยาอาจจะโอนมาเป็นสัญชาติไทยได้ แต่หญิงไทยสมรสกับชายต่างด้าว สามิไม่มีสิทธิได้สัญชาติไทยเป็นต้น ทั้ง ๆ ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2538 มาตรา 28 วรรค 2 บัญญัติให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันก็จริง กฎหมายที่มีอยู่หลาย ๆ ลักษณะจึงยังไม่ปรากฏความไม่เท่าเทียมกันนี้ปรากฏอยู่และจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงต่อไปเพื่อให้กฎหมายรัฐธรรมนูญที่รับรองสิทธิสตรีและหลักการตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบจะได้รับการเคารพและปฏิบัติตามอย่างแท้จริง

จากการศึกษาหลักกฎหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดที่เกี่ยวกับสิทธิของสตรีตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่า กว่าสตรีจะได้มาซึ่งสิทธิอันชอบธรรมของมนุษย์ที่เท่าเทียมกับชายนั้นต้องใช้เวลาอันยาวนาน ต้องต่อสู้และพิสูจน์คุณค่าของสตรี กว่าบุรุษจะเคารพในความป็นมนุษย์ที่เสมอภาคระหว่างสตรีและบุรุษได้ และกฎหมายก็ยังคงพัฒนาอีกต่อไปเพื่อให้หลักการเรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีจะเป็นความจริงแท้ในทางปฏิบัติและท้ายที่สุดขอฝากคัมภีร์ธรรมศาสตร์บทหนึ่งว่า “ ณ ที่ใดที่มีการให้เกียรติแก่สตรี ณ ที่นั้นมีเทพยดาอยู่ “ และ “.....ครอบครัวใดที่สตรีหาความสุขมิได้ ครอบครัวนั้นย่อมมีแต่ความพินาศหายนะ และตรงข้ามหากครอบครัวใดสตรีได้รับความสุขกาย สบายใจ ครอบครัวนั้นย่อมถึงพร้อมด้วยความรุ่งเรืองไพบุลย์”

ดังนั้นสภาพของสตรีในสังคมจึงเป็นดัชนีบ่งบอกถึงความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และภูมิธรรมของสังคมนั้นสังคมที่ศิวิไลซ์และมีความเจริญรุ่งเรืองงดงาม ผู้คนจิตใจสูงย่อมเห็นคุณค่าของสตรี และให้เกียรติยกย่อง เคารพในสิทธิของสตรีในฐานะที่เป็นมนุษย์เท่าเทียมกับบุรุษ บุรุษมีศักดิ์ศรีจันท์ใด สตรีก็มีศักดิ์ศรีจันท์นั้น สตรีเมื่อได้รับการปฏิบัติอย่างสง่างามจึงเป็นเครื่องหมายเชิดชูความสูงส่งและภูมิธรรมของสังคมนั้นนั่นเอง

5. พระราชบัญญัติค่านำหน้านามหญิง พ.ศ. 2551

มาตรา 4 หญิงซึ่งมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและยังไม่ได้จดทะเบียนสมรสให้ใช้ค่านำหน้านามว่า “นางสาว”

มาตรา 5 หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้วจะใช้ค่านำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจโดยให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

ทั้งนี้ จากสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิทธิสตรีไทย ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดี และเป็นแรงผลักดันให้สตรีไทยได้ยืนอยู่บนสังคมที่มีการพัฒนาการในสิทธิของสตรีที่ให้

การตัดสินใจว่า การใช้คำนำหน้านามของสตรี จะมีความหมายทางด้านจิตใจ และมีความสำคัญของการเรียกร่องและการใช้สิทธิของการใช้คำนำหน้าชื่อตัว หรือแม้แต่การใช้ชื่อสกุลเดิม ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้หญิงที่มีสถานภาพทางสังคมที่มีการแต่งงานแล้วโดยประเพณีนิยม เมื่อมีการแต่งงานแล้วผู้หญิงจะมีฐานะภาพจาก “นางสาว” ทุกนางที่จดทะเบียนสมรสแล้วจะต้องไปใช้ คำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” แม้แต่นามสกุลที่ใช้นามสกุลของบิดาหรือมารดา ก็เปลี่ยนไปใช้เป็นการยู่ของสามี ซึ่งบางครั้งมีหลายกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลง คำนำหน้า ทั้งชื่อ และ ชื่อสกุล จะเป็นการยุ่งยากต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านธุรกรรมที่ทำให้ก่อนที่จะมีการแต่งงานหรือแม้แต่การประกอบธุรกิจส่วนตัว ทั้งทางด้านการเงิน การทำธุรกรรมที่มีผลกระทบต่อการใช้ขอยินยอมจากสามี ซึ่งเป็นคู่สมรส จึงทำให้บางครั้งอาจกลายเป็นอุปสรรคของความไม่เป็นส่วนตัว หรือแม้แต่การที่จะต้องกลับไปใช้นามสกุลเดิมหลังจากที่มีการหย่าร้าง ของคู่สมรส ซึ่ง จากเดิม ที่ต้องใช้นามสกุลของสามีไปจนวันสิ้นลมหายใจ

1.4.2 บทบาทสตรีในเวทีการเมือง

จากผลการเลือกตั้งที่ออกมาคงไม่ต้องแปลกใจหากมีใครตั้งคำถามว่า ประเทศไทยจะมีสตรีเป็นนายกรัฐมนตรีได้หรือไม่ถึงตอนนี้มีแนวโน้มเกือบจะชัดเจนแล้วว่าเรากำลังจะมีสตรีก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในการบริหารประเทศซึ่งเป็นบทพิสูจน์ได้เป็นอย่างดีถึงการก้าวเข้ามามีบทบาทที่ชัดเจนในทางการเมืองรวมถึงการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นของสตรีในปัจจุบันถึงแม้ว่าประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมาบทบาทของสตรียังไม่เท่าเทียมกับผู้ชายในหลายๆด้านด้วยแนวคิดบริบททางวัฒนธรรมที่หล่อหลอมให้เกิดความแตกต่างทางเพศสตรีถูกมองว่าเป็นช่างเท้าหลังผู้ชายเป็นช่างเท้าหน้าบทบาทของสตรีมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวเท่านั้นไม่ค่อยเปิดโอกาสให้บทบาทนอกบ้านแต่ต่อมาเมื่อสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยสตรีเริ่มได้รับการศึกษามีโอกาสได้พัฒนาตนเองมากขึ้นเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมจากที่เคยทำงานอยู่แต่ในบ้านก็เริ่มออกมาทำงานนอกบ้านมากขึ้นสังเกตได้จากจำนวนของผู้หญิงที่เข้าไปทำงานในภาคราชการหรือภาคธุรกิจจะมีจำนวนสูงขึ้นเรื่อยๆบางคนสามารถก้าวขึ้นไปดำรงตำแหน่งระดับผู้บริหารขององค์กรซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในปัจจุบันส่วนบทบาทของสตรีในทางการเมืองนั้นเริ่มมีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้ส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายในการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังปรากฏอยู่ในหลายมาตราเช่นมาตรา 87 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตรา 97 ซึ่งรัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดให้คำนึงถึงโอกาสหรือสัดส่วนที่เหมาะสมรวมถึงความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายเป็นต้นแต่เมื่อพิจารณาข้อมูลเชิงสถิติกลับพบว่าสตรีที่มีบทบาททางการเมืองของประเทศไทยมีสัดส่วนน้อยกว่ามากอย่างเช่นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ชุดก่อนการยุบสภามีจำนวน 472 คนเป็นสตรี 61

คนคิดเป็น 14.84 % สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) มีจำนวน 149คนเป็นสตรี 25 คนคิดเป็น 20.16 % ทำให้เห็นว่าบทบาทสตรีในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประเทศไทยยังมีอยู่น้อยมากซึ่งปัจจัยที่ขัดขวางการเข้ามามีส่วนร่วมของสตรีทางการเมืองมีหลายประการซึ่งอาจเป็นค่านิยมที่ผิด ๆ เช่นไม่ควรทำอะไรให้เด่นเกินหน้าผู้ชายหรือการไม่ส่งเสริมซึ่งกันและกันของกลุ่มสตรี เป็นต้น

ด้วยเหตุผลสำคัญที่ผมได้กล่าวไปแล้วและเพื่อเป็นการส่งเสริมสตรีให้มีบทบาททางการเมืองมากขึ้นวุฒิสภาจึงได้จัดทำโครงการเสริมสร้างความพร้อมแก่ท้องถิ่นหลักสูตร “กระบวนการเสริมสร้างผู้นำนักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มผู้นำสตรีและกลุ่มเยาวชนโดยมุ่งเน้นไปที่ผู้นำสตรีในจังหวัดต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในภาคราชการภาคเอกชนและภาคประชาชนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไทยโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รู้และเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 สำหรับตัวผมเองมีความคาดหวังว่าโครงการดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมบทบาทของสตรีในด้านการเมืองให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นทำให้สังคมได้รู้ว่าสตรีเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบมีความสามารถทัดเทียมไม่แพ้บุรุษจากการที่ได้จัดโครงการฯไปแล้วหลายครั้งพบว่าได้ผลตอบรับที่ดีมากกลุ่มผู้นำสตรีให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดีและนำความรู้ได้รับการพัฒนาต่อยอดจัดโครงการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องและส่งผลงานที่ได้จัดทำขึ้นนั้นกลับมาที่วุฒิสภา

1.4.3 สัดส่วนผู้หญิงทางการเมืองของไทยที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการกำหนดตำแหน่งผู้หญิงในทางการเมือง

ข้อพิจารณาเรื่องกำหนดสัดส่วนโควตาผู้หญิงในทางการเมืองกลายเป็นประเด็นที่มีข้อถกเถียงอภิปรายอย่างมากในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีการพิจารณาในคณะกรรมการกฤษฎีการ่างรัฐธรรมนูญมาแล้ว3รอบและในที่สุดได้มีการพิจารณาได้ข้อสรุปเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 ที่ผ่านมา

1. แนวทางรูปแบบการกำหนดเรื่องการค้ารงตำแหน่งของผู้หญิงในทางการเมือง

1) มาตรการที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมบทบาททางการเมืองของผู้หญิงคือระบบโควตา (Gender Quota) เนื่องจากเป็นมาตรการที่เห็นผลได้ค่อนข้างชัดเจนโดยทั่วโลกใช้ระบบโควตาสำหรับผู้หญิงที่นิยมใช้กันอยู่มี3ประเภทได้แก่

(1) โควตาแบบสงวนหรือสำรองที่นั่งเป็นการเฉพาะสำหรับผู้หญิง (Reserved seats) ประเทศที่ใช้ระบบนี้คือ อินเดีย รวันดา อุกันดา อัฟกานิสถาน บังคลาเทศ อียิปต์ เป็นต้น โดยเป็นการสงวนหรือสำรองตำแหน่งหรือที่นั่งในสภานิติบัญญัติสำหรับผู้หญิงโดยเฉพาะ

เช่นในประเทศอินเดียที่มีการสงวนที่นั่งทั้งผู้หญิงและชนเผ่าต่าง ๆ ในสภาหมู่บ้านและหน่วยท้องถิ่นซึ่งปกครองตนเองเป็นสัดส่วน 1 ใน 3 ของสมาชิกสภาทั้งหมด

(2) โควตาให้ผู้สมัครผู้หญิงตามที่กฎหมายบังคับ (Legal candidatequotas) ประเทศที่ใช้ระบบนี้คืออาร์เจนตินาฝรั่งเศสเม็กซิโกอิตาลีเนปาลกรีซรวันดาเป็นต้นเป็นรูปแบบที่มีการบัญญัติบังคับไว้เป็นกฎหมายให้พรรคการเมืองต้องจัดโควตาสำหรับกลุ่มสตรีหรือคนกลุ่มน้อยในการส่งผู้สมัครรับการเลือกตั้งเช่นฝรั่งเศสมีกฎหมายกำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครชายและหญิงในสัดส่วนร้อยละ 50 ในทุก ๆ เขตเลือกตั้งโดยมีบทลงโทษด้านการเงินหากพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตาม

(3) โควตาแบบสมัครใจโดยพรรคการเมือง (Political party quotasvoluntary) เป็นรูปแบบที่เปิดให้พรรคการเมืองใช้โควตาสำหรับผู้หญิงได้โดยสมัครใจเช่นในสวีเดนและนอร์เวย์โดยระบบโควตาไม่ได้ถูกบังคับในกฎหมายรวมทั้งไม่ได้ถูกกำหนดในรัฐธรรมนูญแต่มีบทบัญญัติให้พรรคการเมืองต้อง “คำนึงถึง” ความเสมอภาคของหญิงชาย (เหมือนที่กำหนดในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 และ 2550 ของประเทศไทย) การกำหนดระบบโควตาอาจกำหนดอยู่ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายเลือกตั้งหรือทั้งสองระดับมีประเทศที่มีการกำหนดสัดส่วนเพศเฉพาะในรัฐธรรมนูญรวม 35 ประเทศ (แบบสงวนที่นั่ง 19 ประเทศแบบให้มีผู้สมัครผู้หญิง 16 ประเทศ) มีประเทศที่กำหนดสัดส่วนเพศทั้งในรัฐธรรมนูญและกฎหมายเลือกตั้ง 27 ประเทศ (แบบสงวนที่นั่ง 12 ประเทศแบบให้มีผู้สมัครผู้หญิง 15 ประเทศ) และมีประเทศที่กำหนดสัดส่วนผู้หญิงเฉพาะในกฎหมายเลือกตั้ง 55 ประเทศ (แบบสงวนที่นั่ง 15 ประเทศแบบให้มีผู้สมัครผู้หญิง 55 ประเทศ)

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลจำนวนประเทศที่มีการกำหนดสัดส่วนเพศโดยใช้โควตาแบบต่างๆ

1. ประเทศที่มีการกำหนดสัดส่วนเพศ	82 ประเทศ
<i>(โดยมี Voluntary Political Party Quotas จำนวน 21 ประเทศ)</i>	
2. ประเทศที่มีการกำหนดสัดส่วนเพศเฉพาะในรัฐธรรมนูญ	35 ประเทศ
2.1 แบบ Reserved Seat	19 ประเทศ
2.2 แบบ Legislated Candidate Quotas	16 ประเทศ
3. ประเทศที่มีการกำหนดสัดส่วนเพศทั้งในรัฐธรรมนูญและในกฎหมายเลือกตั้ง	27 ประเทศ
3.1 แบบ Reserved Seat	12 ประเทศ
3.2 แบบ Legislated Candidate Quotas	15 ประเทศ
4. ประเทศที่มีการกำหนดสัดส่วนเพศเฉพาะในกฎหมายเลือกตั้ง	55 ประเทศ
4.1 แบบ Reserved Seat	15 ประเทศ
4.2 แบบ Legislated Candidate Quotas	40 ประเทศ

ที่มา : สืบค้นจาก <http://www.quotaproject.org/uid/search.cfm#> วันที่ 31 มี.ค. 2558

2. บทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญและข้ออภิปรายของคณะกรรมการการยก

ร่างฯ

บทบัญญัติเกี่ยวกับประเด็นเรื่องสัดส่วนผู้หญิง/ เพศที่อยู่ในร่างรัฐธรรมนูญที่ทางคณะกรรมการการยก่างรายมาตราฯ ได้ยก่างนาเสนอไว้มี2มาตราคือ

ม. 76 (หมวดสถาบันการเมืองและผู้นำการเมืองที่ดี) “การพิจารณา ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อต้องมีการหยั่งเสียงประชาชนหรือสมาชิกพรรคการเมืองในเขตเลือกตั้งหรือหรือในภาคและต้องมีเงื่อนไขในกรณีที่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดมีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเพศใดมากกว่าอีกเพศหนึ่งอย่างน้อยในบัญชีรายนามนั้นต้องมีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นเพศตรงข้ามกับเพศนั้น ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม”

ม. 212 (หมวดการกระจายอำนาจและการบริหารท้องถิ่น) “องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องมีคณะผู้บริหารท้องถิ่นผู้บริหารท้องถิ่นหรือสภาท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งหรือความเห็นชอบของประชาชนโดยวิธีอื่น โดยอย่างน้อยสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมีสัดส่วนของสตรี ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม”จากร่างมาตราที่กำหนดไว้ข้างต้นในการพิจารณาของคณะกรรมการการยก่างรัฐธรรมนูญได้มีอภิปรายกันอย่างกว้างขวางในหลากหลายแง่มุมเกี่ยวกับการกำหนดสัดส่วนผู้หญิงในทางการเมืองทั้งในเชิงข้อดีและข้อห่วงกังวลสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ข้อดี

1) การกำหนดโควตาของผู้หญิงในทางการเมืองเป็นมาตรการส่งเสริมผู้หญิงให้มีบทบาททางการเมืองซึ่งจะส่งผลต่อภาพรวมในการดำเนินงานทางการเมืองที่มีคุณภาพมากขึ้นเนื่องจากทำให้การเมืองมีมิติมุมมองที่มีความหลากหลายมากขึ้นเช่นผู้หญิงให้ความสำคัญต่อมิติทางสังคมและการพัฒนาที่หลากหลายและครอบคลุมมากขึ้นเช่นการดูแลด้านสุขภาพเด็กผู้สูงอายุการจัดการศึกษางานด้านอาหารปลอดภัยความมั่นคงทางอาหาร เป็นต้น

2) การมีสัดส่วนของผู้หญิงในองค์กรทางการเมืองมากขึ้นจะมีผลดีต่อการลดความตึงเครียดเพิ่มโอกาสและความเป็นไปได้ในการลดความขัดแย้งแสวงหาทางออกสร้างความสมานฉันท์เนื่องจากธรรมชาติของเพศหญิงที่มีความละเอียดอ่อนทหาหน้าที่เป็นผู้เชื่อมประสานได้ดี

ข้อห่วงกังวล

การอภิปรายส่วนใหญ่มุ่งเน้นข้อห่วงกังวลต่อการใช้มาตรการกำหนดโควตาที่มุ่งให้แก่ผู้หญิงในองค์กรบริหารท้องถิ่นซึ่งมีประเด็นอภิปรายหลายแง่มุมเช่น

- 1) เป็นการเลือกปฏิบัติขัดกับหลักการความเสมอภาคและเท่าเทียมระหว่างเพศ
- 2) เป็นการจำกัดสิทธิของผู้เลือกตั้งที่จะเลือกผู้สมัครได้โดยอิสระ
- 3) เพิ่มโอกาสให้เครือข่ายนักการเมืองผู้มีอิทธิพลสามารถเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองได้ง่ายโดยอาศัยโควตาเรื่องเพศ
- 4) อาจเกิดการแบ่งแยกระหว่างผู้หญิงที่ได้รับการเลือกตั้งจากผลคะแนนในลำดับสูงกับผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้งโดยอาศัยโควตา (โดยมีการเปรียบเทียบกับคล้ายกับกรณีปัญหาการแบ่งแยกระหว่างส.ว. ที่มาจากการเลือกตั้งกับส.ว. ที่มาจากการสรรหา)

3. ข้อมูลสถิติที่น่าสนใจเกี่ยวกับผู้หญิงในทางการเมือง

จากข้อมูลของ International Parliamentary Union (ข้อมูลถึงวันที่ 1 มกราคม 2558) สัดส่วนของผู้หญิงที่อยู่ในรัฐสภาทั่วโลก (ทั้งสองสภา) มีจำนวนรวม 9,929 คนคิดเป็นสัดส่วน 22.1% ของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด (44,976 คน) เพิ่มขึ้นจากเมื่อ 10 ปี ซึ่งมีสัดส่วน 11.3% เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลตามภูมิภาคพบว่าสหรัฐอเมริกา มีสัดส่วนผู้หญิงในรัฐสภามากที่สุดคือ 26.4% ประเทศในภูมิภาคแปซิฟิกมีสัดส่วนผู้หญิงน้อยที่สุดคิดเป็น 15.7% สำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียอยู่ที่ 18.5% ในเว็บไซต์ของ UN Women ระบุว่าสัดส่วนผู้หญิงที่ระดับ 30% เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่สำคัญ (Important Benchmark) ทั้งนี้ประเทศที่มีสภาเดี่ยวหรือสภาล่างรวมจำนวน 41 ประเทศที่มีสัดส่วนสมาชิกผู้หญิงในสัดส่วนมากกว่า 30% ในจำนวนนี้มี 11 แห่งอยู่ในแอฟริกา 9 แห่งอยู่ในละตินอเมริกา สำหรับประเทศไทยมีผู้หญิงดำรงตำแหน่งนายกฯ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ (อบจ. เทศบาล อบต. ฯลฯ) รวมจำนวน 512 คนจากจำนวนผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด 7,546 คน คิดเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างต่ำคือร้อยละ 6.78 สำหรับสมาชิกสภาท้องถิ่นมีผู้หญิงดำรงตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบเป็นจำนวนรวม 24,150 คน จากจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นรวม 143,563 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.82 %

ในการเลือกตั้งระดับชาติจำนวนผู้หญิงที่ได้รับการรับเลือกเป็น ส.ส. แบบแบ่งเขตมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นทางการเมืองทั่วไป ปี 2544 มีสัดส่วน ส.ส.ผู้หญิง 9.75% เพิ่มขึ้นเป็น 11.75% ในการเลือกตั้งปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 12.25% ในการเลือกตั้งปี 2550 และเพิ่มขึ้นเป็น 15.47% ในการเลือกตั้งครั้งล่าสุดในปี 2554 แนวโน้มการเพิ่มจำนวน ส.ส. ผู้หญิงเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันกับ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อคือเป็นไปอย่างช้า ๆ จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นทางการเมืองทั่วไป ปี 2544 มีสัดส่วน ส.ส.ผู้หญิง 7% ในปี 2548 ลดลงเป็น 6% ต่อมาเพิ่มขึ้นเป็น 8.75% ในปี 2550 และเพิ่มขึ้นเป็น 16.8% ในการเลือกตั้งปี 2554 (มี

ข้อควรสังเกตด้วยว่ามีปัจจัยที่อาจมีผลจากกรณีพรรคการเมืองใหญ่ถูกยุบและกรรมการพรรคถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง)

4. ข้อวิเคราะห์ข้อดี-ข้อดีของการกำหนดสัดส่วนผู้หญิงในทางการเมือง

ในปัจจุบันการใช้มาตรการกำหนดสัดส่วนหญิง-ชายในทางการเมืองยังเป็นประเด็นที่อ่อนไหวและมีข้อถกเถียงในหลายมิติในบทความ Quota Project : Global Database of Quotas for Women (จากเว็บไซต์ฐานข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดสัดส่วนของผู้หญิงในระบบการเมืองและการเลือกตั้งสนับสนุนโดย International IDEA) ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของการกำหนดสัดส่วนหญิงชายในระบบการเมืองแนวคิดข้อดีและข้อด้อยดังนี้

1. โอกาสที่เท่าเทียมจะเกิดขึ้นอย่างแท้จริงระหว่างหญิงชายในระบบการเมืองมิใช่เพียงการขยายภาพในส่วนที่เป็นตัวแทนกฎหมายเท่านั้นแต่ควรไปพิจารณาถึงการเลือกปฏิบัติโดยตรงต่อผู้หญิงและส่วนอื่นๆที่กีดกันผู้หญิงจากการเข้าไปมีอิทธิพลทางการเมือง

2. การกำหนดสัดส่วนหญิง-ชายในระบบการเมืองเป็นประเด็นที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดในระดับสากลอันเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดมาจากบนลงล่างจึงควรมุ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขันของผู้หญิงในระดับรากหญ้าเป็นสำคัญ

ข้อด้อย :

1. การกำหนดสัดส่วนขัดกับหลักของการให้โอกาสทุก ๆ คนอย่างเท่าเทียม (equal opportunity for all) เนื่องจากการเลือกให้ความสำคัญกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

2. การกำหนดสัดส่วนถือว่าเป็นประชาธิปไตยเพราะสิทธิในการตัดสินใจว่าจะเลือกใครเข้าไปเป็นผู้แทนอยู่ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

3. การกำหนดสัดส่วนสื่อถึงนัยว่านักการเมืองได้รับเลือกตั้งให้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพราะเพศสภาพมิใช่เพราะคุณสมบัติที่เหมาะสมอีกทั้งผู้สมัครที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมอาจถูกกีดกันออกไปจากการกำหนดสัดส่วน

4. มีผู้หญิงบางส่วนที่ไม่ต้องการได้รับการเลือกเข้ามาสู่การเมืองเพียงเพราะมีเพศสภาพเป็นผู้หญิง

5. การนาระบบการกำหนดสัดส่วนมาใช้อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในองค์กรของพรรคการเมือง

6. กำหนดสัดส่วนขัดกับหลักประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม

ข้อดี :

1. การกำหนดสัดส่วนสำหรับผู้หญิงไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติแต่เป็นมาตรการชดเชยเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากสิ่งอื่น ๆ ที่กีดกันผู้หญิงในการเข้าไปมีที่นั่งในระบบการเมืองอย่างเป็นธรรม

2. การกำหนดสัดส่วนสำหรับผู้หญิงทำให้มีจำนวนผู้หญิงเข้าไปอยู่ในกลไกทางการเมืองหรือในที่ประชุมรัฐสภาได้มากขึ้นช่วยลดปัญหาและความกังวลที่มาจากมุมมองว่าการให้ผู้หญิงดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเพียงการให้รางวัลเชิงสัญลักษณ์เท่านั้น

3. ทำให้เห็นว่าผู้หญิงมีสิทธิในฐานะพลเมืองที่จะมีผู้แทนในระบบการเมืองได้อย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย

4. ทำให้เห็นว่าประสบการณ์มุมมองวิถีคิดการตัดสินใจของผู้หญิงเป็นสิ่งที่จำเป็นในกระบวนการทางการเมือง

5. ทำให้การเลือกตั้งมีนัยของการเป็นตัวแทนไม่ใช่ตามคุณสมบัติทางการศึกษา

6. ผู้หญิงมีความสามารถและคุณสมบัติเหมาะสมเช่นเดียวกับผู้ชายแต่คุณสมบัติของผู้หญิงถูกลดคุณค่าลงในระบบการเมืองที่ผู้ชายมีอิทธิพลมากกว่าผู้หญิง

7. เป็นข้อเท็จจริงที่ว่าพรรคการเมืองเป็นผู้ควบคุมการคัดเลือกผู้สมัครไม่ใช่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะเป็นผู้เลือกผู้แทนดังนั้นถือได้ว่าการกำหนดสัดส่วนไม่ได้เป็นการละเมิดสิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

8. การกำหนดสัดส่วนอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดแต่ก็อาจเป็นเพียงความขัดแย้งเพียงชั่วขณะหนึ่งเท่านั้น

9. การกำหนดสัดส่วนสามารถส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการทางประชาธิปไตยได้โดยการทำให้กระบวนการคัดเลือกผู้สมัคร โปร่งใสและเป็นทางการเป็นระบบมากขึ้น

5. **ทางเลือกในการกำหนดเรื่องสัดส่วนผู้หญิงในทางการเมืองในรัฐธรรมนูญ**

การใช้มาตรการส่งเสริมให้ผู้หญิงมีบทบาททางการเมืองมากขึ้นส่งผลดีต่อระบบการเมืองในหลายด้านอย่างไรก็ตามมีประเด็นผลกระทบหรือข้อด้อยในบางด้านจากการใช้มาตรการดังกล่าวที่ต้องหาทางจัดการแก้ไขข้อเสนอต่อการใช้มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในทางการเมืองรวมทั้งแนวทางแก้ไขเช่น

มาตรการที่ 1 : การบังคับให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครที่มีสัดส่วนทางเพศตามที่กฎหมายกำหนดมาตรการนี้มีผลกระทบทางบวกคือเป็นการเพิ่มทางเลือกให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกผู้สมัครที่มีความหลากหลายไม่จำกัดโดยเพศใดเพศหนึ่ง

มาตรการที่ 2 : การกำหนดสัดส่วนโควตาที่สำรองสำหรับผู้หญิงไว้ในรัฐธรรมนูญและ/หรือในกฎหมายเลือกตั้งมาตรการนี้มีผลกระทบทางบวกคือส่งเสริมโอกาสให้ผู้หญิงได้มีบทบาททางการเมืองมากขึ้น

ผลกระทบทางลบ : ขัดแย้งกับหลักความเสมอภาค

แนวทางแก้ไข/มาตรการเพิ่มเติม : การกำหนดเป็นมาตรการพิเศษชั่วคราวเพื่อเร่งรัดให้มีความเสมอภาคระหว่างหญิงกับชายไม่ถือว่าเป็นมาตรการที่เลือกปฏิบัติซึ่งได้รับการรับรองไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) (มาตรา 4.1) โดยต้องกำหนดเป็นมาตรการชั่วคราวไว้ในบทเฉพาะกาลเช่นมีสภาพบังคับ 12 ปี (3 สมัยของการเลือกตั้ง)

ผลกระทบทางลบ : จำกัดสิทธิผู้เลือกตั้งในการเลือกผู้สมัครได้โดยอิสระและอาจทำให้ได้ผู้แทนที่ไม่มีคุณภาพเพียงพอ

แนวทางแก้ไข/มาตรการเพิ่มเติม : ให้เปลี่ยนจากการกำหนด “สัดส่วนเพศหญิง” มาเป็น “สัดส่วนระหว่างเพศ” และกำหนดหลักเกณฑ์การได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เหมาะสม (Qualified Baseline : QB) เพื่อให้ได้ผู้แทนที่ประชาชนยอมรับได้ผู้แทนที่มีคุณภาพและเป็นการรักษาสิทธิของผู้เลือกตั้งที่จะเลือกผู้แทนที่สอดคล้องกับความต้องการและมีคุณภาพ ตัวอย่างเช่นผู้สมัครที่จะได้รับเลือกจากระบบโควตาต้องมีคะแนนเสียง QB มากกว่า 30 % ของจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง

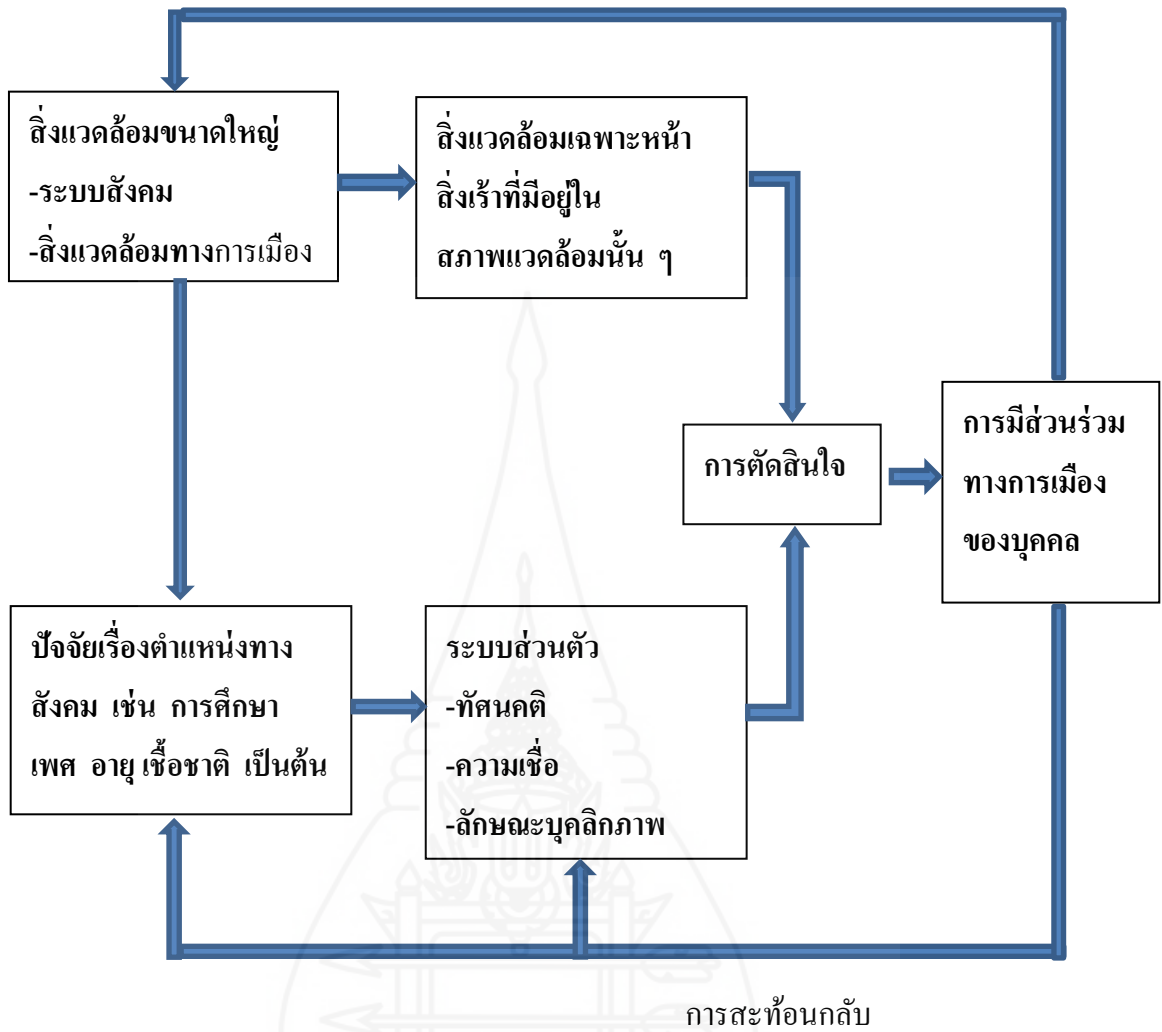
6. ข้อเสนอในร่างรัฐธรรมนูญ

จากการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในวันที่ 31 มีนาคม 2558 มีความเห็นโดยเสียงส่วนใหญ่ให้ความเห็นชอบตามมาตรา 76 คือกำหนดให้การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดมีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเพศใดมากกว่าอีกเพศหนึ่งอย่างน้อยในบัญชีรายนามนั้นต้องมีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นเพศตรงข้ามกับเพศนั้นไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามสำหรับมาตรา 212 ซึ่งเป็นการกำหนดที่นั่งสำรองสำหรับสตรีในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมีความเห็นโดยเสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบ

จากแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนบทบาทของสตรีในสังคมไทย ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่ระบอบประชาธิปไตย นุรุษเพศที่มีบทบาททางการเมืองในระดับสูง ทั้งที่พลเรือน ทหาร และตำรวจ การให้ความสำคัญกับบทบาทสตรีและ

เป็นส่วนหนึ่งของการแบ่งพื้นที่ให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง สภาพของสตรีที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาที่การพัฒนาระบบการเมืองไทยได้ยอมรับและการให้ความสำคัญของความเสมอภาคในเส้นทางการเมือง เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สตรีเพศ ผู้ที่มีความกล้ามีความพร้อมที่มากพอที่จะเข้าร่วมก้าวเดินเข้าสู่เส้นทางการเมือง จากพื้นฐานของการกระจายอำนาจทางการเมืองจากส่วนกลางสู่ส่วนท้องถิ่นที่ได้ให้ความพยายามในการให้ประชาชนทุกคน รวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นองค์กรภาคประชาชนเพื่อที่จะได้มีการเข้าซื้อเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนา การนำเสนอเพื่อการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของท้องถิ่น เพื่อก้าวเข้าสู่เส้นทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น และการเปิดโอกาสให้ก้าวเข้าสู่นักการเมืองระดับชาติที่การเปิดโอกาสทั้งชายและหญิง เพื่อที่จะให้การเมืองการครองของไทยมีประสิทธิภาพและสามารถที่จะก้าวเข้าร่วมทางการเมืองได้ในทุก ๆ ครั้ง และทุก ๆ โอกาส

การเมืองของไทย ที่เปิดทางให้สตรีที่มีความรู้ความสามารถได้แสดงออกถึงศักยภาพที่มาจากการเรียนรู้และการบ่มเพาะเมล็ดกล้าที่มาจากการศึกษาและการเอาใจใส่ในสังคมที่ทำคุณให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกันนับได้ว่าการเมืองที่เป็นอยู่ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ความพร้อม แรงสนับสนุน การเรียนรู้ การเอาใจใส่ ผนวกกับความกล้าที่จะก้าวเข้ามาเล่นการเมืองที่มีทั้ง การเก่งแย่ง การแสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่เพื่อพวกพ้อง และการไม่เอาใจใส่ในด้วบทกฎหมายทำให้เกิดการคอร์รัปชัน ทำให้เกิดความเสียหายแก่ชาติบ้านเมือง มักเกิดจากคนรอบข้างที่คิดว่า การทุจริตในเชิงนโยบายซึ่งเป็นสิ่งที่กระทำเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนคนตา
 คำ ๆ วางนโยบายไว้สวยหรูแต่การกระทำที่โหดร้ายบนความตายและความเจ็บปวดแต่กระแสสังคมก็ยังยกย่องว่าเป็นคนดี การเมืองมักจะสร้างความ โลกความหลอกลวงว่าสิ่งที่ทำไปนั้นก็เพื่อพ่อแม่พี่น้องที่ทุ่มเทคะแนนเสียงให้

ภาพที่ 2.1 เงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ Milbrath&Goel

ที่มา : Milbrath,Lester W. and Goel,M.I.(1977.) Political Participation : How and why do People Get Involved in Politics? Chicago: Rand McNally.

แนวคิดของ McCosky และ Milbrath&Goel นี้ สามารถสังเกตได้ว่า มีความคล้ายคลึงกัน ถึงแม้ว่าปัจจัยแต่ละประเภทจะมีการเรียกชื่อไม่เหมือนกัน แต่โดยเนื้อหาแล้วเป็นเรื่องใกล้เคียงกัน เช่น ปัจจัยทางด้านตำแหน่งทางสังคม (the Social Environment) ของ McCosky ซึ่งได้แก่ อาชีพ รายได้ อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ฯลฯ หรือในปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors) กับตัวแปรทางด้านจิตวิทยา (The Psychological Variables) ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ ความเชื่อ แรงจูงใจต่าง ๆ ตลอดจนปัจจัยทางการเมือง ทั้งในด้านของสิ่งเร้า

ทางการเมือง (Political Stimuli) และสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (Political Setting) ของ Milbrath และ Goel กับตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (The Political Environment) ของ McCosky ล้วนกล่าวถึงปัจจัยทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสิ้นจากแนวคิดของ McCosky และ Milbrath & Goel

1.5 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

1.5.1 หมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 282 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

มาตรา 283 ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิได้รับการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติแต่ต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ จะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือไม่ นอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ มิได้

1.6 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

1.6.1 หมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่

มาตรา 282 การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสองคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือไม่ นอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ มิได้

ในการกำกับดูแลตามวรรคหนึ่ง ให้มีการกำหนดมาตรฐานกลางเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกไปปฏิบัติได้เอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างในระดับของการพัฒนาและประสิทธิภาพในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ โดยไม่กระทบต่อความสามารถในการตัดสินใจดำเนินงานตามความ

ต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งจัดให้มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานโดยประชาชนเป็นหลัก

จากรัฐธรรมนูญไทยที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ แต่เป็นกฎหมายแม่บทของประเทศที่มีการล้มล้างมากที่สุด เปลี่ยนแปลง มากที่สุดและล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอด รัฐธรรมนูญของไทยได้ชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้สั้นเปลืองมากที่สุด แม้แต่รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีร่วมเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ จะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้ และเป็นการปลุกฝังการเรียนรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับการเมืองท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนและการร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นการทำงาน มีการคานอำนาจในการบริหารและการปกครองโดยที่นักการเมืองท้องถิ่นส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ทางด้านเครือญาติ เพื่อนฝูง ทำให้การเมืองท้องถิ่นเป็นที่จับตามองทั้งในเรื่องของการบริหาร การพัฒนา การส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชน การให้ความรู้ทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นผลดีและการประพฤติดัวของนักการเมืองท้องถิ่นว่า การมุ่งผลสำเร็จการก้าวสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ท้องถิ่นเองนั้นควรที่จะเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถแสดงบทบาทและความสามารถ ตลอดจน การเสนอแนวทาง ความคิดเพื่อต่อ ยอดการบริหารและการพัฒนาพื้นที่ทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การเรียนรู้ทางการเมือง การรับฟังความคิดเห็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่ผ่านช่องทางการสื่อสาร ทั้งทางด้าน เว็บไซต์ เฟตบุ๊ก ไลน์ซึ่งเป็นการเปิด โอกาสในการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำมาสู่การพัฒนาและผู้บริหารท้องถิ่นต้องเปิดใจให้กว้างและรับฟังความคิดเห็น เพราะการที่ผู้นำท้องถิ่นเข้ามาบริหารงานภายในท้องถิ่น ทั้ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องคำนึงถึงกฎหมาย ระเบียบและการสั่งการ

1.7 ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลระโนด

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2498 สถาปนาเป็นสุขาภิบาล

พ.ศ. 2542 เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลระโนด ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 มีพื้นที่ 1.87 ตารางกิโลเมตรประชากรรวมทั้งสิ้น 4,974 คน

สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง

เทศบาลตำบลระโนด ตั้งอยู่ ถนนชาวยารี ตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่เหนือสุดของจังหวัดสงขลา มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ทางรถยนต์ประมาณ 950 กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกของคลองไผ่ อยู่ห่างจากคลองระโนดไปทางทิศเหนือเป็นระยะทาง 200 กิโลเมตร จากหลักเขตที่ 1 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกถึงฝั่งตะวันออกของคลองระโนด ห่างจากคลองปากแตร 500 เมตร ซึ่งเป็นหลักเขตที่ 2 **ทิศตะวันออก** จากหลักเขตที่ 2 เลียบฝั่งตะวันออกของคลองระโนดไปทางทิศใต้เป็นระยะทาง 400 เมตรแล้วเป็นเส้นตรงไปทางทิศใต้ ห่างจากศูนย์กลางถนนปากแตร – ระโนดไปทางทิศใต้เป็นระยะทาง 280 เมตร ซึ่งเป็นหลักเขตที่ 3

ทิศใต้ จากหลักเขตที่ 3 เป็นเส้นขนานกับถนนสายปากแตร – ระโนด ไปทางทิศตะวันออกจนจดกับฝั่งตะวันตกของคลองโกคา (คลองอาทิตย์) เป็นหลักเขตที่ 4

ทิศตะวันตก จากหลักเขตที่ 4 เลียบฝั่งตะวันตกคลองโกคา (คลองอาทิตย์) และคลองไผ่ไปทางทิศเหนือจนบรรจบกับหลักเขตที่ 1

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ฤดูฝนมักเกิดน้ำท่วมฉับพลันทุกปี และในฤดูร้อนหรือหน้าแล้งมักขาดแคลนน้ำ มีลำคลองระโนดเป็นแนวเขตกั้นระหว่าง หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6 ของตำบลระโนด ในเขตเทศบาลมีลำคลอง 4 สาย คือ คลองระโนด คลองอาทิตย์ (คลองโกคา) ซึ่งเป็นลำคลองแบ่งอาณาเขตของหมู่ที่ 3 กับหมู่ที่ 4 ของตำบลระโนด คลองไสร้า และคลองไผ่

จำนวนประชากร

- จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมดในพื้นที่รับผิดชอบ 1,872 ครัวเรือน
- มีประชากรทั้งหมด 4,974 คนชายจำนวน 2,394 คน หญิง จำนวน 2,580 คน
- จำนวนประชากรในทะเบียนบ้านกลาง 151 คน
- ความหนาแน่นของประชากร 2,659 คน

เขตการปกครอง

- มีการจัดตั้งชุมชน จำนวน 8 ชุมชน คือ

1. ชุมชนตลาดตก
2. ชุมชนตลาดกลาง
3. ชุมชนราษฎร์บำรุง
4. ชุมชนคลองไสร้า

5. ชุมชนข้างโรงไฟฟ้า
6. ชุมชนทอนสำโรง
7. ชุมชนหัวเค็ด
8. ชุมชนมะขามเต่า

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม การจราจร

- ถนน 70 สาย

ประเภทของถนน

- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 59 สาย
- ถนนลาดยาง 6 สาย
- ถนนลูกรัง 3 สาย
- ถนนดิน, หินคลุก 2 สาย

มีสะพาน 3 แห่ง

มีลำคลอง 3 แห่ง

ด้านเศรษฐกิจ

การพาณิชย์กรรมและการบริการ

- มีสถานีบริการน้ำมัน จำนวน 1 แห่ง
- มีตลาดสด จำนวน 1 แห่ง
- มีร้านค้าทั่วไป จำนวน 280 แห่ง
- ศูนย์จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 1 แห่ง

สถานประกอบการด้านการบริการ

- ธนาคาร มีจำนวน 4 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารทหารไทย, ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

- สถานที่จำหน่ายอาหารตาม พ.ร.บ.สาธารณสุข จำนวน 38 แห่ง

ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่นด้านโครงสร้างและกระบวนการบริหารงาน

บุคคลและงบประมาณ

- ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือ สภาเทศบาล

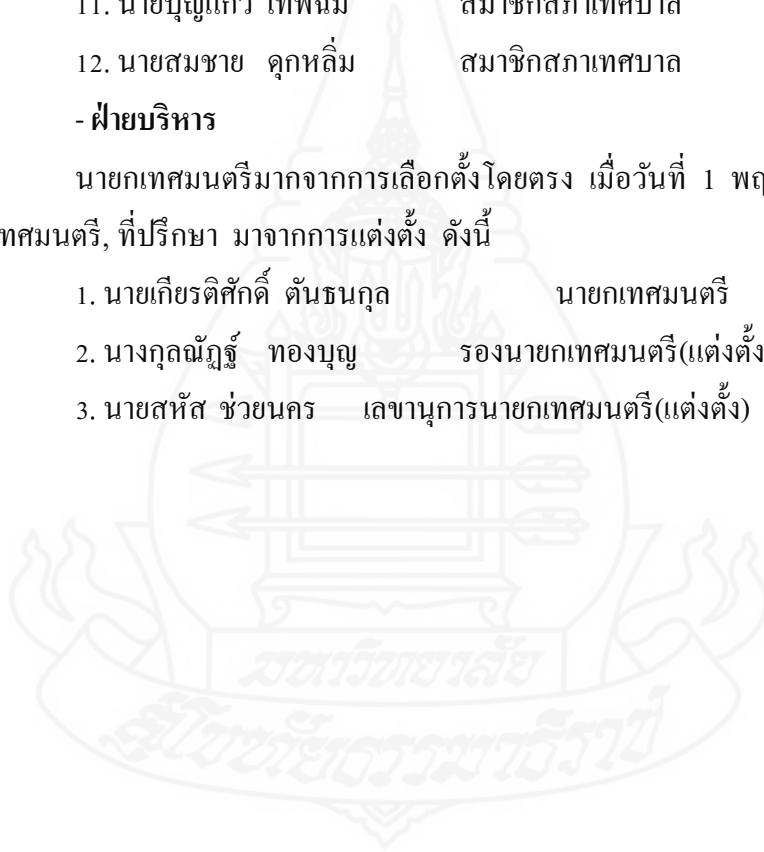
สภาเทศบาลตำบลระโนด ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2554 ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ประกอบด้วย

1. นายสุพจน์ นวลทอง ประธานสภาเทศบาล

2. นายครั้น	ช่วยขึ้น	รองประธานสภาเทศบาล
3. นายถิรคุณ	จันทร์พงศ์	สมาชิกสภาเทศบาล
4. ร.ต.ท.น้อม	เกตุเหมือน	สมาชิกสภาเทศบาล
5. นายอุทิศ	จันทร์ระ	สมาชิกสภาเทศบาล
6. นายอัฐตพงศ์	ดำรงศิลป์	สมาชิกสภาเทศบาล
7. นายณรงค์	พงศ์อนันต์	สมาชิกสภาเทศบาล
8. นายพิพัฒน์	ธรรมเดโช	สมาชิกสภาเทศบาล
9. นายเกษม	ทองด้วง	สมาชิกสภาเทศบาล
10. นายโอฬาร	วีระโส	สมาชิกสภาเทศบาล
11. นายบุญแก้ว	เทพฉิม	สมาชิกสภาเทศบาล
12. นายสมชาย	คุณหล่ม	สมาชิกสภาเทศบาล
- ฝ่ายบริหาร

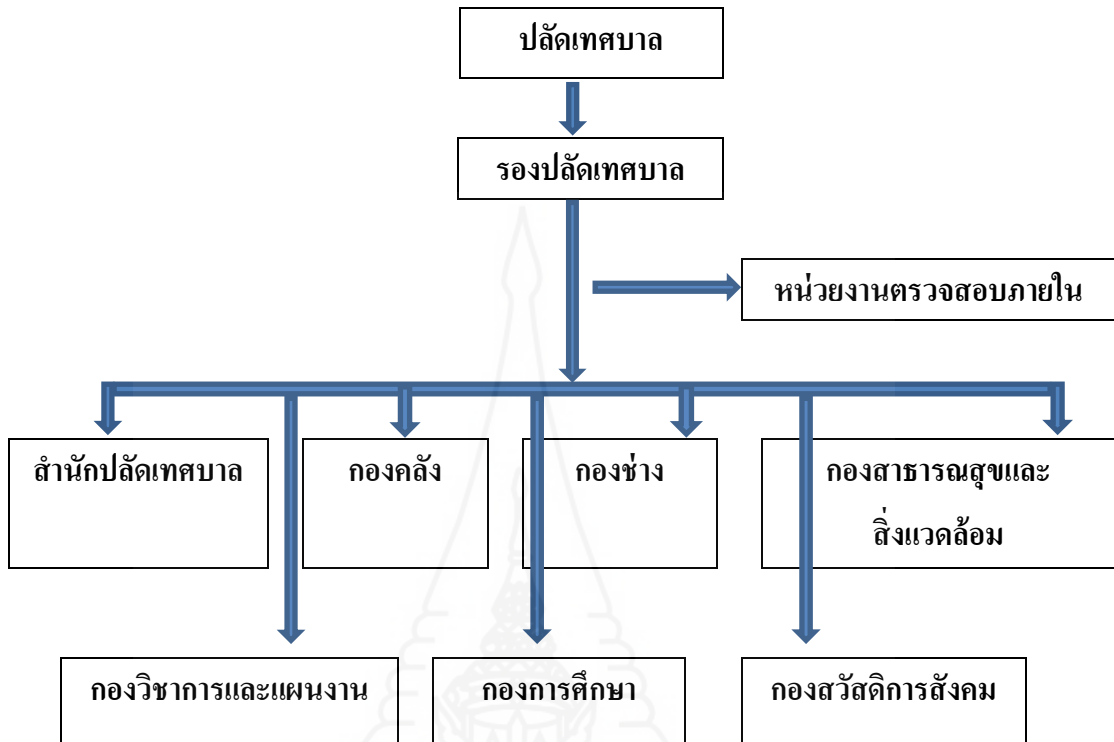
นายกเทศมนตรีมาจากจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2554 และมีรองนายกเทศมนตรี, ที่ปรึกษา มาจากการแต่งตั้ง ดังนี้

1. นายเกียรติศักดิ์	ตันชนกุล	นายกเทศมนตรี
2. นางกุลณีภรณ์	ทองบุญ	รองนายกเทศมนตรี(แต่งตั้ง)
3. นายสหัส	ช่วยนคร	เลขานุการนายกเทศมนตรี(แต่งตั้ง)

การจัดโครงสร้างส่วนราชการของเทศบาลตำบลระโนด

ภาพที่ 2.2 การจัด โครงสร้างส่วนราชการของเทศบาลตำบลระโนด

1. *สำนักปลัดเทศบาล* มีหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานบุคคลของเทศบาล งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง งานทะเบียนราษฎร ควบคุมดูแลงานสารบรรณของเทศบาล การจัดประชุมสภาเทศบาลและพนักงานเทศบาล การติดต่ออำนวยความสะดวก งานเลือกตั้งตลอดจนปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

2. *กองวิชาการและแผนงาน* มีหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์นโยบายและแผนงาน ซึ่งมีลักษณะเพื่อประกอบการกำหนดนโยบายจัดทำแผนงานหรือโครงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและโครงการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นนโยบายแผนงานและโครงการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร งานจัดทำงบประมาณประจำปี งานนิติการ งานประชาสัมพันธ์ของเทศบาลตลอดจนปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

3. *กองคลัง* มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานการจ่าย การรับเงิน การนำส่งเงิน และการเก็บรักษาเงิน และเอกสารทางการเงิน การตรวจสอบใบสำคัญฎีกา งานเกี่ยวกับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินบำเหน็จบำนาญ เงินอื่น ๆ งานเกี่ยวกับการจัดทำงบแสดงฐานะ

ทางการเงิน การจัดสรรเงินต่าง ๆ การจัดทำบัญชีทุกประเภท ทะเบียนคุมเงินรายได้และรายจ่ายต่าง ๆ การควบคุมการเบิกจ่ายเงิน ท่างบตรองประจำเดือน ประจำปี งานเกี่ยวกับพัสดุของเทศบาล ตลอดจนปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

4. กองช่าง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจ ออกแบบ การจัดทำข้อมูลทางด้านวิศวกรรม การจัดเก็บและทดสอบคุณภาพวัสดุ งานออกแบบและเขียนแบบ การตรวจสอบการก่อสร้าง งานการควบคุมอาคารตามระเบียบกฎหมาย งานแผนการปฏิบัติการก่อสร้างและซ่อมแซมบำรุงงานเกี่ยวกับแผนงานควบคุม ตลอดจนปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

5. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับสาธารณสุขชุมชน ส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรคติดต่อ งานสุขาภิบาลอนามัยสิ่งแวดล้อมและงานอื่น ๆ เกี่ยวกับให้บริการสาธารณสุข งานสัตวแพทย์ ในกรณีที่ยังไม่ได้ตั้งกองแพทย์จะมีงานการรักษาพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์บริการสาธารณสุข ตลอดจนปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

6. กองการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริการการศึกษา การพัฒนาการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษา การศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การศึกษาปฐมวัย อนุบาล ประถมศึกษา งานกีฬาและนันทนาการ งานส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น งานกิจกรรมเด็กและเยาวชน ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

7. กองสวัสดิการและสังคม มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและเยาวชน การพัฒนาชุมชน การจัดระเบียบชุมชนหนาแน่นและชุมชนแออัด การจัดให้มีและสนับสนุนกิจกรรมศูนย์เยาวชน การให้คำปรึกษาแนะนำหรือตรวจสอบเกี่ยวกับงานสวัสดิการและสังคม ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

ปลัดเทศบาลเป็นตำแหน่งประจำสูงสุดของเทศบาล มีหน้าที่บริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายของผู้บริหาร และรับผิดชอบงานประจำทั่วไปของเทศบาล โดยเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของพนักงานเทศบาล ซึ่งประกอบด้วย พนักงานสามัญ ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้าง

2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชัยพร เจียมตน (2548: บทคัดย่อ) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” พบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับมาก คือ การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นมีฐานะยากจน ต้องหารายได้เลี้ยงชีวิตตนเองและครอบครัว ประชาชนในท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ นักการเมืองต้องมีจริยธรรม มีความพร้อมที่จะเป็นตัวแทนของประชาชน ผู้บริหารพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพมั่นคงมีรายได้เพิ่มขึ้น

ชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ (2547 : บทคัดย่อ) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมการชุมชนในการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า

กรรมการชุมชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในการบริหารราชการกรุงเทพมหานครเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ข้อ ได้แก่ ระดับการศึกษา และระดับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการชุมชน และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้

คำรง อดะเส (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการรวมกลุ่มของสตรีกับการพัฒนาชุมชน พบว่าการรวมกลุ่มของสตรีในชุมชนบทเกิดขึ้นมายาวนาน จาการากฐานความสัมพันธ์แบบเครือญาติก่อให้เกิดความร่วมมือในการรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน มี 2 รูปแบบ

1. แบบไม่เป็นทางการ การรวมกลุ่มด้วยความสมัครใจช่วงเวลาในการรวมกลุ่มอาจจะยาวนานหรือสลายไปขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางเหตุการณ์มากระตุ้น เกิดการเรียนรู้แบบธรรมชาติภายในชุมชน

2. แบบเป็นทางการ การรวมกลุ่มของสตรีเกิดจากนโยบายของรัฐ ในการสร้างกลุ่มที่เป็นรากฐานที่มีอยู่ในชุมชนโดยสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ทั้งให้ศึกษาแนวทางการจัดตั้งกลุ่มและงบประมาณในการทำกิจกรรม ซึ่งจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอาชีพ ครอบครัวและชุมชน การรวมกลุ่มของสตรีได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน เช่น ความสามารถในการแบ่งเบาภาระของครอบครัวได้ในระดับหนึ่ง การได้รับการยอมรับในบทบาทและสถานภาพในครอบครัวและในชุมชนเพิ่มขึ้น

ครุณี กุลวงศ์ (2549 : บทคัดย่อ) การเป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งของสตรี : ศึกษากรณีในชุมชนเขตเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า

1. อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ไม่เป็นปัจจัยที่สนับสนุนการเป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งของสตรี แต่เครือญาติ เป็นปัจจัยที่สนับสนุนการเป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลนครอุดรธานี

2. บทบาท ผู้เป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้ง จะทำหน้าที่ในการประสานงานกับแกนนำในชุมชนโดยตรง และจะใช้วิธีการแจกใบปลิว ใบแนะนำตัว และติดโปสเตอร์ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

3. สตรีที่จะเป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ควรมีมนุษยสัมพันธ์เข้าประชาชนได้ดี และส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนสตรีในชุมชนเขตเทศบาลนครอุดรธานีเป็นฐานคะแนนเสียง

คำร้อง ดีสกุล (2538 : บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณีการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า เมื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับสมมติฐาน ปรากฏผลดังนี้

1. เพศ อายุ รายได้ และการอยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

2. ระดับการศึกษา อาชีพ ศาสนา และการเปิดรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารรายสัปดาห์ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นของประชาชนในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นของประชาชนในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

รังสิมันต์ ปุณยปรณานนท์ 2537 : บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคณะกรรมการชุมชนกับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลของการศึกษาวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งส่วนใหญ่ ทั้งคณะกรรมการชุมชน และประชาชนมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน แต่มีบางเรื่องที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การไปฟังคำปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง สำหรับในเรื่องนี้ประชาชนมีส่วนร่วมมากกว่าคณะกรรมการชุมชน แต่ในส่วนที่คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชน ได้แก่ การเป็นตัวแทนผู้สมัครในการให้เงินและสิ่งของแก่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การทำหน้าที่สังเกตการณ์การเลือกตั้งในการไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัคร และการชักชวนบุคคลในครอบครัวให้ไปลงคะแนนให้กับผู้สมัคร

ในส่วนของพฤติกรรมการใช้อภิสิทธิ์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่อาศัยการรู้จักคุ้นเคยเป็นการส่วนตัว พบว่าคณะกรรมการชุมชนเข้าไปมีบทบาทมากกว่าประชาชนทุกเรื่อง ได้แก่ การขอให้สมาชิกสภาเทศบาลสั่งให้เจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติงานในเรื่องส่วนตัว การขอให้เทศมนตรีจัดทำโครงการพัฒนาในละแวกบ้าน การขอให้นายกเทศมนตรีจัดทำโครงการพัฒนาในละแวกบ้าน การ

ขอให้สมาชิกสภาเทศบาลสั่งให้เจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติงานเกี่ยวกับชุมชน เช่น การกำจัดขยะ กำจัดยุง เป็นต้น การขอให้สั่งเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในสำนักงาน และการขอให้สมาชิกสภาเทศบาลเสนอโครงการพัฒนาในละแวกบ้าน

ในส่วนของพฤติกรรมการใช้สิทธิพิเศษ พบว่าคณะกรรมการชุมชนเข้ามามีบทบาทในด้านการได้รับเงินเดือนหรือลดหย่อนค่าบริการบางเรื่อง ที่จะต้องจ่ายให้กับเทศบาลตามกฎหมาย เช่น ค่าธรรมเนียมและภาษีต่าง ๆ ตลอดจนนำวัสดุอุปกรณ์ของเทศบาลไปใช้จัดงานส่วนตัว เป็นต้น

ดังนั้น การที่คณะกรรมการชุมชนโดยส่วนใหญ่ มีส่วนเข้าไปสนับสนุนเกี่ยวข้องกับนักการเมืองท้องถิ่นมากกว่าประชาชน ก็เพื่อหวังที่จะใช้อภิสิทธิ์และสิทธิพิเศษของตน จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า คณะกรรมการชุมชนได้ตกเป็นกลไกทางการเมือง ของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งใช้ผลประโยชน์ต่างตอบแทนให้กับคณะกรรมการชุมชน เพื่อหวังผลในการหาคะแนนเสียงเลือกตั้ง ฉะนั้นเพื่อให้การพัฒนาพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองในบางเรื่อง จึงควรที่จะดำเนินการดังนี้

หน่วยงานในระดับจังหวัดควรควบคุมดูแลการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมาย ทั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้งและหลังการเลือกตั้งเพื่อป้องกันมิให้นักการเมืองใช้อภิสิทธิ์และสิทธิพิเศษ โดยผ่านกลไกของหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเพื่อแสวงหาคะแนนเสียงให้กับพรรคพวกตน

กล่าวโดยสรุป จากแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นว่าบทบาทสตรีของไทยจากอดีตที่มีแต่บุรุษเพศเป็นผู้ที่มีบทบาททั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่มีมานาน สำหรับหนทางของการเข้าร่วมทางการเมืองของสตรีเพศไม่สามารถแม้แต่จะแสดงความคิดเห็นความอ่านทางการเมือง เมื่อประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ภาวะและการเปลี่ยนแปลงของการบริหารบ้านเมือง ที่ปัจจุบันกำลังส่งผลกระทบต่อบทบาทสตรีที่ด้อยกล้าที่จะเรียนรู้ ก้าวให้ทันกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การเข้าสู่สังคม ที่ระบอบประชาธิปไตยได้เปิดโอกาสให้ได้รับการเรียนรู้การเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นรากฐานของการเมืองระดับชาติที่ต้องอาศัยทุกคนทุกฝ่ายโดยผ่านตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าสตรีของไทยมีบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้มุ่งหวังว่าผลการศึกษาวิจัยจะเป็นข้อมูลที่สำคัญของเทศบาลตำบลระโนด ในการให้ความสำคัญกับบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีแนวโน้มมากขึ้นและจะเป็นพลังแห่งการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเทศบาลตำบลระโนด ให้มีศักยภาพของการพัฒนาให้ก้าวทันและก้าวไกล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาถึงบทบาทสตรีที่มีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาเทศบาลตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มประชากร คือ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน ได้แก่

1.1.1 กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน (อสม.) จำนวน 5 คน

1.1.2 กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน

1.1.3 กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 5 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยแต่ละกลุ่ม วิจัยคำนึงถึงบุคคลในกลุ่มที่มีบทบาทของแต่ละกลุ่ม ความเหมาะสม ความสนใจในการสัมภาษณ์ คุณวุฒิ และประสบการณ์ที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของท้องถิ่นจำนวน 15 คน ประกอบด้วย

1.2.1 กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน (อสม.) จำนวน 5 คน

1.2.2 กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน

1.2.3 กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในครั้งนี้ประกอบด้วย แบบบันทึกหัวข้อสัมภาษณ์ แบบบันทึกภาคสนามของผู้วิจัย และอุปกรณ์ภาคสนาม

2.1 แบบบันทึกหัวข้อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง (Non Structured Interview) โดยการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า ใช้แนวคำถามปลายเปิด เพื่อนำไปสัมภาษณ์ ซักถามพูดคุยตัวต่อตัวระหว่างผู้วิจัย หรือผู้ช่วยผู้วิจัย กับผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ครบประเด็นที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นหัวข้อคำถามตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้

2.2 ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

โดยเข้าไปสังเกตการณ์ในพื้นที่ที่ทำการวิจัย และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อนำมากำหนดแนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แนวทางการสัมภาษณ์ และจัดทำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับการวิจัยที่เกื้อหนุนต่อการแสดงถึงบทบาทสตรีที่มีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาเทศบาลตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

2.3 แบบบันทึกภาคสนาม

ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลที่สังเกตได้จากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของเขตเทศบาลตำบลระโนด และจากการได้ทำงานร่วมกับกลุ่มผู้ถูกวิจัยเหล่านี้ในกิจกรรมของเทศบาลตำบลระโนด โดยอาศัยข้อมูล ประกอบกับใช้หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวารสารที่ตีพิมพ์แล้ว มาใช้วิเคราะห์ และศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะเรื่องอย่างละเอียดลึกซึ้ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล หลังจากที่ได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วเพื่อใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขอความร่วมมือจากสาขาวิชารัฐศาสตร์

ขอความร่วมมือจากสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในการตรวจสอบหัวข้อแบบการสัมภาษณ์

3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูล

นัดหมายวันและเวลาการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กล่าวคือการใช้แบบสัมภาษณ์ที่กำหนดหัวข้อหรือคำถามไว้ล่วงหน้า และบันทึกถ้อยคำของผู้สัมภาษณ์ลงในแบบสอบถามและใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง คือการตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า และใช้การบันทึกเสียงประกอบเพื่อความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังรวบรวมข้อมูล โดยการค้นคว้าหนังสือ ตำรา งานวิจัย และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดทำข้อมูล

4.1.1 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยหลังจากเก็บข้อมูลได้แต่ละครั้ง จะนำมาถอดเทป บันทึกอย่างละเอียด เรียบเรียง และเชื่อมโยงข้อมูลจากการสังเกตเข้าด้วยกัน

4.1.2 เมื่อผู้วิจัยเก็บข้อมูลเสร็จแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูล โดยมีกรจำแนกข้อมูลเป็นหัวข้อ เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ต่อ จนเก็บข้อมูลได้ครบ โดยนำข้อมูลที่เสร็จแล้วมาเรียบเรียงเพื่อรวบรวมข้อความ ทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้ แยกประเด็นสาระต่าง ๆ ออกเป็นหมวดหมู่บันทึกส่วนที่ซ้ำกัน และส่วนที่แปลกแยกย่อยออกจากกันให้เห็นชัด ทุกครั้งที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจในบทบาทสตรีที่มีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาเทศบาลตำบลละโนด อำเภอละโนด จังหวัดสงขลา ในกรณีที่ต้องการศึกษา หรือตามวัตถุประสงค์การวิจัย ในรูปแบบพรรณนาความ (Descriptive analysis) เพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น โดยใช้ข้อมูลจากความคิดเห็น และข้อมูลที่ได้จากผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นหลัก

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถาม จำนวน 15 ชุด ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง และเทปบันทึกเสียงของผู้รับการวิจัย เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ โดยการใช้หลักการพรรณนา และการนำความคิดของผู้รับการวิจัย มาแยกแยะออกเป็นประเด็นตามที่ได้ตั้ง จำนวน 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ปัญหาอุปสรรคของสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ตอนที่ 1 บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นแยกตามบทบาทที่กำหนดไว้ดังนี้

1. การลงสมัครรับเลือกตั้ง
2. การรณรงค์หาเสียง
3. การเป็นหัวคะแนน
4. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
5. การร่วมกิจกรรมของชุมชน

1.1 บทบาทสตรีในเขตเทศบาลตำบลระโนด

การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลระโนด เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2554 มีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี ในตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลระโนด และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด โดยมีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมด โดยแยกเป็น ตำแหน่ง นายกเทศมนตรี จำนวน 2 คน สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 24 คน ซึ่งทั้งหมดของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง แยกเป็นผู้ชายจำนวน 25 คน ผู้หญิงจำนวน 1 คน

ซึ่งการลงสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล นั้น ผลปรากฏว่า ระหว่างวันที่ 28 มีนาคม 2554 ถึงวันที่ 1 เมษายน 2554 มีผู้มาสมัครรับเลือกตั้ง ดังนี้

1.1.1 ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลระโนด ประกอบด้วย

1. นายเกียรติศักดิ์ ต้นชนกุล หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร 1
2. นายคมสัน สุขจันทร์ หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร 2

ผลปรากฏว่า เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2554 ผู้ที่ชนะการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลระโนด คือ นายเกียรติศักดิ์ ต้นชนกุล

1.1.2 ตำแหน่ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด ทั้ง 2 เขตเลือกตั้ง

เขตเลือกตั้งที่ 1 สมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด ประกอบด้วย

1. นายอุทิศ	จันทร์	ผู้สมัครหมายเลข 1 ทีมพัฒนาระโนด
2. นายโอฬาร	วีระโส	ผู้สมัครหมายเลข 2 ทีมพัฒนาระโนด
3. นายอัฐตพงศ์	คำรงค์ศิลป์	ผู้สมัครหมายเลข 3 ทีมพัฒนาระโนด
4. ร.ต.ท.น้อม	เกตุเหมือน	ผู้สมัครหมายเลข 4 ทีมพัฒนาระโนด
5. นายสุพจน์	นวลทอง	ผู้สมัครหมายเลข 5 ทีมพัฒนาระโนด
6. นายฉัตรคุณ	จันทร์พงศ์	ผู้สมัครหมายเลข 6 ทีมพัฒนาระโนด
7. นายวิชัย	ตุลาชน	ผู้สมัครหมายเลข 7 ทีมพลังบริสุทธิ์
8. นายสว่าง	ทองแก้ว	ผู้สมัครหมายเลข 8 ทีมพลังบริสุทธิ์
9. นายอัมพร	อินทวงศ์	ผู้สมัครหมายเลข 9 ทีมพลังบริสุทธิ์
10. นายทงนงค์	สมพงศ์	ผู้สมัครหมายเลข 10 ทีมพลังบริสุทธิ์
11. นายฉลองพล	สุวรรณมุณี	ผู้สมัครหมายเลข 11 ทีมพลังบริสุทธิ์
12. นายธีรารัง	อุณโณ	ผู้สมัครหมายเลข 12 ทีมพลังบริสุทธิ์

เขตเลือกตั้งที่ 2 สมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด ประกอบด้วย

1. นายกรีน	ช่วยชื่อ	ผู้สมัครหมายเลข 1 ทีมพัฒนาระโนด
2. นายเกษม	ทองด้วง	ผู้สมัครหมายเลข 2 ทีมพัฒนาระโนด
3. นายสหัส	ช่วยนคร	ผู้สมัครหมายเลข 3 ทีมพัฒนาระโนด
4. นายสุธรรม	กุลเจริญ	ผู้สมัครหมายเลข 4 ทีมพัฒนาระโนด
5. นายพิพัฒน์	ธรรมเดโช	ผู้สมัครหมายเลข 5 ทีมพัฒนาระโนด
6. นายบุญแก้ว	เทพนิม	ผู้สมัครหมายเลข 6 ทีมพัฒนาระโนด
7. นายอเนก	สุขโข	ผู้สมัครหมายเลข 7 ทีมพลังบริสุทธิ์

8. นางแดง	ศรีใหม่	ผู้สมัครหมายเลข 8	ทีมพลังบริสุทธิ์
9. นายณรงค์	พงศ์อนันต์	ผู้สมัครหมายเลข 9	ทีมพลังบริสุทธิ์
10. นายพรเทพ	อ่อนคง	ผู้สมัครหมายเลข 10	ทีมพลังบริสุทธิ์
11. นายสมชาย	ดุกลิ้ม	ผู้สมัครหมายเลข 11	ทีมพลังบริสุทธิ์
12. นายคำเนิง	ฉันทอาวี	ผู้สมัครหมายเลข 12	ทีมพลังบริสุทธิ์

ผู้ที่ชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลละโนด เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2554 แต่ทั้งนี้ผลการชนะคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลละโนดไม่มีสุภาพสตรีหนึ่งเดียวที่ลงสมัครรับเลือกตั้งผ่านการรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลละโนดของเขตเลือกตั้งที่ 2 และผลปรากฏว่าผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ทั้ง 2 เขต การเลือกตั้ง มีดังนี้

1.1.3 สมาชิกสภาเทศบาลตำบลละโนด เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย

1. นายอุทิศ	จันทร์	ทีมพัฒนาระโนดได้คะแนน	745
2. นายโอฬาร	วีระโส	ทีมพัฒนาระโนดได้คะแนน	689
3. นายอัฐตพงศ์	ดำรงศิลป์	ทีมพัฒนาระโนดได้คะแนน	673
4. ร.ต.ท.น้อม	เกตุเหมือน	ทีมพัฒนาระโนดได้คะแนน	663
5. นายสุพจน์	นวลทอง	ทีมพัฒนาระโนดได้คะแนน	741
6. นายถิรคุณ	จันทร์พงษ์	ทีมพัฒนาระโนดได้คะแนน	782

1.1.4 สมาชิกสภาเทศบาลตำบลละโนด เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย

1. นายศรีน	ช่วยชื่น	ทีมพัฒนาระโนดได้คะแนน	628
2. นายเกษม	ทองด้วง	ทีมพัฒนาระโนดได้คะแนน	723
3. นายสุธรรม	กุลเจริญ	ทีมพัฒนาระโนด ได้คะแนน	675
4. นายพิพัฒน์	ธรรมเดโช	ทีมพัฒนาระโนดได้คะแนน	665
5. นายบุญแก้ว	เทพฉิม	ทีมพัฒนาระโนดได้คะแนน	729
6. นายณรงค์	พงศ์อนันต์	ทีมพลังบริสุทธิ์ได้คะแนน	555

การลงสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่ง นายเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลละโนดของเทศบาลตำบลละโนด ทั้งสองเขตเลือกตั้งปรากฏว่า มีผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งมีสุภาพบุรุษมีมากกว่าสุภาพสตรีซึ่งสตรีเดียวที่กล้าแสดงตนโดยก้าวเข้ามาเดินบนเส้นทางการเมืองท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้สตรีที่ต้องการลงสมัครรับเลือกตั้งและมีความตั้งใจ ชอบที่จะช่วยเหลืองานสังคม เป็นคนเปิดกว้าง นับได้ว่าเทศบาลตำบลละโนด เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสุภาพสตรีในพื้นที่คนอื่นซึ่งมีความชอบแต่ไม่กล้าเปิดเผยตัวตน ในอนาคตสตรีที่มีความกล้าแสดงออก มีความรู้ความสามารถหรือมีความพร้อม มีความเป็นผู้นำที่มีความสามารถทั้งทางด้านความคิด การทุ่มเททั้ง

ร่างกายและแรงใจเพื่อต้องการให้สังคมท้องถิ่น เปิดกว้างทางการเมืองให้สตรีลงสมัครรับเลือกตั้งได้เพิ่มมากขึ้นจากการหาเสียงในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ของการเลือกตั้งนั้น การเปิดใจประชาชนในพื้นที่ที่ยอมรับสตรีเข้ามาสู่เส้นทางการเมืองได้ทั้งหมดนั้นจะต้องมองจากสภาพของการเมืองท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งการรวมตัวของนักการเมืองรุ่นเก่าที่จะหาพรรคพวกเข้ามาและต้องการคนที่มีความสามารถหรือคนที่มีพื้นฐานของคะแนนเสียงที่มีความเป็นไปได้สูงที่จะชนะการเลือกตั้ง เพราะการรวมกลุ่มของนักการเมืองรุ่นเก่าต้องการรักษาฐานเสียงและคะแนนเสียงเพียงของตนเอง และหวังเพียงแต่การชนะการเลือกตั้งเท่านั้น และสมาชิกสภาท้องถิ่นทุกท่านอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน การลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหา การนำปัญหามาเสนอเพื่อการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ การร่วมกลุ่ม การส่งเสริม การให้ความรู้แก่สตรีและบุคคลทั่วไป และการลงสมัครรับเลือกตั้งมีผู้ที่ให้การสนับสนุนที่มีความพร้อมทั้งทางด้านการเมืองมีมนุษย์สัมพันธ์ และฐานะทางการเงิน ที่จะลงมาเล่นการเมืองท้องถิ่นได้แสดงตัวอย่างแท้จริงและมองการไกลถึงการที่จะพัฒนาท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้มิ้นักบริหารที่เป็นสตรีเข้ามาบริหารงานอย่างเต็มตัวและเป็นผู้นำท้องถิ่นต่อไปโดยการแสดงบทบาทดังนี้

1. การเสนอตัวลงสมัครรับเลือกตั้ง
2. การให้การสนับสนุนจากครอบครัวคนรอบข้าง
3. การแสดงออกถึงวิสัยทัศน์
4. การแสดงออกถึงความรู้ความสามารถที่พร้อมจะตัดสินใจลงเล่นการเมือง

ท้องถิ่น

1. นางแดง ศรีใหม่ อยู่บ้านเลขที่ 91 ถนนมหาไถย หมู่ที่ 6 ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ปัจจุบันทำหน้าที่แม่บ้าน อาศัยอยู่ในชุมชนข้างโรงไฟฟ้า เทศบาลตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา และอดีตเคยลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เขตเลือกตั้งที่ 2 ในนามทีมพลังบริสุทธิ์ เมื่อครั้งที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด ในปี พ.ศ. 2554 ข้าพเจ้าได้ลงสมัครรับเลือกตั้งดังนี้

- โดยส่วนตัวแล้วเป็นคนที่ชอบทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนอยู่ก่อนและชอบช่วยเหลือสังคมทั้งนี้ก็เป็นสมาชิก (อสม.) ซึ่งครอบครัวก็ให้กำลังใจในการทำงานทางด้านสังคมมาโดยตลอดและมีความตั้งใจที่จะลงสมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลด้วย โดยมีสามีและบุตรช่วยส่งเสริมและให้การสนับสนุนและมีจิตสาธารณะกับสังคมอยู่ตลอดจึงเป็นแรงผลักดันที่สำคัญ

- ทั้งนี้ตั้งใจที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เมื่อรับทราบข่าวว่าสมาชิกสภาของเทศบาลตำบลระโนด จะสิ้นสุดสมาชิกภาพและใกล้จะหมดวาระลงเมื่อปี พ.ศ. 2554 ตั้งใจว่ายังไงเสียจะลงสมัครรับเลือกตั้งให้ได้ ข้าพเจ้าได้รับการทาบทาม

จากผู้ลงสมัครตำแหน่ง นายกเทศมนตรี นายคมสัน สุขจันทร์ ว่ายังมีความสนใจและตั้งใจที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนดอีกหรือเปล่า ได้ให้คำตอบว่า ยังคงมีความตั้งใจที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเหมือนเดิมตามที่ได้ลั่นวาจาไว้แล้วว่า เมื่อไรที่ นายคมสัน สุขจันทร์ ลงสมัครตำแหน่ง นายกเทศมนตรี ที่จะขอลงสมัครเป็นสมาชิกของทีมตลอดไม่เปลี่ยนแปลง จะได้คะแนนเสียงกี่คะแนนหรือไม่ ไม่สำคัญ สำคัญคือ เมื่อดันวาจาแล้วว่าจะอยู่กับน้องคมสัน เมื่อนายหัวหน้าคนสั่งลงพื้นที่ก็จะลงอยู่กับคนนี่ตลอดเมื่อเรารวมทีมกันได้แล้วและกำหนดนโยบายในการหาเสียงตั้งชื่อทีมพลังบริสุทธิ์ เราถือกันว่า เราลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้เราลงสมัครด้วยความเต็มใจและมีความเป็นมือสะอาดมากพอเราประชุมปรึกษากันว่าลูกทีมที่มีความสำคัญเคยทำหน้าที่ นายกเทศมนตรี สมาชิก มาก่อนในเทศบาลจะให้อยู่ในลำดับต้นเมื่อเราจับฉลากได้ เพื่อเป็นคนที่ดึงคะแนนเสียงให้กับลูกทีมได้มาก ทีมของเราเมื่อผลการเลือกตั้งวันที่ 1 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554 เขตเลือกตั้งที่ 1 คนที่ได้คะแนนสูง นายวิชัย ตูลาทล ถึงแม้ว่าเขตที่ 1 สมาชิกในทีมจะไม่มีใครฝ่าด่านเข้าไปได้แม้แต่คนเดียว แต่ในเขตเลือกตั้งที่ 2 ทีมเรามี นายณรงค์ พงศ์อนันต์ ที่ผ่านไปได้ด้วยคะแนนเสียง 555 คะแนน ไปทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านแต่เรามีเสียงเดียวก็กล้าแสดงออก และรับผิดชอบต่อสังคมเมื่ออะไรที่ฝ่ายของนายกทำไม่ถูกไม่ต้องเขาก็จะหาข้อมูลบางทีเขาก็ถามนายกตรง เป็นคนที่ตรงไปตรงมาอะไรที่ถูกเขาก็บอกว่าถูกอะไรที่ผิดเขาก็บอกว่าเป็นผิด ในอนาคตที่จะถึงถ้าหากว่ามีการเลือกตั้งอีกครั้งสมัยหน้าก็ยังคงมีความตั้งใจเหมือนเดิม (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 3 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

2. นางสุภารัตน์ เกตุเหมาะ อยู่บ้านเลขที่ 6 ถนนราษฎร์บำรุง ซอย 14 หมู่ที่ 4 ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ประธานกรรมการชุมชนของชุมชนตลาดตกและเป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ข้าพเจ้านำเสนอว่าการลงสมัครรับเลือกตั้ง ตนเองตั้งใจที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งดังนี้

- เดิมเป็นคนในชุมชนตลาดตกรู้จักคนมาก เพราะว่าอาชีพดั้งเดิมเคยค้าขายอยู่ในตลาดสดรู้จักคนมาก ทำงานกับชาวบ้านมาตลอดเหมือนจะทุกครั้ง ใครมีเรื่องเดือดร้อนพอที่จะให้ช่วยเหลือได้ก็จะทำ บ้านไหนที่มีคนแก่ที่ไม่มีลูกหลานดูแล ก็จะเข้าไปถามว่าวันนี้เป็นอย่างไรบ้าง กินข้าวแล้วไหม แม้ว่าปัจจุบันเทศบาลจะตั้งให้เป็นประธานชุมชนตลาดตกทำงานให้กับชาวบ้านก็ยังคงมีความสนใจและตั้งใจว่าเมื่อเราได้ลงมือทำงานร่วมกับชาวบ้านแล้วและเข้าร่วมทำกิจกรรมกับชุมชนมานานมองว่าการพัฒนาพื้นที่ของเทศบาลยังมีข้อบกพร่องทั้งเรื่องของการทำความสะอาด และสิ่งแวดล้อมการร่วมมือร่วมใจของทุกคนของแต่ละชุมชนในอดีตที่ผ่านมาให้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง โอกาสที่ร่วมมือร่วมใจของประชาชนในพื้นที่ก็เป็นแรงผลักดันและทุนเดิมก็อยากเข้ามาพัฒนาเทศบาลอยู่แล้วคนรู้จักมากทุกบ้านไปนั่งพูดคุยได้ไป

ขอคะแนนได้เห็นแล้วว่าเมื่อลงสมัครจะเป็นการวัดใจสมาชิกในชุมชนที่เคยพูดว่าเมื่อไรที่ลงสมัคร จะให้การสนับสนุนเต็มที่และคะแนนให้เราได้คะแนนเท่ากันหรือมากน้อยก็คะแนนก็แล้วแต่คน จะลงให้คืออยากให้คนเขาคิดเองได้ (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 3 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559)

1.1.5 การรณรงค์หาเสียง สตรีได้เข้ามามีบทบาทเริ่มแรกของการเป็นผู้นำ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นตัวหลักในการที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในการเป็นผู้นำให้กับประชาชนในพื้นที่ในการชักจูงใจ ทั้งการพูดคุย การให้คำปรึกษา การแจกใบปลิว สิ่งที่สำคัญคือการใกล้ชิดกับนักการเมืองและการเป็นหัวเรื่อใหญ่ที่จะชี้ชะตาว่า คะแนนเสียงที่ได้มานั้นไม่สูญเปล่า คู่แข่งกับการลงทุนและการไว้ใจตลอดจนการแลกเปลี่ยนซึ่งผลประโยชน์ซึ่งกันและกันในอนาคต

1. การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร
2. การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมตัดสินใจว่าใครจะมาเป็นผู้ปกครองของท้องถิ่นของตน
3. เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในการกำหนดแนวโน้มของนโยบายที่จะมีผลต่อทั้งชีวิตส่วนตัวและส่วนร่วมของท้องถิ่น

1. นางระบาย พร้อมเพรียง อยู่บ้านเลขที่ 13 ถนนเทศบาล 12 หมู่ที่ 6 ตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อยู่ในเขตชุมชนข้างโรงไฟฟ้า เทศบาลตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา และเป็นผู้สนับสนุนสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนดในการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ.2554 เป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่นับถือกันมากมาและช่วยเหลือกันมาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ และเป็นเครือญาติ คือ นายเกียรติศักดิ์ ต้นธนกุล ซึ่งลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลระโนดหมายเลข 1 และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด ทีมพัฒนาระโนด ผู้สมัครตั้งแต่หมายเลข 1 ถึงหมายเลข 6 ของเขตเลือกตั้งที่ 2 โดยตนเองได้เข้าไปมีบทบาทในการรณรงค์หาเสียงคือ

1) เมื่อได้รับทราบว่าจะสมัครสภาเทศบาลตำบลระโนดจะหมดวาระลงอีกไม่นานจะมีการเลือกตั้งครั้งใหม่รอเวลาว่าเมื่อไรที่เขาหาคนได้ครบทีมได้หมายเลขตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้วทั้งตำแหน่งนายกและสมาชิกสภา ก็จะดูว่ามีใครมั่ง ชื่อ นามสกุลอะไร หมายเลขเท่าใดหน้าตาทุกคนจะรู้จักกันอยู่แล้วไม่ค่อยมีปัญหา

2) เราเริ่มที่จะเดินหาเสียงด้วยตนเองเราก็ขอจากญาติพี่น้องใกล้ชิดกันก่อนคนกันเองบ้าง เพื่อนฝูง และคู่แข่งนั้นก็ก็เป็นคนที่มีความรู้จักเยอะกว้างขวางและมีคะแนนเสียงที่ดีด้วยและก็มีญาติพี่น้องมีผู้สนับสนุนที่เป็นคนเก่าแก่เป็นผู้ใหญ่บ้านเดิมคะแนนเสียงน่าจะมากกว่าและลูกหลานเขาจะให้ความเคารพและเกรงใจด้วยเขาเห็นแล้วว่าทีมที่เราเดินหาเสียงให้จะมีคะแนน

ที่เป็นคนเก่าคนแก่จะมีไม่มาก แต่โดยส่วนตัวแล้วถึงแม้ว่าตัวเองเป็นคนที่มียุมากแล้วแต่รู้จักคนเยอะไปนั่งพูดคุยกับเจ้าของบ้านและคนในบ้านแต่ละบ้านรู้จักกันหมดขอเสียงให้นายกเกียรติศักดิ์ ต้นธนกุล กับลูกทีมเป็นไปได้อีก 3. เดินทางเสียงจะไปบ้านคนใกล้กันก่อนคุยแบบทั่วๆ ไปนำแผ่นพับและใบปลิวที่บอกหมายเลขทั้งนายกกับสมาชิก ติดตัวไปด้วยเพื่อแนะนำตัวของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งคุยกันก่อนกับชาวบ้านว่า ทีมนี้แหละที่สนับสนุน และไม่ให้ตัวเองจำหมายเลขและตัวผู้สมัครผิดพลาด ถึงแม้ว่าคนที่ลงคะแนนจะรู้จักหมายเลขแล้วก็ตามแต่เพื่อความมั่นใจว่าจะจำไม่ผิดคน

4) เวลาที่นายกหาเสียงกับสมาชิก เขาใช้รถแห่ที่มีแผ่นป้าย ที่แห่รอบ ๆ เทศบาลติดชื่อกับหมายเลขเพื่อประกาศให้ชาวบ้านได้รู้ล่วงหน้าว่าตอนนี้ เขามาหาเสียงของนายกกับสมาชิกสภาเทศบาล ในทีมพัฒนาระโนด เปิดปราศรัยหาเสียงในแต่ละชุมชนจะไปฟังและชักชวนคนไปฟังเพื่อให้ประชาชนที่ไปลงคะแนนเสียงได้ฟังเสียงและเห็นหน้าว่าอย่างน้อยก็มีคนมาฟังการปราศรัยหาเสียงของ นายกกับสมาชิก ว่าทีมมีความคิดและนโยบายอะไรบ้าง เพื่อให้คนตัดสินใจลงคะแนนเสียง และบางทีไปฟังฝ่ายตรงข้ามหาเสียงเขาพูดปราศรัยมีสาระอะไรที่ดี ๆ บ้าง เพื่อจะได้แนะนำว่าเขาพูดหาเสียงเป็นแบบไหน เพื่อนำมาบอกกล่าวให้กับนายกและสมาชิกในทีมพัฒนาระโนดฟังปรับปรุงให้ดีขึ้น

5) ก่อนที่จะถึงวันเลือกตั้งสำคัญมากถ้าเราไม่เดินหน้าไปหาเสียงให้มาก ไม่คิดที่จะเดินทางเสียงจะมัวแต่คิดว่าเราจะชนะแน่ ๆ นั้นไม่แน่นอนอนเสมอไปคะแนนเสียงของฝ่ายตรงข้ามประมาทไม่ได้นะถ้าเราเฉียบ ๆ เคียง ๆ ไม่ลองหยังเสียงแบบที่เล่นที่จริงว่าคะแนนฝ่ายเราได้ที่เสียงบ้านนี้ให้เรามั้งเราจะได้ที่เสียง หรือฝ่ายตรงข้ามให้คะแนนเขามั้งจะเป็นการเสียเปรียบได้ ถึงแม้ว่าเราจะหาเสียงไว้ก่อนและมีคะแนนนำก็ตามแต่เวลาที่เขาเดินมาขอคะแนนเสียงการพูดคุยแบบกันเอง การอ่อนน้อมถ่อมตน การยกมือไหว้ ทำให้คนเราเกิดการเห็นอกเห็นใจกันได้ง่าย บางทีคนของเราที่สำคัญมากเขาจะรักจะหวงก็อยู่ที่การวางตัวและเป็นจุดอ่อนของฝ่ายเราได้ ถ้าการเห็นใจคนจะมีมากกว่ากันเมื่ออีกฝ่ายมีท่าทีว่าคะแนนจะได้น้อย พอหัวคะแนนมาพูดคุยก็ผลทำให้คะแนนของเราได้คะแนนมากหรือน้อยตามกันไปได้อย่างลึบว่าคนเราความเห็นใจก็สำคัญกัน (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 2 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559)

2. นางแดง ศรีไหม อยู่บ้านเลขที่ 91 ถนนมหาชาติ ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ปัจจุบันทำหน้าที่แม่บ้าน อาศัยอยู่ในชุมชนข้างโรงไฟฟ้า เทศบาลตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา และอดีตเคยลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เขตเลือกตั้งที่ 2 ในนามทีมพลังบริสุทธิ์ โดยมีบทบาทในการณรงค์หาเสียง คือ

1) เมื่อหัวหน้าทีมและสมาชิกได้หมายเลขมาแล้ว ร่วมกันวางแผน ว่าเราจะทำไบโอบลิว ไบแนะนำตัว แผ่นพับ ที่มีหมายเลข และภาพถ่ายของแต่ละคนมาพร้อมก็เริ่มที่จะรณรงค์หาเสียง โดยการเริ่มประชุมวางแผนกันว่า เราจะเดินกันแบบไหน มีนโยบายที่จะทำอะไรบ้างที่จะพูดหาเสียงกำหนดเลยเพราะเรามีเวลาน้อย 30 วัน จะลงมือเดินหาเสียงตั้งแต่แบบหาเสียงด้วยตนเองและแนะนำตัวพร้อมกับหมายเลขให้กับผู้ที่เราไปหาเสียงร่วมกับผู้ลงสมัคร และผู้สนับสนุนคนอื่น ๆ กำหนดเป็นแผนว่าวันจันทร์ถึงวันเสาร์เราจะเริ่มเดินชุมชนไหน ตั้งแต่บ้านใครถึงบ้านใคร มีแผ่นพับ ไบโอบลิว ป้ายรณรงค์หาเสียงและแผ่นป้ายหมายเลขผู้สมัครไปด้วยไว้ให้ชาวบ้านดูหน้าตาและหมายเลข บางคนเขามีอายุมากแล้วแต่เขายังมองเห็นและการจำหมายเลขของผู้สมัครแต่ละคนด้วย เพราะว่าเขตหนึ่ง ๆ จะมีสมาชิกได้เขตละ 6 คน ที่ลงสมัครทั้งสองทีม ก็มีคนรวมแล้วก็เขตละ 12 คน คนบางที่ตั้งใจไปเลือกตั้ง แต่พอกากบาทผิดช่องจะทำให้คะแนนเสียไปหรือไปตกอยู่กับหมายเลขของกลุ่มแข่งขันได้

2) เดินหาเสียงจะไปกันหมดทุกคนไม่ได้แบ่งแยกการเดินทางว่าเขตหนึ่ง มีสมาชิกลงกี่คน รับผิดชอบกันเอง เราถือว่าจะใช้แบบเดินเท้าด้วยตัวเองปรากฏตัวให้ชาวบ้านเห็นไปบ้านใครก็จะเกาะประตูบ้านก่อนให้ทราบว่ามีคนมาหา แม้แต่ว่าพบคนนั่งพักผ่อนได้ริมไม้ หรือคนเดินถนน เราทุกคนก็จะเข้าไปพูดคุย เขตเลือกตั้ง 1, 2 เราเดินกันตลอด ทั้งนายหัวและลูกทีมเราเดินทุกบ้านเพื่อให้ชาวบ้านเห็นว่าทีมพลังบริสุทธิ์เราจริงใจ เรามีสมาชิกกี่คน หน้าตาคนนี้ชื่อ นามสกุลบางคนชาวบ้านรู้จักกันมาแต่เดิมรุ่นพ่อรุ่นแม่ มาจนถึงรุ่นลูกหลานอีก พอมาถึงบ้านก็จะยกมือไว้ก่อนเพื่อให้เกียรติเจ้าของบ้านและบางคนเรารู้จักก็ทักทายกัน โดยให้หัวหน้าทีม นายคมสัน สุขจันทร์ ผู้ลงสมัครตำแหน่งนายกแนะนำตัวก่อน แล้วค่อยเป็นสมาชิกทั้งหมดที่ไป คือ บางที่ชาวบ้านอยากจะให้คนที่ลงสมัครมานั่งพูดคุยจับเขาคูแบบเป็นกันเองมากกว่า

3) ก่อนที่เปิดการปราศรัย จะมีการประชุมปรึกษาหารือกันก่อนว่า วันที่เราปราศรัยนั้น เราจะพูดเรื่องอะไรบ้าง ทั้งนโยบาย และการแนะนำสมาชิก การเปิดปราศรัยในชุมชน เราจะกำหนดไว้และแจ้งให้กับทางเทศบาลทราบเป็นหนังสือ ว่าทีมพลังบริสุทธิ์จะปราศรัยวันที่เท่าไร กำหนดไว้ให้ชัดเจน เขตเลือกตั้งที่ 2 ที่ชุมชนโรงไฟฟ้าสามแยกในชุมชน ชุมชนหัวเค็ดที่สนามเด็กเล่น เขตเลือกตั้งที่ 1 ชุมชนราษฎร์บำรุงบริเวณสระอ้ายเล กับ ชุมชนตลาดคกร้านซ่อมรถ โดยการใช้รถแห่แบบว่ารถสามล้อเครื่องติดเครื่องเสียงลำโพงให้ชาวบ้านรู้ก่อน จะให้หัวหน้าทีมและสมาชิกได้พูดปราศรัยหาเสียงว่ามีหัวข้ออะไรที่จะนำมาพูดคุยให้ประชาชนได้ฟัง ทั้งนโยบายที่เรากำหนดมาเมื่อได้เข้าไปแล้วเราจะทำอะไรเพื่อพัฒนาเทศบาลระโนด และการแนะนำสมาชิกในทีม พูดคุยเมื่อได้พบปะกับประชาชนในที่สาธารณะ ถึงแม้ว่าจะรู้จักกันโดยพื้นฐานอยู่แล้วก็ตามแต่ว่าการเลือกตั้งต้องมีการแข่งขันกันเพื่อให้ชนะคู่แข่ง

4) การหยั่งเสียงของคู่แข่งชั้น เพราะถ้าเราไปหาเสียงด้วยความเป็นกันเอง การพูดคุยเมื่อถึงวันที่เลือกตั้งลงเสียง ๆ เสียง ๆ ถามคนที่เราไปพูดคุยด้วยว่าจะแนเสียงของแต่ละฝ่ายเป็นอย่างไรบ้าง ถ้าฝ่ายเรามีคะแนนเสียงน้อยอยู่แล้ว ซึ่งสมาชิกบางท่านเป็นคนใหม่ไม่เคยสมัครมาก่อน เหมือนกับที่ เป็นผู้หญิงคนเดียวเป็นคนใหม่ด้วยไม่เคยลงสมัครคะแนนที่จะได้มากหรือน้อย หรือเป็นฝ่ายที่น่าอยู่ก็ไม่ว่าใครที่จะประมาทหรือชะล่าใจว่าถ้าคะแนนนำแล้วเราจะนิ่งนอนใจก็ไม่ได้ แต่ถ้าว่าวันเลือกตั้งตัวที่จะวัดว่าเราได้คะแนนหรือไม่อยู่ที่คนที่ไปลงคะแนนเสียงจะเป็นคนตัดสินใจว่าเราจะผ่านหรือไม่ขึ้นอยู่กับที่การกากบาทของเขาเองอยู่ในคูหาเราเข้าไปด้วยไม่ได้ เราไม่รู้ว่าจะกากบาทให้ใครจะรู้ผลก็เวลาที่เขาปิดหีบและนับคะแนนนั้น ถึงได้รู้ว่าคะแนนเสียงของแต่ละคน (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 1 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559)

1.1.6 การเป็นหัวคะแนน หัวคะแนนที่เป็นสตรีที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่เคารพและเป็นผู้ที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความเกรงใจ หรือแม้แต่สตรีที่แสดงออกถึงการเป็นหัวคะแนนและมีความกล้าหาญที่จะขอคะแนนเสียงจากประชาชนเพื่อให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น ไม่ได้เกินจากความสามารถของหัวคะแนนเสียง ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งทุกคนย่อมที่จะมุ่งหวังให้เป็นผู้ที่ได้รับชัยชนะการเลือกตั้ง เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถ แต่ก่อนที่จะได้มาซึ่งคะแนนเสียงแต่ละคะแนนนั้น จะต้องสรรหาผู้ที่จะมาเป็นหัวคะแนนเสียงเพื่อทำหน้าที่ในการชักจูงใจ แนะนำ พูดคุย เพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงในการกำชัยชนะคู่แข่งชั้น หัวคะแนนเสียงจะต้องเป็นคนที่มีความสามารถและสังเกตเห็นผลของการเลือกตั้งไว้ล่วงหน้าแล้วว่าจะต้องชนะเท่านั้น

1. การแจกใบปลิวเพื่อแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง
2. การพูดเชิญชวนในงานกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนหรือพื้นที่สาธารณะ
3. การเดินพบปะประชาชนในพื้นที่เพื่อการเข้าถึงและเข้าใจในพื้นที่
4. การทำงานเป็นที่มงานของเครือข่าย
5. การวางแผนการดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อตั้งเป้าหมายว่าจะได้รับคะแนนเสียงที่ชนะการเลือกตั้ง

1. นางสุภารัตน์ เกตุเหมาะ อยู่บ้านเลขที่ 6 ถนนราษฎร์บำรุง ซอย 14 ตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ประธานกรรมการชุมชน ของชุมชนตลาดคอกและเป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เทศบาลตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลาเป็นหัวคะแนนของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งของทีมพัฒนาระโนด และเป็นที่ยอมรับของชุมชน โดยที่ตนเองเป็นหัวคะแนนเสียงของผู้สมัครในตำแหน่ง นายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด ทีมพัฒนาระโนด และได้ทำหน้าที่หัวคะแนนเสียงดังนี้

1) ก่อนที่จะเลือกตั้ง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการทีมซึ่งเป็นคนที่เรารู้จักและนับถือจะเรียกเราไปพูดคุยแบบกันเองก่อน แจ้งให้ทราบว่า ที่เรียกมาพูดคุย เรารู้จักกันมาก่อนและให้เป็นหัวคะแนนจะเป็นให้ได้หรือไม่ และมีคนลงสมัคร ในตำแหน่ง นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาไว้แล้ว โดยตั้งชื่อ ทีมพัฒนาระโนด นำโดย นายเกียรติศักดิ์ ต้นธนกุล และมีสมาชิกอีกหลายคนที่เรารู้จัก

2) เมื่อเราตอบตกลงเราเป็นหัวคะแนนให้เขาได้เราพอใจและเต็มใจที่จะช่วยเป็นหัวคะแนนให้เขาได้หรือไม่ พอเราตอบตกลงและมีคนที่เราชอบลงสมัครด้วย คนที่ลงสมัครทั้งนายกและสมาชิกมีคนที่เราเห็นว่าสามารถชนะคู่แข่งได้ ผู้จัดการทีมจะบอกว่านี้ของนายกหมายเลข 1 สมาชิกมีกี่คนมีหมายเลขไหนบ้างซึ่งเป็นลำดับที่จำได้ง่ายคือ 1 ถึง 6 รูปำรงหน้าตาคนเดิมมีกี่คน คนใหม่มีกี่คน บางคนก็มองว่าคะแนนเสียงอาจจะได้น้อยเขาฟังจะลงสมัครครั้งแรก

3) เมื่อทีมพัฒนาระโนดได้หมายเลขมาแล้ว เราในฐานะที่เป็นหัวคะแนนและเป็นประธานกรรมการชุมชนซึ่งเป็นทุนเดิมรู้ว่าชุมชนเรามีที่บ้านกี่ครัว และเป็นเขตเลือกตั้งที่เรารับผิดชอบแต่ละบ้านมีกี่คนที่ลงคะแนนเสียงได้กี่คน และเริ่มที่จะเดินหาเสียงตามที่ผู้จัดการทีมได้วางแผนไว้พร้อมกับหัวคะแนนคนอื่น ๆ และสมาชิกที่ลงสมัคร ของเขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกที่เราดูแลว่ามีคะแนนเสียงนำแน่นอน เพราะว่าอธยาศัยของแต่ละคนที่ลงสมัครไม่เหมือนกัน เช่น นายธิรคุณ จันทรพงศ์ หรือที่เราเรียกชื่อโดยทั่วไปว่า สท.ปาน เป็นคนที่พูดคุยเก่งเข้ากับทุกคนได้ดี ถึงแม้ว่าเขาจะเป็นคนที่ไม่ค่อยมีฐานะ แต่เป็นคนที่มีน้ำใจกับทุกคน คนเราจะเห็นใจกันก็ตรงที่มีน้ำใจให้กันมาก่อนและเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่นและทำมาโดยตลอดคนในพื้นที่รู้จักมากก็จะเป็นแรงผลักดันให้ได้คะแนนเสียงค่อนข้างมากคะแนนของ สท.ปาน ที่ลงครั้งที่ แล้วได้คะแนนนำคนอื่นเป็นอันดับหนึ่งคะแนนที่ได้ 782 คะแนน ถ้าเรามีคนที่เป็นแบบ สท.ปาน หลาย ๆ คนในทีมรับประกันได้ว่าไม่มีใครชนะหรือฝ่ายใดเข้ามาได้แน่นอน

4) หัวคะแนนที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละเขต หัวคะแนนจะเป็นคนในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่เพราะทราบดีว่าบ้านไหนมีใครลงคะแนนเสียงได้กี่คน มีเสียงข้างเราได้กี่เสียง ผู้จัดการเลือกตั้งของทีมจะให้พวกเราช่วยกันเดินหาเสียงให้พร้อมกันหมดโดยเขตเลือกตั้งที่ 1 และ 2 ให้หัวคะแนนมาพร้อมกันก่อนเพื่อดูว่าทีมเรามีหัวคะแนนที่รู้จักคนมากมีกี่คนต้องคัดเลือกเอาคนที่แน่นอนจริง ๆ บางคนที่อยู่เขต 2 แต่รู้จักคนเขต 1 หรือมีญาติอยู่เขต 1 กับเขต 2 พอไปเดินหาเสียงจะได้รับการต้อนรับและเป็นกันเองมากกว่าที่จะแยกกันหาเสียงของแต่ละเขตเพราะว่าหัวคะแนนเป็นคนสำคัญคนหนึ่งที่จะได้คะแนนเลือกตั้งได้มากหรือน้อย จะเป็นคนเดิมกับคนหน้าใหม่ ๆ คะแนนเสียงใครจะนำเวลาไปปราศรัยหาเสียงหัวคะแนนจะหาคนไปฟังเวลาที่นายกปราศรัยหาเสียงแต่ทั้งนี้จะต้องไม่นับรวมของการซื้อสิทธิขายเสียงของนักการเมืองด้วยกันเองที่

ต้องการในชัยชนะที่มาจาก การซื้อเสียงด้วยเงินแต่เมื่อเข้าไปแล้วทำประโยชน์อะไรในท้องถิ่นไม่ได้ ตามเป้าหมายของประชาชนในแต่ละชุมชนให้เห็นกันอยู่ (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 3 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559)

2. นางจรรยา อุปถัมภ์ อยู่บ้านเลขที่ 12 ถนนเทศบาล 1 หมู่ที่ 4 ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ปัจจุบันเป็นข้าราชการครูบำนาญ โรงเรียนบ้านระโนด(ชัยเจริญ) และเป็นพี่สาวของอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย นายถาวร เสนเนียม ถึงแม้ว่าตนเองจะเคยหาเสียงในการเลือกตั้งระดับประเทศของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ช่วยเหลือผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งตำแหน่ง นายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด ได้ทำหน้าที่ห้วคะแนนดังนี้

1) ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่มาติดต่อกันให้เป็นที่ห้วคะแนนเสียงไม่ว่าจะเป็น ทีมไหนก็ตามเราชอบการเมืองเป็นทุนเดิม ให้ไปเป็นที่ห้วคะแนนที่ทำหน้าที่ในการหาเสียงให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นคนที่มาติดต่อกันให้เป็นที่ห้วคะแนนจะต้องเลือกผู้ลงสมัครคนนั้นเป็นคนอย่างไร มีอัยาศัยไมตรีกับประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างไรบ้าง มีความพร้อมที่จะลงแข่งขันไม่ เพราะเราในฐานะที่เป็นห้วคะแนนจะต้องมีการวางแผน และเข้าร่วมประชุมกับห้วคะแนนคนอื่น ๆ ในทีมด้วยเพื่อการเตรียมความพร้อมในการหาเสียงให้กับผู้ลงสมัครสมาชิกคนไหนที่คุณแล้วห้วคะแนนเสียงจะมีน้อยก็จะเข้าไปเป็นแรงผลักดันให้ห้วคะแนนได้ดีดึ้นขึ้นมา เพราะว่า คนที่เราไปหาเสียง เขาจะเกรงในเราทำให้ห้วคะแนนเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

2) ห้วคะแนนเสียงที่ดีจะต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้จัดการพรรคการเมือง เพราะว่า การเลือกตั้งจะต้องไปเดินหาเสียงพร้อมกับห้วหน้าทีมและสมาชิก เราจะถูกคุยอย่างไรกับชาวบ้าน และชักชวนคนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเลือกผู้สมัครที่ตัวเองสนับสนุนให้ได้ห้วคะแนนจะเป็นแรงผลักดันได้มาซึ่งผลห้วคะแนนที่สูงยอมที่จะมีมากยิ่งขึ้นและคำพูดที่เราจะพูดให้เขาลงห้วคะแนนเสียงให้ นั้นสำคัญมากต้องอ่อนน้อมถ่อมตน และเรียนรู้ว่าการไปขอห้วคะแนนเสียงกับชาวบ้านเราจะต้องยกมือไว้เป็นอันดับแรก คนจะได้รักและเอ็นดู

3) สำหรับข้าพเจ้าแล้ว เป็นห้วคะแนนที่มีคนรู้จักมากยอมที่จะเป็นผลดีตรงที่เมื่อห้วคะแนนมาพร้อมกันก็จะเดินหาเสียงกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งก็จะเป็นจุดสนใจและการพูดคุยหาเสียงก็จะเป็นลักษณะของญาติมิตร เพื่อนฝูงที่ให้ความเป็นกันเอง และความเกรงอกเกรงใจ และยังมีผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนอีกก็จะเป็นห้วคะแนนเสียงที่น่าคู่ต่อสู้ไปได้ไกลแล้ว (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 30 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559)

1.1.7 การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สตรีที่จะมาเป็นแบบอย่างเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น จะต้องแสดงตนเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการ

เลือกตั้ง และการให้คำแนะนำกับบุคคลอื่นที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งในด้านการเตรียมตัว และนำหลักฐานไปลงคะแนนเสียง การแนะนำหมายเลขประจำตัวผู้สมัครให้ประชาชนไปใช้สิทธิได้ถูกต้อง และเป็นการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาระบบประชาธิปไตยและแสดงออกถึงเจตจำนงของประชาชนในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนในระดับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนและเป็นการกำหนดทิศทางและสัญญาประชาคมสำหรับการบริหารท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1. เป็นการแสดงออกถึงเจตจำนงที่สตรีมีสิทธิเสรีภาพทางการเมืองได้อย่างเต็มที่

2. เป็นการตัดสินใจเลือกใครมาเป็นผู้นำทางการเมือง

3. เป็นการกำหนดทิศทางการบริหารท้องถิ่นในอนาคตทางการเมืองที่วางไว้ที่นักการเมืองเมื่อได้รับการเลือกตั้ง

1. นางนิตยา แก้วขุนรุษ อยู่บ้านเลขที่ 8 ถนนเทศบาล 10 หมู่ที่ 6 ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และเคยทำงานในพื้นที่ของอำเภอรโนดมายาวนาน และทำหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งมาโดยตลอด ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงโดยการโอนไปให้กับกรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการแทนข้าพเจ้าไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ดำเนินการดังนี้

1) เมื่อมีการเลือกตั้งทุกครั้งทั้งการเมืองระดับชาติที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด ทั้งเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เป็นคนในพื้นที่ของอำเภอรโนดรับรู้ปัญหาและสภาพของพื้นที่นี้ดีพอและรับราชการของกรมการปกครองมาก่อนเข้าใจทั้งสภาพของการเลือกตั้งรู้เรื่องการเลือกตั้งดีเพราะว่าทำหน้าที่ในการเลือกตั้งอยู่แล้วไม่น้อยกว่า 30 ปี จะรู้ว่า การเลือกตั้งที่ผ่าน ๆ มา เทศบาลตำบลระโนดที่มีการเลือกตั้งทั้งที่มีการกระทำโดยสุจริตไม่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และการทุจริตแต่หาตัวจับยากในคืนหมาหอนก่อนการเลือกตั้ง เมื่อถึงเวลาที่จะไปลงคะแนนเสียง จะชักชวนคนข้าง ๆ บ้าน ที่รู้จักเดินไปลงคะแนนเสียง เพราะว่าหน่วยเลือกตั้งอยู่ใกล้บ้าน ที่สนามเด็กเล่น ทำภารกิจให้เสร็จต้องรีบไปตั้งแต่เช้า ไปมองคูสถานการณ์และสังเกตการณ์ไปในตัวด้วย พอลงเวลาเสร็จ ก็จะเดินไปถามคนนั้นคนนี้ว่าไปเลือกตั้งแล้วยัง ถ้ายังไม่ไปให้รีบไป เพราะว่าชาวบ้านบางคนเข้าใจว่าถ้าไม่ไปใช้สิทธิก็ไม่มีอะไร แต่เรามองแล้วว่าคนที่ไม่ไปใช้สิทธิเขาไม่รู้หรือแกล้งจะไม่รู้หรือไม่ไปก็ตามเราจะบอกเขาว่าไปใช้สิทธิเขาจะมีโอกาสที่ดีและก็เป็นหน้าที่ของตนเองด้วย ไปใช้สิทธิให้กับคนที่เรารักเราชอบมีอะไรที่พอจะช่วยเหลือกันได้ในอนาคตเราก็ไม่รู้ แต่ก็มีบางคนไปใช้สิทธิใช้สิทธิของตนเอง เพื่อที่ตนเองจะได้รับโอกาสหรือสิ่งที่ดี เป็น

การไปสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ทุกคนต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะต้องออกไปใช้สิทธินั้น เพื่อเลือกผู้ที่จะไปทำหน้าที่แทน 4ปีครั้ง หรือเมื่อมีการยุบสภาให้มีการเลือกตั้งใหม่ ระดับชาติ หรือของระดับท้องถิ่น

2) เราไปเลือกตั้งนายกกับสมาชิกที่มาหาเสียงเมื่อคนที่ลงสมัคร สมาชิกสภาเทศบาลมาขอเสียงจากเราก็รับปากว่าจะให้ทำตามสัญญา เขามาหาเราเพื่อขอคะแนนจากเราก็หวังว่าจะชนะการเลือกตั้งแล้ว วันที่ไปใช้สิทธิซึ่งเป็นสิทธิของตนเองเราต้องรักษาไว้ใครก็เอาของเราไปใช้ไม่ได้คะแนนเสียงแต่ละคนที่ลงไปให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสำคัญมาก ว่าเราจะได้ผู้แทนที่ดีหรือได้คนที่เราถูกใจไปทำหน้าที่แทนเราแม้จะเป็นเพียงเทศบาลตำบลเล็ก ๆ ก็ตามการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นมาได้ก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจของเราและการรับฟังความคิดเห็นของชาวมนำไปพัฒนาต่อไป (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 22 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2559)

2. นางอรุณ ประทุม อยู่บ้านเลขที่ 10 ถนนราษฎร์บำรุง ซอย 14 หมู่ที่ 4 ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา เป็นกรรมการของชุมชน และอาสาสมัครสาธารณสุข เทศบาลตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังนี้

1) ก่อนที่จะไปเลือกตั้ง ทางเทศบาลเขามีจดหมายแจ้งผู้มีสิทธิไปเลือกตั้งบอกวัน เวลา สถานที่ที่ไปเลือกตั้ง และลำดับหมายเลขที่ไปใช้สิทธิ วันที่ไปเลือกตั้งจริงจะไปตั้งแต่เช้าก่อนถึงเวลาเลือกตั้ง เพื่อเวลาไว้เพื่อไปดูลำดับหมายเลขของตัวเองว่าตรงกับที่แจ้งมาหรือไม่ นานกว่าจะเลือกตั้งสักครั้งหนึ่ง และตั้งใจมากเพราะรับปากกันแล้วว่ามิใครมาหาเสียง ทั้งทีมนายกกับสมาชิกมาหาเสียงกับเราแล้ว ไม่ว่าจะป็นทีมของนายกเกียรติศักดิ์ ดันธนกุล กับ ทีมของ นายคมสัน สุขจันทร์ เวลาเขามาขอเสียงเราก็จะให้ความร่วมมือกับทุกทีมทุกคนสมาชิกก็รู้จักกันหมด เพราะเรารู้จักกันหมดเขามาขอเสียงเพื่อหวังว่าเขาจะชนะการเลือกตั้งเราเป็นคนกลาง พอถึงเวลาเราจะเลือกใครก็อยู่ที่ใจของเรา ส่วนมากแล้วพอถึงเวลาที่ไปลงเลือกตั้งจะไปกันทั้งครอบครัวพาแม่กับพี่ไปด้วยทำตัวเป็นวินมอเตอร์ไซด์ บางทีคนไปเลือกตั้งเขาเดินไปถึงก็มาขอช่วยให้ไปทั้งส่งทั้งรับ (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 23 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559)

1.1.8 การร่วมกิจกรรมของชุมชน สตรีเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้นำในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อเป็นที่ประจักษ์พยานให้เยาวชนรุ่นหลังได้ซึมซับการเข้าร่วมและการได้รับคำแนะนำจากผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีประสบการณ์ให้การเรียนรู้ และรักษาไว้ซึ่งประเพณีท้องถิ่น และการร่วมมือร่วมใจในการที่จะสืบทอดเจตนารมณ์ของบรรพชนให้เยาวชน และประชาชนทั่วไปได้เข้าใจและเข้าถึงการร่วมแรงร่วมใจในการสืบทอดประเพณี ตลอดจนการสร้างสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ ซึ่งสิ่งที่เป็นอนุสรณ์สถานให้กับเยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ต่อไปตลอดจนการที่ทุกคนได้ให้ความสำคัญกับการร่วมทำกิจกรรมในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของ

ท้องถิ่นโดยการกำหนดทิศทางการเข้าร่วมประชาคม เพื่อให้การตัดสินใจและการกำหนดทิศทางการเมืองท้องถิ่นต่อไป

1. การติดตามข่าวสารต่าง ๆ ของทางชุมชน
2. การให้ความร่วมมือหรือการปฏิบัติตาม เพื่อขจัดปัญหา หรือ การรณรงค์ เพื่อหยุดยั้งสิ่งที่เกิดขึ้น
3. การแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ หรือการร่วมพัฒนาชุมชน การจัดระเบียบของชุมชน

1. นางลิ้น ช่วยชื่น อยู่บ้านเลขที่ 90 ถนนมหาดไทย หมู่ที่ 6 ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา เป็นกรรมการชุมชนข้างโรงไฟฟ้า อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และทำหน้าที่ภรรยาของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เขตเลือกตั้งที่ 2 นายครั้น ช่วยชื่น หมายเลข 1 ได้คะแนน 682 ปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด ข้าพเจ้าได้ทำหน้าที่ในฐานะของภรรยาของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด โดยเข้าร่วมกิจกรรมกับเทศบาลตำบลระโนด ดังนี้

1) ทุกครั้งที่ไปเข้าร่วมประชุมกิจกรรมทุกกิจกรรม เนื่องจากว่าเป็นกรรมการชุมชนข้างโรงไฟฟ้าของเทศบาล ได้วางแผนว่าในแต่ละปีมีกิจกรรมที่จะอนุรักษ์ และรักษาประเพณีท้องถิ่นที่มีมาแต่โบราณ ทั้ง เทศกาลกึงเจ ลากพระ ลอยกระทง สงกรานต์ หล่อเทียนพรรษา จะเข้าร่วมทุกครั้งทีเทศบาลทำหนังสือเชิญไปให้ร่วมประชุมเป็นกรรมการ เพราะว่าในงานประเพณี เช่น งานประเพณีลากพระได้รับการไว้วางใจให้เป็นกรรมการตัดสิน ที่มีกิจกรรมในตอนกลางวัน และกิจกรรมในตอนกลางคืน ซึ่งกิจกรรมในตอนกลางคืนจะมีการประกวดเทพีลากพระเป็นประจำทุกปี และได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสิน โดยคณะกรรมการทั้งหมดก่อนที่จะมีการประกวดเพื่อเตรียมความพร้อมนำเสนอความคิดเห็นว่าการประกวดเทพีลากพระของเทศบาลเราน่าจะให้เด็กในพื้นที่เข้าร่วมและเด็กนอกพื้นที่ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การประกวดด้วย ถึงแม้ว่าจะเป็นเด็กเรียนอยู่ที่อื่น ๆ ทั้งในตัวเมือง และต่างจังหวัด แต่การประกวดของงานจะมีในช่วงปิดเทอมทำให้เด็กได้รู้จักคิดและกล้าแสดงออกต่อสังคมมีพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เพื่อน ๆ ให้การสนับสนุนด้วยจะทำให้เขากล้าที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เป็นความคิดที่คิดตัวเองไปและจะเป็นคนรุ่นต่อไปในอนาคตที่จะเข้ามารับช่วงและเด็กรุ่นต่อไปจะก้าวเข้ามาทำหน้าที่ทั้งลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นไปได้อย่างดีทั้งตำแหน่ง นายกและสมาชิก เพราะว่าเขาได้มาสัมผัสกับเทศบาลแล้ว สิ่งทีประทับใจ ทำให้เป็นหนทางหนึ่งที่เป็นจุดเริ่มต้นของการให้ความร่วมมือและการผันตัวเองลงสมัครเป็นนักรการเมืองท้องถิ่นในอนาคตได้นายกกับเทศมนตรีหลายคนทีเข้าร่วมประชุมก็เห็นด้วยและเป็นความคิดที่ดีและเป็นการวางรากฐานให้มีการกำหนดว่าให้เยาวชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่

ที่มีความสามารถเข้าร่วมได้คือเป็นการแสดงออกถึงความสามารถ จนนำไปสู่การปฏิบัติที่ทุก ๆ ครั้งจะนำเอาความคิดที่ได้ไปปฏิบัติและวางไว้ให้เป็นมาตรฐานของการรับสมัครเรื่อยมาและจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้างก็อยู่ที่ความเหมาะสม และเป็นการเปิดความสัมพันธ์ทางการเมืองกับนักการเมืองท้องถิ่นที่อยู่นอกพื้นที่ได้ด้วยเพราะว่าจะมีนักการเมืองท้องถิ่นด้วยกันได้เล็งเห็นว่า เทศบาลตำบลระโนดเปิดโอกาสให้กับเยาวชนทุกคนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ก็จะเข้าร่วมจะเห็นได้ว่า เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและสมาชิกท้องถิ่นต่าง ๆ และบุคลากรของประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่อยู่ใกล้เคียงเป็นที่รู้จักกันให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ได้เข้าร่วมทำกิจกรรม ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้กิจกรรมเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป

2) เป็นตัวแทนของชาวบ้าน และกรรมการชุมชนข้างโรงไฟฟ้า ทุกครั้งที่เขามาประชุมประชาคม ชาวบ้านจะมาหาบอกว่าเวลาที่เทศบาลมาทำประชาคมให้เสนอช่วยให้เขาพัฒนาชุมชนข้างโรงไฟฟ้าให้เขาทำให้ออกได้ ตรงไหนที่ชาวบ้านยังเดือนร้อน เช่น ไฟฟ้าดับมานานเสาไฟฟ้าทางไปประปาไม่มีไฟเวลาค่ำมืดดึ้น ๆ พี่บอกแล้วว่าเวลาที่เขามาประชาคมให้ไปบอกนายกค้าเขาจะได้เข้าแผนไว้ ถ้าไม่ไหวก็จะออกไปดูพื้นที่กับ สท. ครั้น บางทีเขาเดือดร้อนจริง ๆ ให้ สท. ครั้นไปบอกกับนายกก่อนว่าไฟดับนะ มีแนวทางหรืออุปกรณ์อะไรพอที่จะช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนก่อนได้พี่ว่าไม่เกินสามวันเดียวเขาก็จะมา พี่แนะนำว่าเวลาเขามาประชุมให้ยกมือถาม เขาบอกว่าไม่กล้าบอกไม่กล้าคุยกลัวว่าบอกไปแล้วไม่รู้เมื่อไรจะได้ต้องคอยนาน ให้พี่ช่วยพูดเพราะว่ากรรมการชุมชนพูดในที่ประชุมทำแผนพัฒนาจะมีน้ำหนักมากกว่า เราอยู่ในพื้นที่ไปกับ สท. ครั้นจะต้องไปหาข้อมูลมาก่อนแล้วไปนั่งคุยกับชาวบ้านว่า เวลาเขามาทำแผนพัฒนาให้อยู่ในแผนเอาไว้ที่สำคัญ ๆ ก่อน ไฟฟ้าดับ ถนนชำรุด ตรงไหนน้ำขังทำไม่ได้ บอกว่าการแก้ไขปัญหาถ้าเกินกำลังของชาวบ้านแล้ว ให้ไปบอกนายกก่อนได้ เพราะว่าถ้าเดือดร้อนจริงเขาจะลงมาดูพร้อมกับช่างของเทศบาลเขาก็ทำให้ได้เลย งานพัฒนาที่ใหญ่ที่เราเสนอให้กับเทศบาลเข้าแผนพัฒนาไว้ต้องรองบประมาณเข้ามาก่อนที่จะทำได้ พอเทศบาลเขาเข้าแผนพัฒนาเขาจะมาทำเมื่อไรชาวบ้านก็จะได้ไม่เดือดร้อน

2. นางอรุณ ปรุฑม อยู่บ้านเลขที่ 10 ถนนราษฎร์บำรุง ซอย 14 หมู่ที่ 4 ตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เป็นกรรมการของชุมชนของชุมชนตลาดตก และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เทศบาลตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังนี้

1) เทศบาลจัดกิจกรรมประชาคมในชุมชนตลาดตกจะมาทำประชาคมที่บ้านประธานกรรมการชุมชนเป็นศูนย์กลาง เพราะว่าจะต้องไปบอกชาวบ้านว่าวันไหนที่เขามา

ประชาชน ให้ไปนั่งฟังกัน จะเดินบอกปากต่อปาก เพราะว่าในชุมชนมีไม่กี่ครัว จะแยกกันเดินกับประชาชน พอไปพูดกับชาวบ้านแล้วเขาบอกว่าเขียนปัญหาให้ก่อนได้ไม่เขากลัวว่าเวลามาประชุมเขาจะติดภารกิจ บางทีก็จะนึกออกและบอกให้นำเสนอแทนกันจะจดไว้แล้วนำไปให้ประชาชนชุมชน ปัญหาส่วนมากจะเป็นเรื่องของยาเสพติด กับน้ำท่วมขังที่ระบายออกไม่ได้ติดกับบ้านชาวบ้าน พอถึงวันที่ประชุมประชาชนชาวบ้านที่มาเขาเสนอปัญหามากกว่าที่คิดอีก ให้เทศบาลกำหนดเข้าแผนไว้ก่อนให้เลือกเอาที่สำคัญ ๆ เราเสนอแผนไว้ปีที่แล้วก่อนแลกปี 2557 เวลาประชุมประชาชนสำคัญตรงที่ว่า พอเราเอาข้อมูลทั้งหมดให้กับเทศบาลไปแล้ว เข้าแผนไว้ นายกเขาจะมาบอกอีกทีว่า ถนนที่เราทำเข้าแผนไว้ทำให้เสร็จแล้วรองบประมาณมาอย่างเดียว พอมาปี 2558 เทศบาลเขาก็ทำถนนให้ทำถนนลูกรังที่ทางเข้าบ้านพื้นที่ที่ได้เสนอไว้ น้ำท่วมขังเดือนร้อนน้ำไปไหนไม่ได้ พอทำเสร็จมีทางระบายน้ำปัญหาเรื่องของสุขภาพอนามัยก็ดีขึ้น ไม่มีเรื่องยุงมาราคาญไม่ต้องให้อสม.มาคอยหาลูกน้ำ รณรงค์กำจัดยุง ถนนคอนกรีตที่อยู่ตรงข้ามสวนบูรพาจารย์ เห็นไหม ทำสำเร็จเขาเดือนร้อนมานานถนนสร้างตั้งแต่สมัยไหนๆ เดินก็ไม่ได้พอทำเสร็จเห็นไม่ใครบ่นที่ผ่านมาชุมชนตลาดตกเสนอไม่มีอะไรที่นายกจะละเลย

2. กิจกรรมที่เทศบาลจัดทำในทุก ๆ ปี ที่เขาเชิญให้ไปประชุมเหมือนจะทุกกิจกรรมที่เทศบาลจัดทำขึ้น เวลาที่ประชุมให้ชุมชนตลาดตกเสนออะไร รับรองได้ว่าทุกงานที่เสนอไม่มีอันไหนที่นายกจะตอบปฏิเสธ เพราะว่าสิ่งที่ชุมชนเสนอให้นายกเขาพิจารณา เช่น เวลาแห่เทียนพรรษา ที่จะถึงทุก ๆ ปีจะเข้าร่วม และเสนอเลยว่า จะให้ชาวบ้านเข้ามาร่วมในลักษณะไหน แบบเดินจากหน้าเทศบาลไปวัด จัดหารถยนต์ เพื่อร่วมแห่เทียนหรือจะให้ชุมชนเลือกกันเองว่าจะให้ตกแต่งเทียนพรรษาแบบคิดกันเอง หรือเป็นแบบที่เหมือนกันหมดทุกชุมชน วัดจะไปวัดไหน แต่ของชุมชนตลาดตกที่จะบอกเลยว่า ทั้ง 7 ชุมชนให้เขาเสนอเอง เพราะว่าแห่เทียนไปวัดแล้วแต่ว่าใครรถจะไปวัดใกล้ไกล ในที่ประชุมส่วนมากนายกจะเอาตามชุมชนทั้ง 7 ที่เสนอ ให้โหวตเสียงในการแห่เทียนว่าจะเดินกันตามลำดับชุมชนหรือเดินกันตามวัดไกลเดินก่อน หรือวัดใกล้เดินก่อน เพื่อรูปขบวนที่สวยงาม และให้ชุมชนเขาเลือกที่จะไปถวายเทียนพรรษา ซึ่งเขามองเห็นว่าทุกวัดสำคัญเหมือนกันแต่วัดที่ลำบากในระโนดก็มีอยู่อีกหลายวัดก็เลยให้ชุมชนเสนอกันเอง เมื่อที่ประชุมเห็นพ้องกันก็นำเสนอนายก โดยนำเสนอว่า ชุมชนตลาดตก จะไปวัดมะขามเต่า ชุมชนราษฎร์บำรุงจะไปวัดราษฎร์บำรุง ชุมชนตลาดกลางจะไปวัดหัวเค็ด ชุมชนหัวเค็ดจะไปวัดบ้านใหม่ ชุมชนคลองไสร้าจะไปวัดหัววัง ชุมชนทอนสำโรงจะไปวัดมหาการ ชุมชนข้างโรงไฟฟ้าจะไปวัดระโนด ชุมชนมะขามเต่าจะไปวัดบ้านใหม่ นายกจะไม่เคยปฏิเสธเพราะว่าเป็นความสมัครใจของชุมชนและอยากให้ทุกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมาก (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 23 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2559)

ตอนที่ 2 ปัญหา อุปสรรคของสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

2.1 ปัญหา

การเมืองท้องถิ่น สิ่งที่เป็นปัญหาและการก้าวเข้ามาสู่เส้นทางทางการเมืองของสตรีนั้น เกิดจากการเรียนรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ผู้นำท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นคนเดิม ๆ ที่เป็นบุรุษที่ต้องการรักษาฐานอำนาจทางการเมืองของตนเองไว้ และเป็นการปูพื้นฐานให้กับบุคคลในครอบครัวได้เข้ามาแทนที่ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป การรู้จักและคุ้นเคยกันของนักการเมืองรุ่นเก่าและการได้รับแรงสนับสนุนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งต่อไป ซึ่งการเลือกตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งมักจะสรรหาคนที่อยู่ฝ่ายตนและจะเป็นฝ่ายสนับสนุนยอมที่จะทำทุกอย่างเพื่อตอบแทนคุณ และจะเป็นตัวปิดกั้นบุคคลรุ่นใหม่ ๆ ที่ต้องการเปิดตัวลงสมัครรับเลือกตั้งและต้องการก้าวพ้นจากนักการเมืองรุ่นเก่าพร้อมที่จะแสดงถึงทัศนคติที่ตนเองต้องการแสดงออกในทางการเมืองที่นอกเหนือจากการเรียนรู้ทางการเมืองในรูปแบบเดิม และต้องการแสวงหาความรู้และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ได้มีการพัฒนาไปพร้อมกับการเรียนรู้ระบบประชาธิปไตยผ่านสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต ที่ในปัจจุบันที่ได้เปิดกว้าง ผู้ที่ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น สำหรับสุภาพสตรีมีน้อยคนที่จะมีความพร้อมและมีการเรียนรู้และพร้อมที่จะยอมรับในปัญหาและการแก้ไขปัญหาก็จะเกิดขึ้นหรือการประสานงานให้กับชุมชนหรือประชาชนโดยทั่วไป สำหรับผู้ที่หวัหะแนนที่จะเป็นผู้ที่จะนำพานักการเมืองให้ชนะการเลือกตั้งหรือพ่ายแพ้การเลือกตั้ง และการแสวงหาแหล่งเงินทุนที่มีอิทธิพลจะใช้เป็นเครื่องมือในการรณรงค์หาเสียงและเป็นแรงผลักดันให้เกิดการซื้อสิทธิขายเสียงที่รุนแรงเพื่อรักษาไว้ซึ่งฐานเสียงและอำนาจในทางการเมืองที่ไม่ต้องการให้ใครได้เข้ามาแทนที่ของนักการเมืองที่เป็นบุรุษ ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นปัญหาๆ ดังนี้

1. เกิดจากการเรียนรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ผู้นำท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นคนเดิม ๆ ที่เป็นสุภาพบุรุษที่ต้องการรักษาฐานอำนาจทางการเมืองของตนเองไว้ และเป็นการวางรากฐานให้กับบุคคลในครอบครัวได้เข้ามาทำหน้าที่ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป และไม่ต้องการเปิดกว้างทางการเมืองให้กับบุคคลใด ๆ ได้เข้ามาแทนที่

2. การรู้จักและคุ้นเคยกันของนักการเมืองรุ่นเก่าและการได้รับแรงสนับสนุนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งต่อไป ซึ่งการเลือกตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งมักจะสรรหาคนที่อยู่ฝ่ายตนและจะเป็นฝ่ายสนับสนุนยอมที่จะทำทุกอย่างเพื่อตอบแทนคุณ

3. การปิดกั้นทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ ๆ ที่ต้องการเปิดตัวลงสมัครรับเลือกตั้งและต้องการก้าวพ้นจากนักการเมืองรุ่นเก่าพร้อมที่จะแสดงถึงทัศนคติที่ตนเองต้องการแสดงออก

ในทางการเมืองที่นอกเหนือจากการเรียนรู้ทางการเมืองในรูปแบบเดิมและต้องการแสวงหาความรู้ และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ที่ได้มีการพัฒนาไปพร้อมกับการเรียนรู้ ระบอบประชาธิปไตยผ่านสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ในปัจจุบัน ที่ได้เปิดกว้าง ให้ผู้ที่มีความสนใจและพร้อมที่จะตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมือง ท้องถิ่น

4. สำหรับสุภาพสตรีมีน้อยคนที่จะมีความพร้อมและมีการเรียนรู้และพร้อมที่จะ ยอมรับในปัญหาและการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นหรือการประสานงานให้กับชุมชนหรือประชาชน โดยทั่วไป

5. สำหรับผู้ที่หวัหะแนนที่จะเป็นผู้ที่จะนำพานักการเมืองให้ชนะการเลือกตั้งหรือ พ่ายแพ้การเลือกตั้ง และการแสวงหาแหล่งเงินทุนที่ผู้มีอิทธิพลจะใช้เป็นเครื่องมือในการณรงค์หา เสียงและเป็นแรงผลักดันให้เกิดการซื้อสิทธิขายเสียงที่รุนแรงเพื่อรักษาไว้ซึ่งฐานเสียงและอำนาจ ในทางการเมืองที่ไม่ต้องการให้ใครได้เข้ามาแทนที่ของนักการเมืองที่เป็นบุรุษ

6. ความพร้อมของนักการเมืองท้องถิ่นทั้งบุรุษและสตรี ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านการเงิน ระดับการศึกษา และความสามารถในด้านการโน้มน้าวประชาชน จิตสำนึกของการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น

7. การทำตัวเป็นผู้มีอิทธิพลทางการเมืองท้องถิ่นของผู้ที่ให้การสนับสนุน นักการเมืองท้องถิ่นจะเป็นตัวการที่ไม่เปิดโอกาสให้กับนักการเมืองรุ่นใหม่ ที่มีวุฒิภาวะทั้งทางการศึกษา ความรู้ความสามารถ ได้เข้ามาสู่เส้นทางทางการเมือง

8. การตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงของประชาชนส่วนใหญ่ของพื้นฐานความ เกรงใจและการเป็นคนที่รู้จักมักคุ้นจะเป็นตัวการที่สำคัญที่ทำให้การเมืองท้องถิ่นกลายเป็น การเมืองภาคธุรกิจมากกว่าการเมืองเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

9. การวางตัวบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจของผู้ที่ วางตัวเป็นผู้มีอิทธิพล

2.2 อุปสรรค

2.2.1 การเมืองท้องถิ่น สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการก้าวเข้ามาของสุภาพสตรีที่จะก้าว เข้ามาเล่นการเมือง และพร้อมที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมือง ดังนี้

1. การได้รับการยอมรับจากนักการเมืองรุ่นเดิมที่เป็นบุรุษ ที่รักษาไว้ซึ่งฐาน อำนาจและหวัหะแนนที่พร้อมจะให้การสนับสนุนและมีแรงผลักดันของประชาชนในพื้นที่

2. การเมืองท้องถิ่นที่ประชาชนยังคงรักษาไว้ซึ่งการใช้เงินในการซื้อสิทธิ ขายเสียงมาเป็นอันดับแรกของการตัดสินใจในการไปลงคะแนนเสียงก่อนที่จะลงคะแนนจริง ในวัน

เลือกตั้งจริง มากกว่าที่จะมองเห็นการเมืองของนักการเมืองที่ลงเล่นการเมืองเพื่อต้องการเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนและเป็นนักการเมืองที่ทำหน้าที่ของนักการเมืองที่แท้จริง

3. นักการเมืองที่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยการใช้เงินซื้อเสียงก็ยังคงทำตัวอยู่เหนือการเมือง กฎหมาย และการวางตนเป็นผู้มีอิทธิพลในทางการเมือง

4. นักการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในการสรรหาผู้ที่ลงสมัครในพรรคเดียวกันและมองเห็นความสามารถที่จะมาเป็นคู่แข่งกันยังคงเป็นประเด็นสำคัญในการตัดสินใจลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

5. การลงสมัครรับเลือกตั้งในทุกครั้งไม่ได้เปิดโอกาสให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ได้แสดงออกซึ่งความต้องการตัวแทนที่มีความรู้และความสามารถ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของนักการเมืองท้องถิ่น และพร้อมที่จะยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

6. การที่มีผู้มีอิทธิพลและนักการเมืองระดับชาติได้ก้าวเข้ามาอยู่เบื้องหลังในท้องถิ่นที่ตั้งตนเป็นผู้จัดการในทุกเรื่องของการเมืองท้องถิ่นและการวางตนไม่เหมาะสมในการก้าวภายในกิจการของท้องถิ่นทั้งที่ไม่ได้มีอำนาจหน้าที่แต่เพราะการเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังที่เป็นทั้งนายทุนและผู้จัดการพร้อมทั้งการเป็นเครือข่าย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีทางการเมืองในระดับ

ท้องถิ่น

3.1 การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมือง โดยการยอมรับในความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

3.2 การปรับเปลี่ยนค่านิยม ความเชื่อ และการยอมรับทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมสถานะ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

3.3 การให้ความรู้และการเข้าสู่การเมืองของผู้หญิงที่ทำงานในระดับชุมชน

3.4 การปรับปรุงกระบวนการทำงานของส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการเข้าร่วมและการตัดสินใจการเข้ามาสู่เส้นทางทางการเมือง

3.5 วุฒิสภาและระดับการศึกษาที่เรียนรู้ทางด้านการเมือง ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจการเข้ามามีส่วนร่วมของสตรี

3.6 ส่งเสริมให้สตรีที่มีความกล้าแสดงออกทางเมืองได้แสดงบทบาทในทุกเวทีของการเมือง เพื่อที่จะได้รับรู้และการแสดงออกถึงความต้องการที่แท้จริง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

1. สรุปการวิจัย

1.1 **วัตถุประสงค์** การศึกษานี้มีเพื่อศึกษาบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นศึกษาปัญหาอุปสรรคของสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

1.2 **วิธีดำเนินการวิจัย** โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ เครื่องมือบันทึกเสียงเพื่อต้องการรับฟังความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่าง และการสังเกตผู้รับการวิจัย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน คือ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน(อสม.) กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 บทบาททางการเมืองของสตรีมีดังนี้

1. การลงสมัครรับเลือกตั้ง การลงสมัครรับเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2554 การเมืองท้องถิ่นของเทศบาลตำบลระโนดในการลงสมัครรับเลือกตั้ง นายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งมีบุรุษมากกว่าสตรีผู้นำที่ตั้งพรรคการเมืองหรือทีม จะต้องแสวงหาตัวหาผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งผู้ที่จะมาเป็นผู้นำฝ่ายบริหารในตำแหน่งนายกเทศมนตรี และทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ ในตำแหน่ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด การลงสมัครรับเลือกตั้งเกิดจากความสมัครใจของบุคคล ทั้ง ความสามารถ ความกล้าแสดงออกในการเสนอตัวเข้ามารับหน้าที่เป็นผู้รับใช้ประชาชนในพื้นที่ เพื่อการรับฟังปัญหาที่มีอยู่ การเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น การแก้ไขปัญหา ความรับผิดชอบร่วมต่อสังคมโดยส่วนรวม และความพร้อมของฐานะคะแนนเสียง ความตั้งใจ มีจิตอาสา การร่วมมือร่วมใจของทุกคนทุกฝ่ายของประชาชนในพื้นที่จะเป็นแรงผลักดันให้การตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นไปได้มาก ความชอบและความพึงพอใจของตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนและฐานะเสียงของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งของแต่ละคนที่

มี ฐานเสี่ยงจากเครือข่าย พวกเขา และประชาชนทั่วไปที่ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่และการทุ่มเทคะแนนเสียงให้

2. *การรณรงค์หาเสียง* สตรีที่มีความเป็นผู้นำที่เป็นตัวหลักของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ทั้งที่เป็นผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ คณะกรรมการชุมชนการให้การสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง สิ่งที่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งมักจะทำให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การทำอะไรให้ตนเองได้คะแนนเสียงให้ได้มากที่สุด และชนะคู่แข่ง การคิดหาวิธีจากหลายวิธีตลอดจนการใช้ยุทธวิธีในการรณรงค์หาเสียง โดยเริ่มจากการระดมความคิดเพื่อวางแผนที่จะให้ชนะคู่แข่งทางการเมืองได้นั้น ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะต้องเตรียมการทั้งหมดเริ่มจากการพบปะพูดคุย การแจกใบปลิว แผ่นป้ายหาเสียงพร้อมหมายเลขของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง การเดินหาเสียงการแนะนำตัวตนของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง การรวมทั้งการเดินเท้าเคาะประตูบ้านทุกหลังคาเรือน การทำตัวให้ติดดินกลมกลืนไปกับความเป็นกันเองกับคนที่เป็นผู้ที่จะลงคะแนนเสียงให้ การทำตัวให้เป็นที่น่าเชื่อถือว่าคุณจะลงคะแนนเสียงที่ได้รับนั้นมาจากใจที่ได้ การใช้บุคคลที่ใกล้ชิดหรือความชอบพอเป็นด้านแรกในการรณรงค์หาเสียง ซึ่งบุคคลที่เข้ามาหาทำหน้าที่รณรงค์หาเสียงให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น มีความชอบพอและความพึงพอใจในตัวบุคคลเป็นประการสำคัญการจดจำลักษณะบุคคลที่ลงสมัครและรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งหมายเลขและทีมที่ลงนั้นกระทำด้วยใจและมีใจรักกันจริงถึงจะยอมสละเวลาที่มีค่ามาทำให้และจะส่งผลต่อคะแนนเสียงที่ได้

3. *การเป็นหัวคะแนน* ผู้ที่เป็นผู้จัดการทำหน้าที่ในการสรรหาหัวคะแนนของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้ที่กำหนดว่าใครจะทำหน้าที่ในการนำพาให้หัวหน้าทีมและสมาชิกของทีม สามารถที่จะชนะคู่แข่งได้ซึ่งสิ่งที่สำคัญคือ หัวคะแนนจะต้องเป็นคนที่มีความสามารถและมีความกล้าแสดงออกและเป็นคนที่ทุก ๆ คนในชุมชนหรือในพื้นที่เขตการเลือกตั้งรู้จักให้ความเชื่อถือและนับถือ ถ้าหากว่าทีมใดที่มีผู้ให้การสนับสนุนเป็นนักการเมืองระดับชาติด้วยแล้วคะแนนเสียงของทีมหรือลูกทีมที่ได้ได้อย่างไม่ผิดหวังในหัวคะแนนไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เพราะว่าพื้นฐานของการวางตัวตนและการให้ความรักความเชื่อถือ ความชอบพอของแต่ละคนระหว่างหัวคะแนนกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง หัวคะแนนจะเป็นผู้ที่จดจำหมายเลขของผู้ลงสมัครตลอดจนบุคลิกลักษณะของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งคนเก่า และคนใหม่ และการหาข้อมูลของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงแต่ละบ้านมีใครบ้าง เพื่อที่จะเข้าไปพูดคุยและหาเสียงได้ง่ายขึ้นสามารถทราบที่บ้านที่ไปหาเสียงแต่ละครัวเรือนมีกี่คน ลงคะแนนเสียงได้กี่คน

4. *การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง* การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่แล้วจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สำคัญมากที่สุดคือ เมื่อได้รับปากกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งนายกและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ได้มาขอคะแนนเสียงถึงหน้าบ้านด้วยตัวตนเองและได้มี

การพูดคุยเป็นที่พอใจและเป็นที่ยอมรับ ๗ กันอยู่ว่าการให้คะแนนเสียงจะอยู่ที่ฝ่ายใดจะเป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง การจดจำหมายเลขของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งตลอดจนการชอบพอกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เป็นการกระตุ้นการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อต้องการที่จะเอาชนะคู่แข่งทางการเมือง และการพูดคุยชักชวนให้ผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งคนอื่น ๆ ได้ตื่นตัวในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเมืองในระดับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ที่จะเข้ามาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

5. *การร่วมกิจกรรมของชุมชน* กิจกรรมของชุมชนทั้งที่เป็นกิจกรรมที่สืบทอดประเพณีกันมาแต่โบราณ และกิจกรรมพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่โดยที่ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมเพื่อการนำเสนอในที่ประชุมประชาคม ของชุมชน เพื่อต้องการนำเสนอความต้องการ และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน การรับฟังความคิดเห็นตามความต้องการของชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการปลูกฝังความคิดทางการเมืองที่ต้องการให้ทุกคนร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันเสนอแนะ ร่วมกันวางแผน เพื่อให้เทศบาลตำบลระโนดในฐานะที่เป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน ให้ประชาชนทั้งบุรุษและสตรีเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด ทั้งที่อยู่ในฐานะเป็นกรรมการชุมชน ผู้ที่อยู่ในฐานะของภรรยานักการเมืองท้องถิ่น ผู้ที่มีจิตอาสาหรือแม้แต่ประชาชนคนธรรมดา เมื่อเทศบาลตำบลระโนดมีการจัดกิจกรรมในพื้นที่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังสิ่งที่ผู้บริหารท้องถิ่นนำเสนอและมีการนำเสนอความต้องการของชุมชนตามแผนประชาคม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินการแก้ไขปัญหาสถานการณ์เฉพาะหน้า และการนำเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและเป็นการร่วมกันวางแผนที่ดี เพื่อให้งานแต่ละครั้งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 *การลงสมัครรับเลือกตั้ง* การตัดสินใจในการลงสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นบุรุษ หรือ สตรี ก็ตามการตัดสินใจเพื่อเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเข้ามาดำรงตำแหน่งของฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติ นับเป็นก้าวแรกของการเมืองท้องถิ่นเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น และเป็นการแสดงบทบาทพิเศษทางการเมืองของทุกคนที่พร้อมจะเปิดกว้างทางด้านความคิดความเข้าใจและการแสดงออกถึงความต้องการในการเดินเข้าสู่เส้นทางการเมือง แต่ทั้งนี้การเมืองท้องถิ่นสตรีที่ต้องการลงสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็น

แนวทางหนึ่งของนักการเมือง ที่จะต้องเข้าใจและเรียนรู้พร้อมที่จะเผชิญหน้ากับสิ่งที่อยู่รอบข้าง และการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการแสดงออกการเอาใจใส่และการรับฟัง ปัญหาและการพร้อมที่จะพัฒนา

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยสิทธิ์ ภูภิรมย์วัณ (2547 : บทคัดย่อ) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมการชุมชน ในการบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในสังคม ประชาธิปไตยได้เริ่มเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อสังคมไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นคลื่นลูกใหม่ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ภาคประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจจะมีมากยิ่งขึ้น

2.2 การรณรงค์หาเสียง ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเมื่อลงสมัครรับเลือกตั้งแล้วสิ่งที่จะต้องเริ่มดำเนินการต่อไป คือการประชาสัมพันธ์ตนเองและผู้สมัครของพรรค เพื่อใช้ประชาชนในพื้นที่ ได้ทราบหมายเลขประจำตัวผู้สมัครและจำนวนผู้ลงสมัครในพรรคเดียวกัน สิ่งที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงและจะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอโดยการเดินหาเสียงด้วยตนเอง การใช้รถยนต์ การใช้ใบปลิว การใช้ห้วคะแนน และการหาพรรคพวกเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขอคะแนนเสียง และถ้าหากว่าผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสามารถที่จะหาคนที่มาเป็นห้วคะแนนซึ่งเป็นที่รู้จักและมีความเกรงอกเกรงใจของประชาชนในพื้นที่ก็จะทำให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปอย่างราบรื่นแต่ทั้งนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ต้องไม่นิ่งนอนใจว่าห้วคะแนนที่หามาทำหน้าที่เป็นห้วคะแนนจะทำงานให้เต็มที่หรือไม่ และบรรดาเครือญาติที่ให้การสนับสนุนจะเป็นตัวกระตุ้นในการหาเสียงเพราะจะเท่ากับว่าตนเองได้ผลพลอยได้เมื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นญาติของได้ชัยชนะแต่ทั้งนี้ก็ต้องช่วยหาเสียงเพื่อช่วยเหลือผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งด้วยเช่นกัน จะต้องเดินหาเสียงเพื่อประชาสัมพันธ์ทั้งตัวตนและการใช้ใบปลิวเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ ทั้งหมายเลขและจำนวนผู้สมัครผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งคนใดที่ได้หมายเลขก่อนจะเป็นแรงกระตุ้นหรือจะเห็นได้ว่าเป็นอันดับแรก ของความต้องการทราบ ว่าได้หมายเลขอะไร และมีคนลงสมัครกี่คนมีใครบ้างที่อยู่ร่วมกันในพรรค ซึ่งจะเป็นตัวบ่งบอกได้เลยว่า การตัดสินใจของประชาชนที่จะให้คะแนนเสียงในวันเลือกตั้ง ผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่เมื่อตัดสินใจว่าจะเลือกคนใดหรือหมายเลขใด สิ่งสำคัญในวันที่มีการเลือกตั้งนั้น ผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจครั้งสุดท้ายว่า จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับใครที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้นำของท้องถิ่น ทั้งนี้การตัดสินใจของประชาชนในวันเลือกตั้งถือเป็น

การตัดสินใจที่สำคัญกับการเปลี่ยนแปลงว่าผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้ที่กำชัยชนะหรือพ่ายแพ้ในการเลือกตั้ง

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางครุณี กุลวงศ์ (2549 : บทคัดย่อ) เรื่อง การเป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งของสตรี : ศึกษากรณีในชุมชนเขตเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ไม่เป็นปัจจัยที่สนับสนุนการเป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งของสตรี แต่เครือข่าย เป็นปัจจัยที่สนับสนุนการเป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลนครอุดรธานี บทบาทผู้เป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งจะทำหน้าที่ในการประสานงานกับแกนนำในชุมชนโดยตรง และจะใช้วิธีการแจกใบปลิว ใบแนะนำตัว และติดโปสเตอร์ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง สตรีที่จะเป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ควรมีนุชย์สัมพันธ์เข้ากับประชาชนในชุมชนได้ดี และส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนสตรีในชุมชนเขตเทศบาลนครอุดรธานี เป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2.3 การเป็นหัวคะแนน การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสิ่งที่จะแสดงออกได้ว่าการที่บุคคลได้รับการทาบทามให้เป็นหัวคะแนนในการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญและเป็นการด่านแรกของการที่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะเป็นผู้ตัดสินใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเนื่องจากการเลือกหัวคะแนนนั้น จะมีตัวตนของผู้ที่วางตนเป็นผู้จัดการส่วนตัวและเป็นผู้ที่คอยควบคุมผู้ที่เป็นหัวคะแนนอีกผู้หนึ่ง ซึ่งผู้ที่ทำตนเป็นผู้จัดการส่วนตัวนั้นจะเป็นผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่ของกรวางตนเป็นผู้มีอิทธิพล ในลักษณะของการให้การช่วยเหลือ การทำธุรกิจ แต่สิ่งที่สำคัญก็คือ การเป็นผู้ที่รวบไว้ซึ่งอำนาจทุกอย่างในกระบวนการตัดสินใจของนักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปแล้วจะไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ จะไม่เป็นตัวของตัวเองจะเป็นผู้เสมือนหุ่นที่ถูกเชิดของผู้มีอิทธิพล ทำให้การตัดสินใจในทุกเรื่องต้องผ่านกระบวนการของการตัดสินใจและการสั่งการจากผู้มีอิทธิพล ซึ่งถ้าหากมีการโต้แย้งเกิดขึ้นหรือการมืออยู่ภายใต้อาณัติสิ่งที่เป็นผลกระทบและติดตามมาทำให้การเป็นตัวตนของนักการเมืองท้องถิ่นเหล่านั้นไม่สามารถที่จะเข้ามาพัฒนาท้องถิ่นได้ตามที่ได้หาเสียงไว้ให้กับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ทุกคนมองข้ามและอาจจะไม่ได้รับการสนองตอบการให้ความสำคัญในการเข้ามาให้ความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง สืบเนื่องจากการให้การช่วยเหลือเมื่อครั้งที่มีการเลือกตั้งซึ่งเข้าสมัครพรรคพวกเพื่อรวมกลุ่มกันเข้ามาลงสมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเอาชนะคู่แข่งให้ได้เข้ามาก่อน แต่สิ่งที่ตนเองจะกระทำเพื่อการพัฒนาไม่สามารถที่จะทำได้เต็มที่เท่าที่ควร ซึ่งในการพัฒนาท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในเส้นทางของการสร้างงาน โครงสร้างพื้นฐานแต่จะมีสักกี่ท้องถิ่นที่คิดจะพัฒนาการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่แท้จริง ซึ่งเป็นการ

ปลูกฝังให้สังคมได้เรียนรู้การเมืองให้กับเยาวชนรุ่นหลังได้มองว่าการเมืองท้องถิ่นเป็นการเมืองของการใช้สิทธิพลของบุคคลมากกว่าการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่คอยพร่ำบอกแต่เพียงริมฝีปาก

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา โยธารินทร์ (2534 : บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของหัวคะแนนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ศึกษากรณีเฉพาะเขต อำเภอนองครบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2533 โดยศึกษาการจัดตั้งและควบคุมหัวคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง กระบวนการและวิธีการที่หัวคะแนนช่วยหาเสียงเลือกตั้งและบทบาทของหัวคะแนนที่มีต่อการเลือกตั้ง ผลการศึกษาวิจัยพบว่าวิธีการจัดตั้งและการควบคุมหัวคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งตัวคะแนนมี 3 วิธี คือผู้สมัครเข้าหาหัวคะแนนเอง เชิญหัวคะแนนมาประชุม และจัดเลี้ยงที่บ้านตน และผู้สมัครอาศัยบุคคลที่สองช่วยจัดตั้ง ส่วนการควบคุมหัวคะแนนนั้นประกอบด้วย การควบคุมการแจกเงินเพื่อซื้อคะแนนเสียง โดยผู้สมัครควบคุมเอง มอบหมายให้คนสนิทช่วยควบคุมและสอบถามผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในด้านการควบคุมค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับน้ำมันรถในระหว่างการหาเสียงของหัวคะแนนผู้สมัครส่วนใหญ่ใช้วิธีเดียวกันคือ จ่ายเงินสดให้หัวคะแนนไปเติมน้ำมันแล้วนำไปเสร็จรับเงินมาแสดงภายหลังส่วนกระบวนการและวิธีการที่หัวคะแนนช่วยหาเสียงเลือกตั้ง หัวคะแนนได้ดำเนินการช่วยหาเสียงแก่ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน 7 วิธี ได้แก่ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ในโอกาสและสถานการณ์ที่เอื้ออำนวย การซื้อคะแนนเสียง การแจกของ การโจมตีคู่แข่ง การจัดเลี้ยงอาหารสุราละเครื่องดื่ม การรวบรวมข้อมูลเสนอผู้สมัคร และวิธีการสุดท้ายคือการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ

2.4 การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนทุกคนต้องไปใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของทุกคนที่มีสิทธิเลือกตั้ง และเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองในทุกระบบ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สนับสนุนความชอบธรรมทางการเมืองให้กับนักการเมืองในการเข้ามาครองอำนาจทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ตามรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้ในเรื่องของการเลือกตั้ง และการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองในการใช้อำนาจรัฐและการรักษาอำนาจรัฐนั้นไว้ อีกทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นการเสนอเพื่อสนองถึงความต้องการของบุคคลที่จะเลือกเอานักการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งให้เข้าทำหน้าที่แทนตนให้กับบุคคลที่ชอบ เพื่อการดำรงอยู่ของระบบการเมือง หรือทำให้การเมืองอยู่ในสภาวะของดุลยภาพที่มีทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อการคานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองตามระบบประชาธิปไตย หรือการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงเพื่อต้องการให้การเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ชนะการเลือกตั้งอีกฝ่ายเพื่อต้องการต่อยอดความพ่ายแพ้ของอีกฝ่ายหรือการได้มาซึ่งอำนาจในการ

ครอบครองในสิ่งที่เป็นผลประโยชน์ของรัฐให้เป็นความต้องการและการสนองต่อความต้องการของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือแม้กระทั่งผู้ที่เป็นนายทุนของผู้สมัคร และหัวหน้า

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยพร เจริญตน (2548 : บทคัดย่อ) เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เทศบาลเมืองแสนสุข พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมสำคัญ ด้านประชาชนในท้องถิ่นมีปัญหาเดือดร้อน อยู่ในระดับดีมากที่สุด

และงานวิจัยของ ดำรง ดีสกุล (2538 : บทคัดย่อ) เรื่อง การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณีการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ต่างตระหนักว่าหากการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยหวังเพียงแต่รางวัล ไม่เป็นไปตามวิถีทางของการปกครองระบบประชาธิปไตย

2.5 การร่วมกิจกรรมของชุมชน ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนเพื่อเป็นการเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาทางการเมืองในด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้ประชาชนได้เรียนรู้พัฒนาการเมืองมากยิ่งขึ้น ผู้นำท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นส่วนใหญ่มักจะพบปะกับประชาชนในพื้นที่และการนำข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลไปแจ้งให้กับประชาชนได้รับทราบ และให้การสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านกิจกรรมต่างๆ ประชาชนในพื้นที่ สิ่งที่จะบ่งบอกได้คือการเข้าร่วมในกิจกรรมในการพบปะกับประชาชนหรือการสืบทอดประเพณีของท้องถิ่นที่เทศบาลเป็นผู้ให้การสนับสนุนนั้น เป็นประเพณีของท้องถิ่นที่ร่วมกันสืบสานให้กับอนุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้และตระหนักว่า บรรพบุรุษของเรานั้นได้กระทำกันมา แต่ทั้งนี้การสืบทอดประเพณีของแต่ละพื้นที่และการลงไปปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก็จะเป็นส่วนสำคัญในการที่ผู้นำท้องถิ่นจะต้องเข้าใจและให้การสนับสนุน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนายชาคริตชัย จอมแจ้ง (2548 : บทคัดย่อ) เรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัดหนองคาย พบว่า สมาชิกสภามีบทบาทต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ แต่มีบทบาทน้อยมากและส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจต่อการทำหน้าที่ในสภาเทศบาล โดยให้ความสนใจนโยบายโครงสร้างพื้นฐานมากที่สุด สมาชิกสภาเทศบาลขาดความรู้ ความเข้าใจบทบาทการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและปัญหาระบบอุปถัมภ์เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาลควรจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปและได้รับการอบรมด้านการเมืองและ

การบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และการสร้างความพร้อมให้แก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการพัฒนา และสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อเพิ่มศักยภาพของสตรีไทยทุกกลุ่มเป้าหมายในการใช้สิทธิของพลเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย

3.2 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังค่านิยม จริยธรรม จรรยาบรรณ และอุดมการณ์ ด้านจิตอาสาและจิตสาธารณะ แก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่การเป็นผู้นำ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มประธานและกรรมการชุมชน

3.3 เพิ่มศักยภาพแก่สตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับกระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยคำนึงถึงประโยชน์ จริยธรรม วัฒนธรรมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล

3.4 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึก อุดมการณ์ ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง ให้แก่ผู้นำสตรีทุกระดับได้ก้าวอย่างออกมา เพื่อเปิดโอกาสทางสังคมทางการเมืองและโลกแห่งการเรียนรู้สู่เส้นทางการเมือง

3.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองที่ต้องส่งเสริมและสนับสนุน และเล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของสตรีให้มากยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสการตัดสินใจของสตรีในทางการเมืองและการบริหาร การเข้ามาเป็นผู้ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญ

4. การศึกษาครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในบทบาทสตรีต่อการเมืองท้องถิ่น ยังมีประเด็นที่น่าสนใจในหลายประเด็น เช่น ประเด็นของการเลือกตั้งที่สุจริต ประเด็นของผู้นำที่เป็นสุภาพสตรีจะเป็นที่ยอมรับของประชาชนหรือไม่ ประเด็นของระดับการศึกษาของสุภาพสตรีกับบทบาททางการเมืองของเทศบาลตำบลระโนด ประเด็นของการเรียนรู้ทางด้านการเมืองการปกครองของประชาชนในสังคมให้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- จุมพล หนิมพานิช. (2541). *ปัจจัยทางชีวภาพ จิตวิทยา สังคมวิทยาและวัฒนธรรมที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์*. (หน่วยที่ 4). ในเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 4.) นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2541). *สถานภาพและบทบาท*. ใน เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคม (หน่วยที่ 3). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชม ภูมิภาค. (2516). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาคริต จอมแจ้ง. (2550). *บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลต่อการพัฒนาทางเมืองการปกครองท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; นนทบุรี.
- ชวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : พินเนส พรินต์ติ้งเซ็นเตอร์
- ชัยพร เกี่ยมตน. (2548). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชัยสิทธิ์ ภูภิรมย์ขวัญ. (2547). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมการชุมชนในการบริหารราชการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชัยอนันต์ สมุทวนิช. (2540). *ประชาสังคม : ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน
- ครุณี กุลวงศ์. (2549). *การเป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้งของสตรี : ศึกษากรณี ในชุมชนเขตเทศบาลนครอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ดำรง ดีสกุล. (2537). *การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง : กรณีศึกษาการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดำรง องคะเส. (2540). *การรวมกลุ่มของสตรีกับการพัฒนาชุมชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทัศนาศา บุญทอง. (2525). “ทฤษฎีบทบาท : การนำไปใช้ในวิชาชีพพยาบาล” *วารสารพยาบาล*, 10: (ตุลาคม – ธันวาคม)
- เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. (2529). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ชราธาร ราชคำสุข. (2553). *บทบาทการเป็นผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลของพนักงานครูเทศบาลเมืองหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2536). *สังคมเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ : มิ่งมิตร.
- ธีรวุฒิ ไศภิชญิกุล. (2543). *การเมืองการปกครองของไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ก.พ. (1996).
- บวร ประพตติดี, ทิพาพร พิมพ์สุทธิ, เฉลิมพล ศรีหยัง. (2520). *สตรีไทย บทบาทในการเป็นผู้นำทางการบริหาร*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). “การเมืองท้องถิ่นกับพัฒนาการทางการเมืองไทย” ในเอกสาร *การสอนชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย*. (หน่วยที่ 8). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พระราชบัญญัติ (2542). *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542*. 1 ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก
- ผกาพรรณ ดันสอน. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าบ่อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; นนทบุรี.
- รังสิมันต์ ปลูกปรณานนท์. (2537). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคณะกรรมการชุมชนกับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทางเกวียน อำเภอแกลงจังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; นนทบุรี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2540). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540*. (2540, 186 1 ตุลาคม). ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 114 ตอนที่ 55 ก., 2540
- _____. (2550). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550*. (24 สิงหาคม 2550) เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก
- สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม. (2520). *จิตวิทยา* กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา.
- สรารุช วลัยขุพฤกษ์. (2543). *ศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการวางแผนพัฒนาแก้ไข ปัญหาสาธารณสุขระดับชุมชน จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหิดล; กรุงเทพฯ.
- สถิต นิยมญาติ. (2524). *สังคมวิทยาการเมือง*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2520). ทฤษฎีการพัฒนาการเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อมร รักลัตย์. (2544). การเมืองการปกครองไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ :
วี.เจ. พรินติ้ง.

อนек เหล่าธรรมทัศน์. (2540). อนุทินการเดินทางของความคิด: จาก “รัฐ” สู่ “อารยสังคม” และ
“พลเมือง” ชุดประชาสังคมลำดับที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการเมืองการปกครอง สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ศึกษาขอความอนุเคราะห์ท่านตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง และขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะเป็นความลับและไม่มีผลอื่นใด นอกจากการศึกษาระดับปริญญาโทเท่านั้น

ขอขอบคุณในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวชุติมณฑน์ น้อยดี

นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ปัญหาอุปสรรคของสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....

อายุ.....ปี การศึกษา.....อาชีพ.....

กลุ่ม.....

ตอนที่ 1 บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

1. ท่านคิดว่า สตรีควรมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือไม่
เพราะเหตุใด.....

2. สตรีควรมีบทบาททางการเมืองระดับท้องถิ่น ควรมีบทบาทอย่างไร
เช่น

1. การลงสมัครรับเลือกตั้ง
2. การรณรงค์หาเสียง
3. การเป็นหัวคะแนน
4. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
5. การร่วมกิจกรรมของชุมชน

ตอนที่ 2 ปัญหาอุปสรรคของสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

2.1 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อไปนี้ มีหรือไม่มีผลกระทบในการแสดง
บทบาทสตรีในทางการเมืองการปกครอง หรือไม่ อย่างไร

2.1.1 ขาดการสนับสนุนของสมาชิกในครอบครัว

.....

.....

.....

.....

.....

2.1.2 ขาดการให้ความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

2.1.3 การถูกกลั่นแกล้งหรือกลุ่มผู้มีอิทธิพลคุกคาม

.....

.....

.....

.....

.....

2.1.4 ค่านิยมหรือความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศ เป็นเหตุผลที่ทำให้สตรีไม่กล้าแสดงบทบาททางการเมือง

.....

.....

.....

.....

.....

2.1.5 สถานการณ์ทางการเมืองในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

2.1.6 ถ้าหากว่าสตรีที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองไม่กล้าที่จะแสดงออก มีผลกระทบต่อบทบาททางการเมือง ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีทางการเมือง ในระดับท้องถิ่น

3.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิ
เสรีภาพแก่สตรีให้เข้ามามีบทบาททางการเมือง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านมีวิธีหรือแนวคิดที่จะพัฒนาสตรีให้มีบทบาทความเป็นผู้นำใน
อนาคตอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ถ้าหากว่าการเมืองในองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น มีความรุนแรงและไม่เหมาะสมกับสตรี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

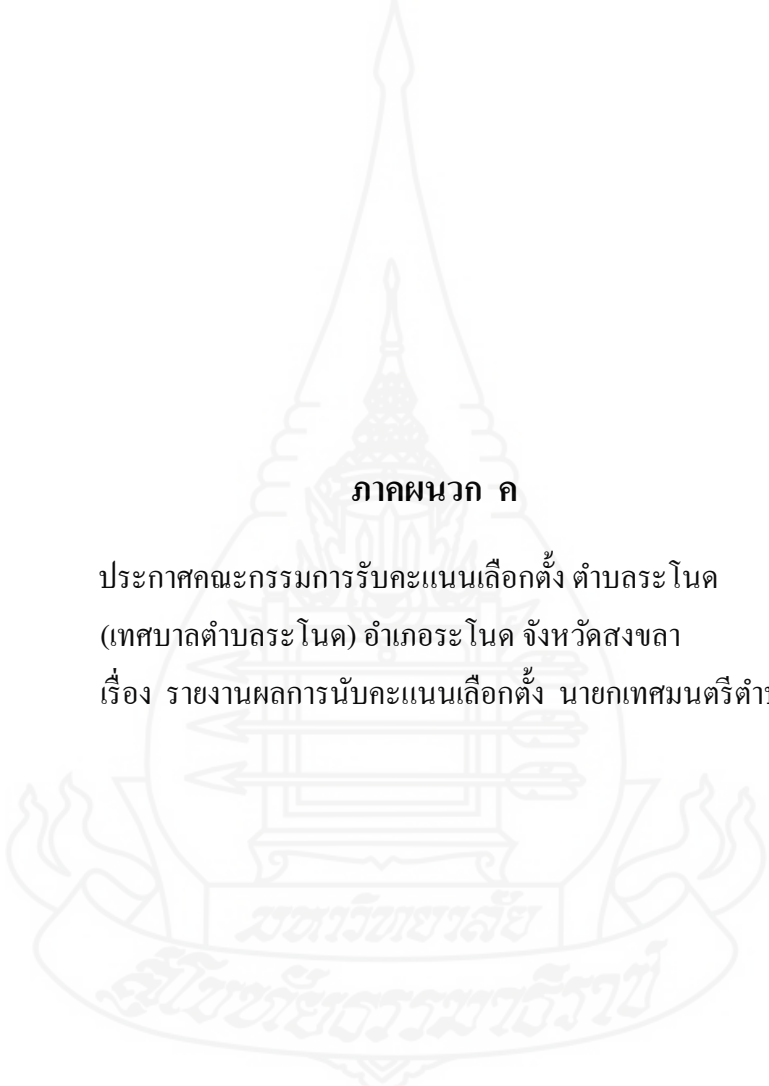
- 1.1 นางสาวรัตน์ เกตุเหมาะ
- 1.2 นางคณันท์วิพาประไพ
- 1.3 นางลีน ช่วยชื่น
- 1.4 นางสาวน คงสุข
- 1.5 นางสาวกรรณ ชูทอง

2. กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- 2.1 นางศรีสุคนธ์ พร้อมเพรียง
- 2.2 นางสาวสมจิตร จิตเนียม
- 2.3 นางชวันพิศ จุลนพ
- 2.4 นางแดง ศรีไหม (อดีตผู้สมัครรับเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2554)
- 2.5 นางอารมณี ประทุม

3. กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- 3.1 นางจรรยา อุปลัมภ์
- 3.2 นางนิตยา แก้วนุรุษ
- 3.3 นางสาวบุศรินทร์ บัวแก้ว
- 3.4 นางระบาย พร้อมเพรียง
- 3.5 นางเชือบสมพงศ์

ภาคผนวก ค

ประกาศคณะกรรมการรับคะแนนเลือกตั้ง ตำบลระโนด
(เทศบาลตำบลระโนด) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
เรื่อง รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีตำบลระโนด

พ.ศ.๑๔

1

ประกาศคณะกรรมการนัคะแนนเลือกตั้ง

ตำบลระโนด (เทศบาลตำบลระโนด)อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

เรื่อง รายงานผลการนัคะแนนเลือกตั้ง นายเทศมนตรีตำบลระโนด

ตามที่ได้มีการเลือกตั้ง นายเทศมนตรีตำบลระโนด เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

บัดนี้ คณะกรรมการนัคะแนนเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่.....(ถ้ามี) สถานที่นัคะแนนเลือกตั้ง หอประชุมโรงเรียนบ้านระโนด(อัญเจริญ) ตำบลระโนด (เทศบาลตำบลระโนด) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ได้นัคะแนนเลือกตั้ง นายเทศมนตรีตำบลระโนด เรียบร้อยแล้ว จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ดังนี้

๑. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.....คน (.....)
๒. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับมาทั้งหมด.....บัตร (.....)
๓. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนขอรับบัตรเลือกตั้ง.....คน (.....)
๔. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่เป็นคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง.....บัตร (.....)
๕. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ทำเครื่องหมายในช่องไม่ลงคะแนน.....บัตร (.....)
๖. จำนวนบัตรเสีย.....บัตร (.....)
๗. ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้คะแนนเรียงตามลำดับหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ดังนี้

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร	ชื่อผู้สมัคร	ได้คะแนน
๑	นายเกียรติศักดิ์ ตันธนกุล	1,774 (.....)
๒	นายคมสัน สุขจันทร์	1,221 (.....)

ประกาศ ณ วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๔

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการนัคะแนน

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการนัคะแนน (ลงชื่อ).....กรรมการนัคะแนน

(.....)

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการนัคะแนน (ลงชื่อ).....กรรมการนัคะแนน

(.....)

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการนัคะแนน (ลงชื่อ).....กรรมการนัคะแนน

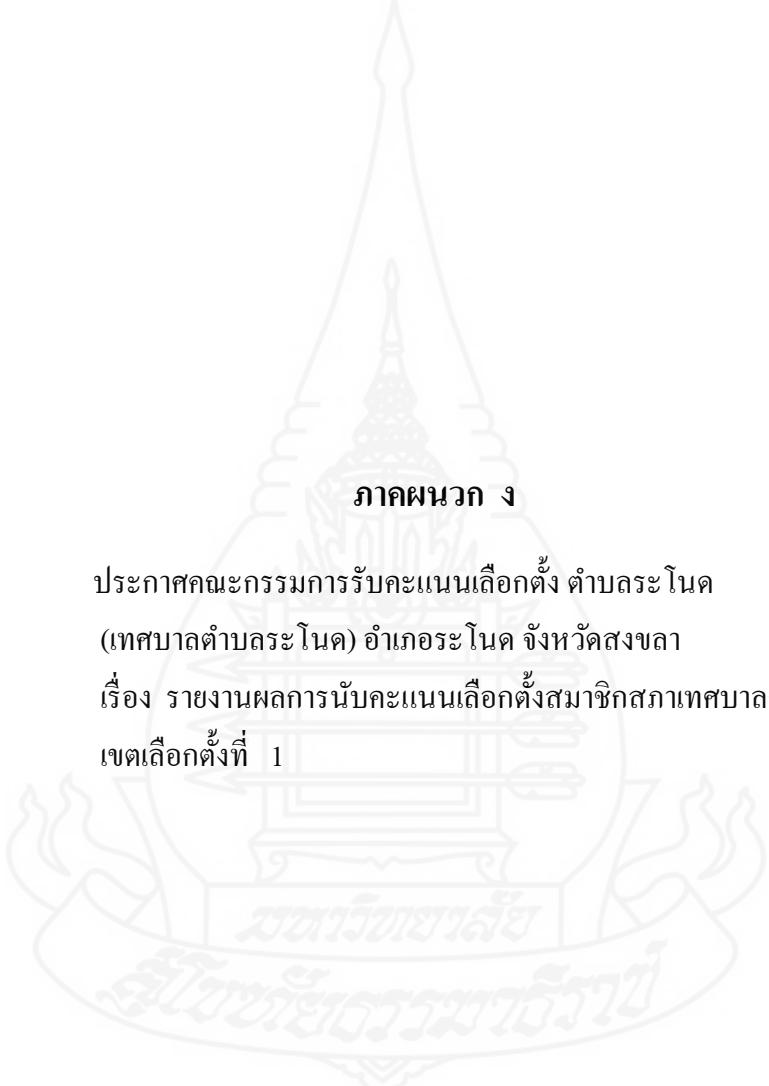
(.....)

(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้แทนผู้สมัคร (ถ้ามี) (ลงชื่อ).....ผู้แทนผู้สมัคร (ถ้ามี)

(.....)

(.....)

ภาคผนวก ง

ประกาศคณะกรรมการรับคะแนนเลือกตั้ง ตำบลระโนด

(เทศบาลตำบลระโนด) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

เรื่อง รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด

เขตเลือกตั้งที่ 1

ส.ณ.๑๔

2

ประกาศคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

ตำบลระโนด (เทศบาลตำบลระโนด)อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

เรื่อง รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด

.....

ตามที่ได้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

บัดนี้ คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ สถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง ศาลาประชาคม เทศบาลตำบลระโนด ตำบลระโนด (เทศบาลตำบลระโนด) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ได้นับคะแนนเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เรียบร้อยแล้ว จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ดังนี้

๑. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 1,8๐5 คน (หนึ่งพันแปดร้อยห้า)
๒. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับมาทั้งหมด 1,8๕๐ บัตร (หนึ่งพันแปดร้อยห้าสิบ)
๓. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนขอรับบัตรเลือกตั้ง 1,3๕๐ คน (หนึ่งพันสามร้อยห้าสิบ)
๔. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่เป็นคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง 1,2๕5 บัตร (หนึ่งพันสองร้อยแปดสิบห้า)
๕. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ทำเครื่องหมายในช่องไม่ลงคะแนน 21 บัตร (ยี่สิบเอ็ด)
๖. จำนวนบัตรเสีย 77 บัตร (เจ็ดสิบเจ็ด)
๗. ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้คะแนนเรียงตามลำดับหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ดังนี้

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร	ชื่อผู้สมัคร	ได้คะแนน
๑	นายอุทิศ จันทระ	745 (เจ็ดร้อยสี่สิบห้า)
๒	นายโอฬาร วีระโส	698 (หกกริ่งเก้าสิบแปด)
๓	นายอรรถพงศ์ ดำรงศิลป์	673 (หกกริ่งเจ็ดสิบสาม)
๔	ร.ต.ท.น้อม เกตุเหมือน	663 (หกกริ่งหกสิบสาม)
๕	นายสุพจน์ นวลทอง	741 (เจ็ดร้อยสี่สิบเอ็ด)
๖	นายถิรคุณ จันทพงศ์	782 (เจ็ดร้อยแปดสิบสอง)
๗	นายวิชัย ตูลาธน	522 (ห้าร้อยยี่สิบสอง)
๘	นายสว่าง ทองแก้ว	4๕7 (สี่ร้อยห้าสิบเจ็ด)
๙	นายอัมพร อินทวงศ์	288 (สองร้อยแปดสิบแปด)
๑๐	นายทนง สมพงศ์	387 (สามร้อยแปดสิบเจ็ด)
๑๑	นายฉลองพล สุวรรณมณี	4๖3 (สี่ร้อยหกสิบสาม)
๑๒	นายอรรัง อุณโณ	5๐1 (ห้าร้อยเอ็ด)

ส.ถ.๑๔

ประกาศ ณ วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๔

(ลงชื่อ).....^{อ. ธีระ}.....ประธานกรรมการนบคະແນน
(นาย ธีระ จิตจนาหงษ์)

(ลงชื่อ).....^[Signature].....กรรมการนบคະແນน
(นาย ออม/จ.บ. พรหมมณี)

(ลงชื่อ).....^[Signature].....กรรมการนบคະແນน
(นาย สม/ดิเรง 11๑6๒๐๘)

(ลงชื่อ).....^[Signature].....กรรมการนบคະແນน
(นาย อภิชาติ พรหมณี)

(ลงชื่อ).....^[Signature].....กรรมการนบคະແນน
(นาย อ. ส. 11๑6๒๐๘)

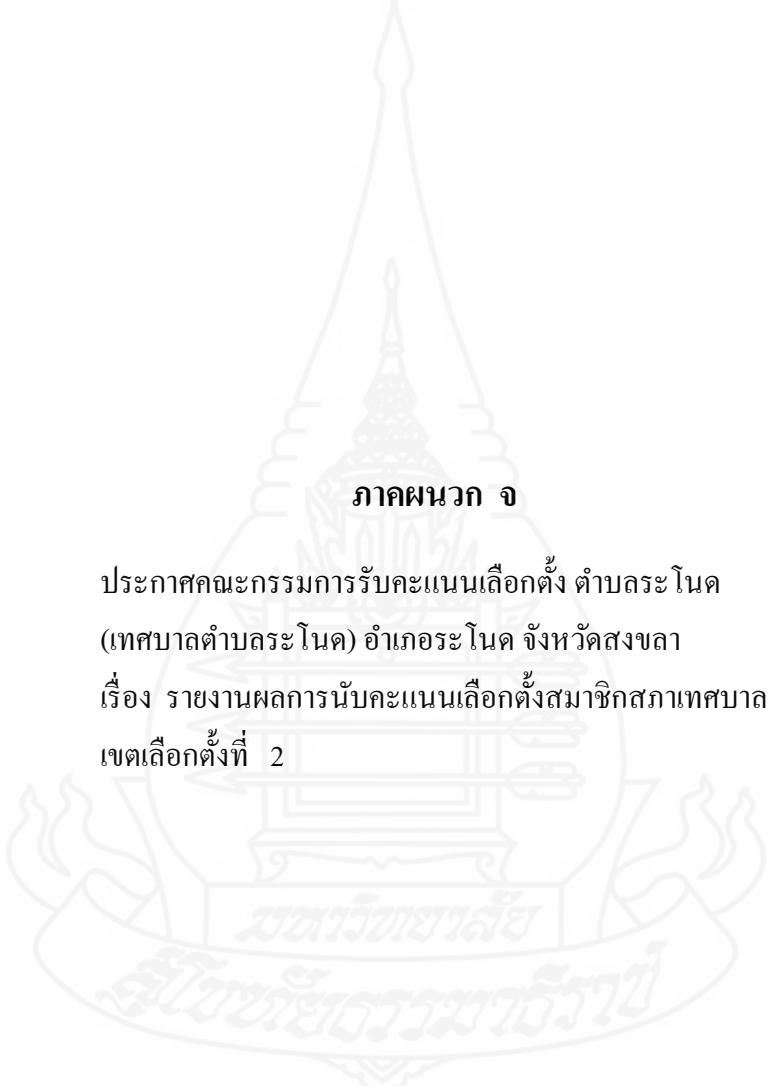
(ลงชื่อ).....^[Signature].....กรรมการนบคະແນน
(นาย พงศ/ป. 11๑6๒๐๘)

(ลงชื่อ).....^[Signature].....กรรมการนบคະແນน
(นาย อ. อ. 11๑6๒๐๘)

(ลงชื่อ).....ผู้แทนผู้สมัคร (ถ้ามี)
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้แทนผู้สมัคร (ถ้ามี)
(.....)

ภาคผนวก จ

ประกาศคณะกรรมการรับคะแนนเลือกตั้ง ตำบลระโนด
(เทศบาลตำบลระโนด) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
เรื่อง รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด
เขตเลือกตั้งที่ 2

ส.ถ.๑๔

4

ประกาศคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

ตำบลระโนด (เทศบาลตำบลระโนด)อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

เรื่อง รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด

ตามที่ได้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

บัดนี้ คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๒ สถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง ศาลาประชาคมเทศบาลตำบลระโนด ตำบลระโนด (เทศบาลตำบลระโนด) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ได้นับคะแนนเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลระโนด เรียบร้อยแล้ว จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ดังนี้

๑. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง...1,๑๖1 คน (หนึ่งพันแปดร้อยสามสิบเอ็ดคน .....))
๒. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับมาทั้งหมด...1,๑5๐.....บัตร (หนึ่งพันแปดร้อยยี่สิบ.....บัตร.....)
๓. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนขอรับบัตรเลือกตั้ง...1,4๖4 คน (หนึ่งพันสี่ร้อยสามสิบสี่คน .....))
๔. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่เป็นคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง...1,๖๖1.....บัตร (หนึ่งพันสามร้อยยี่สิบเก้าบัตร.....)
๕. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ทำเครื่องหมายในช่องไม่ลงคะแนน...17.....บัตร (สิบเจ็ดบัตร.....)
๖. จำนวนบัตรเสีย.....1๐.....บัตร (สิบบัตร.....)
๗. ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้คะแนนเรียงตามลำดับหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ดังนี้

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร	ชื่อผู้สมัคร	ได้คะแนน
๑	นายครั้น ช่วยขึ้น	628 (หกกร้อยยี่สิบแปดคะแนน.....)
๒	นายเกษม ทองด้วง	723 (เจ็ดร้อยยี่สิบสามคะแนน.....)
๓	นายสหัส ช่วยนคร	510 (ห้าร้อยสิบคะแนน.....)
๔	นายสุธรรม กุลเจริญ	675 (หกกร้อยเจ็ดสิบห้าคะแนน.....)
๕	นายพิพัฒน์ ธรรมเดโช	665 (หกกร้อยหกสิบห้าคะแนน.....)
๖	นายบุญแก้ว เทพฉิม	729 (เจ็ดร้อยยี่สิบเก้าคะแนน.....)
๗	นายอนก สุขโช	531 (ห้าร้อยสามสิบเอ็ดคะแนน.....)
๘	นางแดง ศรีใหม่	433 (สี่ร้อยสามสิบสามคะแนน.....)
๙	นายณรงค์ พงศ์อนันต์	555 (ห้าร้อยห้าสิบห้าคะแนน.....)
๑๐	นายพรเทพ อ่อนคง	519 (ห้าร้อยสิบเก้าคะแนน.....)
๑๑	นายสมชาย คุณหลิม	551 (ห้าร้อยห้าสิบเอ็ดคะแนน.....)
๑๒	นายคำนึ่ง ฉันทอารี	378 (สามร้อยเจ็ดสิบแปดคะแนน.....)

ส.ถ.๑๔

ประกาศ ณ วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๔

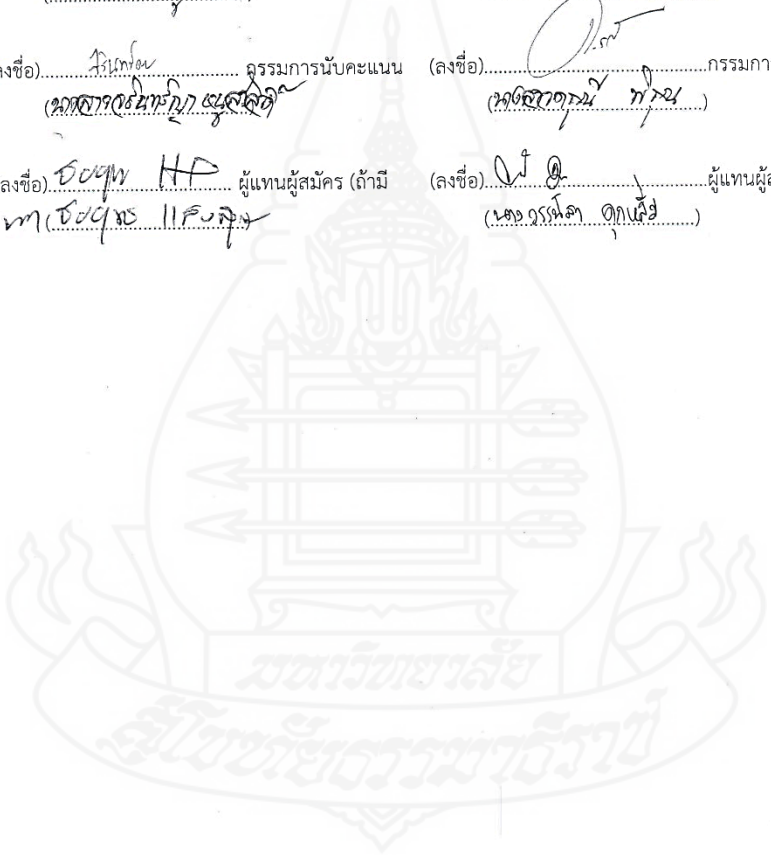
(ลงชื่อ).....^{Dr}.....ประธานกรรมการนั้คะแนน
 (นางสาวกฤษณี มิ่งนิต)

(ลงชื่อ)..... กรรมการนั้คะแนน (ลงชื่อ)..... กรรมการนั้คะแนน
 (นางสาวกฤษณี มิ่งนิต) (นางสาวกฤษณี มิ่งนิต)

(ลงชื่อ)..... กรรมการนั้คะแนน (ลงชื่อ)..... กรรมการนั้คะแนน
 (นางสาวกฤษณี มิ่งนิต) (นางสาวกฤษณี มิ่งนิต)

(ลงชื่อ)..... กรรมการนั้คะแนน (ลงชื่อ)..... กรรมการนั้คะแนน
 (นางสาวกฤษณี มิ่งนิต) (นางสาวกฤษณี มิ่งนิต)

(ลงชื่อ)..... ผู้แทนผู้สมัคร (ถ้ามี) (ลงชื่อ)..... ผู้แทนผู้สมัคร (ถ้ามี)
 (นางสาวกฤษณี มิ่งนิต) (นางสาวกฤษณี มิ่งนิต)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - สกุล	นางสาวชุตติมณฑน์ น้อยดี
วัน เดือน ปีเกิด	13 พฤษภาคม 2516
สถานที่เกิด	อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ. สถาบันราชภัฏสงขลา พ.ศ. 2539 รบ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2555
สถานที่ทำงาน	เทศบาลตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
ตำแหน่ง	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานคลัง(นักบริหารงานการคลังระดับต้น)

